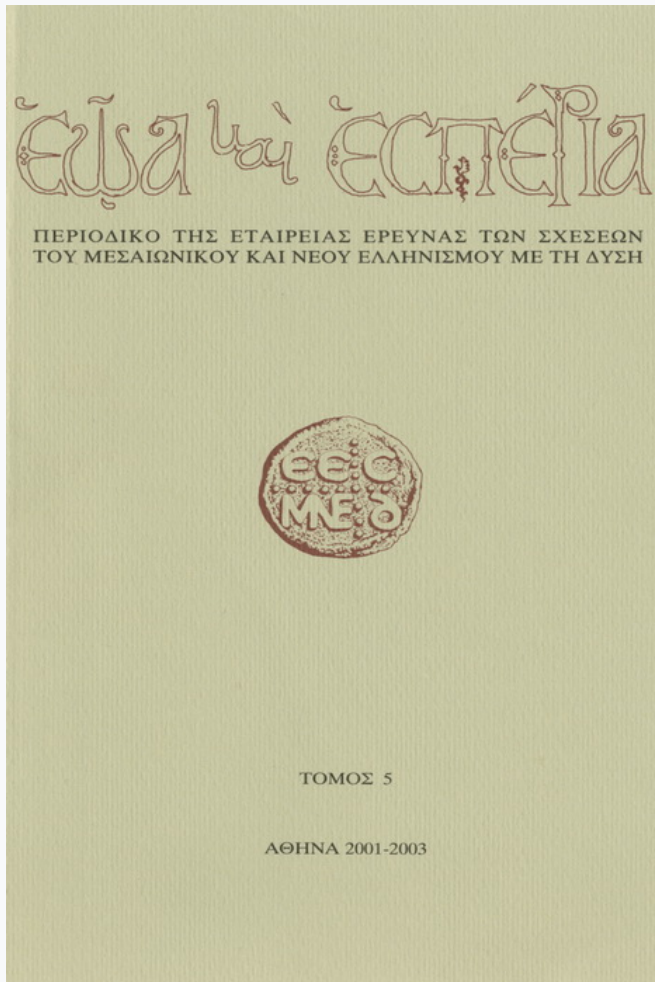

Eoa kai Esperia

Vol 5 (2003)

ΟΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΣΤΟΙΧΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗ Β' ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΤΟΚΟΣ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ,
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΟΛΙΔΑΚΗΣ, ΣΤΕΛΛΑ ΛΕΜΠΕΣΗ,
ΜΑΡΙΑ ΜΑΝΔΗΛΑ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΤΟΥΛΑΚΗΣ,
ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΕΡΡΑ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΣΛΗΣ

doi: [10.12681/eoaesperia.63](https://doi.org/10.12681/eoaesperia.63)

To cite this article:

ΝΤΟΚΟΣ Κ., ΒΑΣΙΛΑΚΗ Κ., ΒΙΟΛΙΔΑΚΗΣ Γ., ΛΕΜΠΕΣΗ Σ., ΜΑΝΔΗΛΑ Μ., ΜΗΤΟΥΛΑΚΗΣ Δ., ΠΕΡΡΑ Φ., & ΠΕΣΛΗΣ Κ. (2003). ΟΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΣΤΟΙΧΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗ Β' ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ. *Eoa Kai Esperia*, 5, 89-146.
<https://doi.org/10.12681/eoaesperia.63>

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΤΟΚΟΣ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΟΛΙΔΑΚΗΣ
ΣΤΕΛΛΑ ΛΕΜΠΕΣΗ
ΜΑΡΙΑ ΜΑΝΔΗΛΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΤΟΥΛΑΚΗΣ
ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΕΡΡΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΣΛΗΣ

ΕΩΑ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΑ 5 (2001 - 2003)

**ΟΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΣΤΟΙΧΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ Β' ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ.
ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ**

Από τα Κρατικά Αρχεία της Βενετίας έχουμε ένα πολυσέλιδο αρχειακό έγγραφο¹ της περιόδου της Β' Βενετοκρατίας στην Πελοπόννησο, το οποίο συντάχθηκε στα ιταλικά τον Απρίλιο του 1698 κατ' εντολή του τότε Γενικού Προβλεπτή Φραγκίσκου Grimani.² Το έγγραφο χωρίζεται σε δυο μέρη και στο πρώτο, σύμφωνα με επικεφαλίδα που φέρει στην αρχή του, περιέχεται αναγραφή όλων των αστικών κτισμάτων της πόλης της Τριπολιτσάς που ανήκαν τότε στην κυριότητα του βενετικού Δημοσίου. Ειδικότερα στην επικεφαλίδα επισημαίνεται κατά λέξη ότι στην εν λόγω αναγραφή σημειώνονται όλα τα σπίτια του Δημοσίου, από τα οποία τότε «άλλα χρησιμοποιούνταν ως αποθήκες και στρατιωτικά καταλύματα, άλλα είχαν ήδη εκμισθωθεί με επίσημες αποφάσεις της ανώτατης βενετικής διοίκησης με καθεστώς μακροχρόνιου εδαφονομίου ή βραχυχρόνιας ενοικίασης και άλλα είχαν δοθεί σε καλλιεργητές των δημόσιων γαιών ή είχαν παραχωρηθεί δωρεάν σε οικογένειες εποίκων που είχαν προσέλθει από τουρκοκρατούμενες περιοχές για να εγκατασταθούν στη νέα βενετική κτήση». Σύμφωνα με ανάλογη επικεφαλίδα στην αρχή του δευτέρου μέρους καταχωρίζονται σ' αυτό εκείνα τα «σπίτια που κατά τα λεγόμενα των Ελλήνων φαίνεται ότι αποτελούσαν ιδιοκτησία τους», εννοείται τόσο κατά την προηγούμενη περίοδο, όσο και τώρα επί Βενετών.

Αν παρατηρήσουμε εκ του σύνεγγυς το εν λόγω έγγραφο, το οποίο δημοσιεύουμε in extenso σε παράρτημα της παρούσας εργασίας, θα διαπιστώσουμε ότι εκτός από τα πιο πάνω στοιχεία περιλαμβάνει και τις εξής ενδειξεις: σε κάθε κτί-

1. Archivio di Stato di Venezia (στο εξής: A.S.V.), Archivio Grimani dai Servi, busta 30/79, ff. 530-542.

2. Ο πλήρης τίτλος ήταν: Proweditor General dell' Armi in Regno di Morea.

σμα του Δημοσίου αναγράφεται αντίστοιχα και ο πρώην Τούρκος ιδιοκτήτης του όλα τα αναγραφόμενα κτίσματα φέρουν προοδευτική αρίθμηση: εκείνα του Δημοσίου από τον αριθμό 1 ως τον 537 και τα ιδιόκτητα των Ελλήνων από τον αριθμό 537 ως τον 698· τα περισσότερα φέρουν την ένδειξη *casa* ή *case* (σπίτι ή σπίτια), ενώ υπάρχουν αρκετά κτίσματα – όλα του Δημοσίου – που χαρακτηρίζονται ως *botteghe* (εργαστήρια ή καταστήματα) με αρίθμηση από τον αρ. 452 ως τον 587· τέλος υπάρχουν μερικά κτίσματα, δημόσια ή ιδιωτικά, που αναγράφονται ως *cassette* (σπιτάκια, μικρά σπίτια), *chiese* (ναοί), *celle* (κελιά) και *cellette* (μικρά κελιά).

Όπως βλέπουμε λοιπόν το έγγραφο μας περιλαμβάνει την αναγραφή όλων των κτισμάτων, δημόσιων και ιδιωτικών, της πόλης της Τριπολιτσάς το 1698, όπου επιπροσθέτως σημειώνεται για τα περισσότερα κτίσματα ποια είναι η αρχιτεκτονική τους μορφή και η ιδιαίτερη νομική υπόσταση της κατοχής τους, αν είναι δηλαδή ιδιόκτητα, ενοικιαζόμενα, παραχωρημένα ή αν κατοικούνται υπό καθεστώς απλής και αδιατάρακτης κατοχής. Με μία τέτοια όμως διάκριση διαφαίνεται και αν το κάθε κτίσμα αποφέρει κάποιο εισόδημα στο Δημόσιο και αυτό ίσως ήταν το ζητούμενο για το οποίο η ανώτατη βενετική διοίκηση έδωσε εντολή να γίνει η εν λόγω αναγραφή των κτισμάτων όχι μόνο στην πόλη της Τριπολιτσάς, αλλά και σε άλλες πόλεις της βενετικής Πελοποννήσου.

Ας εξετάσουμε όμως πιο προσεκτικά τα πιο πάνω στοιχεία που μας παρέχει το έγγραφο μας για να διαπιστώσουμε μήπως μπορούμε να έχουμε και κάποιες άλλες συγκεκριμένες ειδήσεις για την πόλη της Τριπολιτσάς και τον πληθυσμό της τόσο κατά την περίοδο της Α' Τουρκοκρατίας όσο και κατά την επόμενη της Β' Βενετοκρατίας.³

Η αναφορά στην αρχιτεκτονική μορφή των κτισμάτων της πόλης (με τους χαρακτηρισμούς *casa a periano* ή *a perian* και *casa in solaro* ή *in soler*) είναι υποτυπώδης και γίνεται μόνο για τα σπίτια (*case*). Αυτά χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: σ' εκείνα που προσδιορίζονται με τον όρο *a periano* ή *a perian* και σ' εκείνα που έχουν την ένδειξη *in solaro* ή *in soler*. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται τα ισόγεια σπίτια, ενώ στη δεύτερη όσα έχουν όροφο με «χαγιάτι» ή «λιακωτό». Το τελευταίο στη βενετική διάλεκτο λέγεται «*liagó*» που προφανώς προέρχεται από την ελληνική λέξη «ηλιακόν» και έχει την ίδια σημασία με την ιταλική *solaro* ή *soler*. Σε ελληνικές πηγές της ίδιας εποχής με το έγγραφο μας το ισόγειο σπίτι αναφέρεται ως «κατώι» (από το κατώγι < κατώγειον) και ο όροφος ως ανώι (ανώγι < ανώγειον), ενώ το σπίτι που έχει και τα δύο αυτά στοιχεία ονομάζεται «ανωγοκάτωγο».⁴ Στο έγγραφο μας αναγράφονται ακόμη και μερικές περιπτώ-

3. Το έγγραφο αυτό αποτέλεσε αντικείμενο ιστορικής επεξεργασίας και μελέτης σε σεμινάριο που πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Ιστορίας του Ιόνιου Πανεπιστημίου. Σε αυτό πήραν μέρος όσοι υπογράψουν την παρούσα εργασία.

4. A. S. V., Archivio Grimani dai Servi, b. 54/157, φ. 607.

σεις, στις οποίες έχουμε σπίτια –εφτά όλα κι όλα – με την ένδειξη «casa con sufá». Κατά τα φαινόμενα πρόκειται για ισόγεια σπίτια⁵ με «sufá», δηλαδή με προθάλαμο, εν μέρει ανοιχτό ή τελείως κλεισμένο, με τον οποίο επικοινωνούσαν όλα τα δωμάτια.⁶

Στα υπόλοιπα κτίσματα η μορφή τους υπονοείται από την ονομασία τους και από τον γενικά γνωστό προορισμό και την καθιερωμένη τους χρήση. Αυτά είναι όσα φέρουν το χαρακτηρισμό bottega, chiesa, cella, celletta, αλλά και casetta χωρίς άλλους προσδιορισμούς. Η casetta (μικρό σπίτι, σπιτάκι) αντιδιαστέλλεται από την casa (σπίτι) και ως υποκοριστικό της δε σημαίνει μόνο το μικρό σε μέγεθος σπίτι, αλλά, όπως πληροφορούμαστε από άλλες πηγές της ίδιας περιόδου, αναφέρεται σε πλινθόκτιστο κτίσμα (με ωμές πλίνθους) χωρίς κεραμίδια και αχυροσκέπαστο, το οποίο μερικές φορές στις ίδιες πηγές χαρακτηρίζεται και ως καλύβα (carana).

Πέρα όμως από αυτές τις πολύ περιορισμένες ειδήσεις για κάποια αρχιτεκτονικά γνωρίσματα των κτισμάτων της Τριπολιτσάς, η δημοσιευόμενη πηγή μας παρέχει πιο συγκεκριμένα στοιχεία για τον αριθμό των ιδιοκτητών των κτισμάτων, τόσο των Τούρκων, κατά την προηγούμενη βέβαια περίοδο, όσο και των χριστιανών, άλλοτε και τώρα. Με την εκμετάλλευση των στοιχείων αυτών, θα υπέθετε κανείς ότι μπορούμε ενδεχομένως να φτάσουμε σε κάποια ασφαλή συμπεράσματα για τον πληθυσμό της πόλης κατά την προηγούμενη περίοδο της Α' Τουρκοκρατίας και να συμβάλουμε έτσι στη διερεύνηση ενός ζητήματος που έχει απασχολήσει την ιστορική έρευνα σχετικά με την πληθυσμιακή σύνθεση των οθωμανικών πόλεων, τουλάχιστον του ελλαδικού χώρου, κατά την πιο πάνω περίοδο, αν δηλαδή στις πόλεις αυτές επικρατούσε ο τουρκικός ή ο χριστιανικός πληθυσμός.⁷

Σύμφωνα με το έγγραφό μας έχουμε τα παρακάτω δεδομένα: τα πρώην τουρκικά κτίσματα καταγράφονται από τον αριθμό 1 ως τον αρ. 537. Από αυτά όλα ως τον αρ. 455 είναι οικήματα, ενώ από τον αρ. 452⁸ έως τον 537 τα κτίσματα χαρακτηρίζονται ως botteghe, δηλαδή ως καταστήματα ή εργαστήρια. Οι πρώην Τούρκοι ιδιοκτήτες σπιτιών στην Τριπολιτσα ανέρχονταν σε 248. Αυτοί είχαν στην κυριότητά τους 287 σπίτια «a perian», δηλαδή ισόγεια,⁹ 147 σπίτια «in soler» (ή «in

5. Σε τέσσερις περιπτώσεις αναφέρονται ως case a perian (βλ. στο δημοσιευμένο έγγραφο τους αριθμ. 85, 248, 372, 437) και στις άλλες τρεις απλώς ως case (αρ. 137, 406, 413).

6. SURAIYA FAROKHI, *Men of Modest Substance. House Owners and House Property in 17th Century Ankara and Kayseri*, Cambridge 1987, σ. 66, 75.

7. Για τη βαλκανική πόλη κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και τα συναφή ζητήματα βλ. Ν. ΤΟΝΤΟΡΟΦ, *Η βαλκανική πόλη 15ος-19ος αιώνας*, τ. Α'-Β', Αθήνα 1986.

8. Έχουμε δηλαδή επανάληψη των αριθμών 452, 453, 454 και 455.

9. Σε αυτά περιλάβαμε για πρακτικούς λόγους και τέσσερα σπίτια που αναφέρονται στο έγγραφό μας απλώς ως case χωρίς άλλο χαρακτηρισμό καθώς και τρία σπίτια που προσδιορίζονται ως case con sufá.

solaro»), δηλαδή ισόγεια με όροφο (:με ανώγι)¹⁰ και 35 κτίσματα με το χαρακτηρισμό «casette»¹¹, δηλαδή μικρά σπίτια, τα οποία στην πραγματικότητα, όπως σημειώσαμε, ενδεχομένως ήταν αχυροσκεπαστες καλύβες. Το σύνολο των τριών αυτών κατηγοριών ανερχόταν σε 469 σπίτια. Όπως βλέπουμε υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στον αριθμό του συνόλου των σπιτιών και τον αριθμό του συνόλου των ιδιοκτητών που οφείλεται βέβαια στο γεγονός ότι αρκετοί από τους τελευταίους είχαν στην κυριότητά τους περισσότερα από ένα σπίτια και κάποιοι μάλιστα είχαν από δύο ως εννέα τέτοια ακίνητα.¹² Μία ακόμη κατηγορία ακινήτων που όμως δεν είχε σχέση με τις κατοικίες ήταν, όπως ήδη σημειώσαμε, τα καταστήματα ή εργαστήρια τα οποία στην πηγή μας ονομάζονται botteghe. Αυτές ανέρχονταν συνολικά σε 84 που κατείχαν άλλοτε είκοσι έξι Τούρκοι ιδιοκτήτες. Και εδώ η διαφορά μεταξύ του αριθμού των ακινήτων και του αριθμού των ιδιοκτητών οφείλεται στους ίδιους λόγους που επισημάναμε και για τα σπίτια των Τούρκων. Το αξιοσημείωτο είναι ότι οι Έλληνες κατά την προηγούμενη περίοδο της Τουρκοκρατίας δεν κυριεύαν ως ιδιοκτήτες ούτε μία τέτοια bottega. Φυσικά αυτό δε σημαίνει ότι οι Έλληνες της πόλης δεν ασκούσαν μεταπρατικά ή χειρωνακτικά επιτηδεύματα, αλλά ότι τα ασκούσαν προφανώς σε μισθωμένα καταστήματα ή εργαστήρια ή ως υπάλληλοι Τούρκων ιδιοκτητών.

Ας περάσουμε τώρα στα ιδιόκτητα χριστιανικά σπίτια τόσο της προηγούμενης περιόδου όσο και εκείνης της Βενετοκρατίας. Οι ιδιώτες ιδιοκτήτες ανέρχονται σε 136 που είχαν στην κυριότητά τους 83 σπίτια «a peripian»,¹³ ενώ επτά παρόμοια ισόγεια κτίσματα ανήκαν σε ορθόδοξους ναούς και μονές και άλλα δύο κατέχονταν από κάποιο Τούρκο που έγινε χριστιανός («Turco fatto cristiano»), τα οποία κανονικά θα έπρεπε να προστεθούν στα πρώην τουρκικά. Ιδιώτες ιδιοκτήτες κατείχαν επίσης 91 σπίτια της κατηγορίας «in soler»,¹⁴ ενώ και πάλι ένα τέτοιο σπίτι ανήκε σε μία μονή και δύο άλλα παρόμοια παρέμεναν στην κυριότητα του πιο πάνω αρνησίθρησκου Τούρκου. Τέλος ως προς την κατηγορία των μικρών σπιτιών

10. Σε αυτά εντάξαμε και είκοσι οκτώ σπίτια, στα οποία ο όροφος (το ανώγι) δεν κάλυπτε όλο το ισόγειο είτε λόγω κατασκευής, είτε επειδή ήταν κατεστραμμένος κατά ένα μέρος.

11. Σε αυτά τα κτίσματα περιλάβαμε και 16 που χαρακτηρίζονται ως cassette a peripian και τρεις ως cassette in soler. Ας προσθέσουμε ότι από τις πιο πάνω τριάντα πέντε cassette οι ένδεκα κατέχονταν από έξι ιδιοκτήτες Τούρκους που δεν είχαν όμως άλλο ιδιόκτητο σπίτι και ίσως επρόκειτο για αγρότες. Από τους υπόλοιπους ένας είχε πέντε cassette, ένας άλλος είχε δύο και τέσσερις τελευταίοι από μία μαζί με άλλο ή άλλα σπίτια.

12. Έτσι ειδικότερα έχουμε: εκατόν τριάντα εννέα ιδιοκτήτες με ένα σπίτι, εξήντα τέσσερις με δύο σπίτια, είκοσι επτά με τρία, οκτώ με τέσσερα, επτά με πέντε, πέντε με έξι, έναν με επτά, και έναν με εννέα σπίτια.

13. Σ' αυτή την κατηγορία περιλάβαμε και δύο σπίτια που αναγράφονται απλώς ως case.

14. Σ' αυτά τα σπίτια περιλάβαμε και τρία ακίνητα στα οποία ο όροφος δεν καταλάμβανε όλη την έκταση του ισογείου, όπως σημειώσαμε ότι συμβαίνει και σε ορισμένα τουρκικά σπίτια.

(casette)¹⁵ αναγράφονται στο έγγραφό μας είκοσι δύο τέτοια ακίνητα που ανήκαν σε δεκατέσσερις ιδιώτες, ενώ άλλα έξι κατέχονταν από δύο μονές.¹⁶ Το σύνολο λοιπόν των σπιτιών (a pepian, in soler και casette) που ανήκαν στους πιο πάνω 136 Έλληνες ιδιοκτήτες συμποσούνται σε 196 ακίνητα. Και εδώ όπως και στην περιποίηση των Τούρκων ορισμένοι από τους Έλληνες ιδιοκτήτες ήταν κύριοι περισσότερων σπιτιών¹⁷ και γι' αυτό στο σύνολό τους παρουσιάζονται λιγότεροι από τον αριθμό των σπιτιών τους.

Αν χρησιμοποιούσαμε τα πιο πάνω στοιχεία για τους Τούρκους και Έλληνες ιδιοκτήτες σπιτιών θα μπορούσαμε άραγε να φτάσουμε σε κάποια συμπεράσματα για τον πληθυσμό της Τριπολιτσάς κατά την Α' Τουρκοκρατία στην Πελοπόννησο; Κατά το έγγραφό μας έχουμε 248 Τούρκους ιδιοκτήτες έναντι 136 Ελλήνων και 469 σπίτια τουρκικής ιδιοκτησίας έναντι 196 ελληνικών. Όπως γίνεται φανερό η αναλογία τόσο μεταξύ των κτισμάτων ελληνικής και τουρκικής ιδιοκτησίας, όσο και μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων ιδιοκτητών κυμαινόταν πάνω ή κάτω από το διπλάσιο υπέρ των τελευταίων.¹⁸ Αυτό όμως δε σημαίνει ότι μπορούμε να στηριχτούμε στη σχέση αυτή για να συμπεράνουμε τη σύνθεση του πληθυσμού της πόλης και να υποθέσουμε ότι έστω και χονδρικά οι Τούρκοι κάτοικοι υπερερουσαν σε αριθμό των Ελλήνων, αφού είναι πιθανό ένας μικρός ή μεγάλος αριθμός από τουρκικά ή και ελληνικά σπίτια της πόλης να ήταν εκμισθωμένα κατά την τουρκική περίοδο σε Έλληνες¹⁹ κατοίκους (ή ακόμη και σε Τούρκους), οπότε ένα τέτοιο γεγονός θα μπορούσε προφανώς να επηρεάσει κατά τρόπο βασικό το συσχετισμό ανάμεσα στον αριθμό των Τούρκων και εκείνον των Ελλήνων κατοίκων.

Αυτό όμως για το οποίο θα μπορούσαμε να μιλήσουμε με περισσότερη βεβαιότητα είναι η διαφορά της οικονομικής και κοινωνικής θέσης των δύο πληθυσμιακών στοιχείων και να δεχθούμε ανέτως ότι αναμφισβήτητα οι Τούρκοι, όπως βέβαια είναι αυτονόητο, βρίσκονταν σε ανώτερο και πιο διακεκριμένο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Πραγματικά αυτό εξάγεται από τα στοιχεία του εγγράφου μας, δηλαδή από τον μεγαλύτερο αριθμό Τούρκων κατόχων ιδιόκτητων σπιτιών, από τα περισσότερα σπίτια κατά Τούρκο ιδιοκτήτη και από το μεγαλύτερο σύνολο

15. Αναφέρονται ως casette a pepian ή απλώς ως casette ή piccole case αλλά και ως casette in solaro σε δύο περιπτώσεις.

16. Στην κυριότητα ναών και μονών αναφέρονται και μερικά ακίνητα που αναγράφονται ως celle ή cellette, δηλαδή κελιά ή μικρά κελιά.

17. Οι ενενήντα πέντε είχαν από ένα σπίτι, είκοσι ένας από δύο, έντεκα από τρία, τέσσερις από τέσσερα, ένας είχε πέντε, ένας είχε έξι και ένας είχε επτά.

18. Ακριβέστερα οι Τούρκοι ιδιοκτήτες αποτελούσαν το 65% του συνόλου Τούρκων και Ελλήνων έναντι του 35% των τελευταίων και ως προς τα σπίτια τα τουρκικά ανέρχονταν στο 70% του συνόλου των σπιτιών, τουρκικών και ελληνικών, έναντι του 30% των τελευταίων.

19. Όπως έχουμε βásiμες ενδείξεις και θα δούμε παρακάτω.

τουρκικών σπιτιών κατά κατηγορία κτισμάτων. Ας προσθέσουμε και το γεγονός ότι, όπως σημειώσαμε, τα καταστήματα ή εργαστήρια (*botteghe*) αποτελούσαν αποκλειστική ιδιοκτησία των Τούρκων. Εξάλλου ανάλογες εντυπώσεις δημιουργούνται και από την εξέταση κάποιων άλλων στοιχείων του εγγράφου μας όπως τα κύρια ονόματα των Τούρκων ιδιοκτητών των σπιτιών αλλά και των καταστημάτων, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από ονομασίες και παρωνύμια που δηλώνουν ιδιότητα, αξίωμα, θέση ή επάγγελμα και μας δίνουν πληροφορίες για την εξέχουσα κοινωνική θέση των ιδίων ή των άμεσων προγόνων τους, όπως π.χ. Afendi και Afendugli, Agá, Dervis και Dervisi, Coza, Bei, Bassa, Emina, Serdari και Serdaropulo, Chiocardari, Spai, Saim και Zaimi κλπ. Βέβαια εκτός αυτών έχουμε ανάλογες ενδείξεις για Τούρκους ιδιοκτήτες σπιτιών της πόλης που ανήκαν αντιθέτως σε χαμηλά κοινωνικά στρώματα²⁰ και φέρονται με χαρακτηρισμούς που αποδίδουν μάλλον το επάγγελμά τους, όπως Barbier, Melisurghá, Albagni, Bostanzi, Schiná, Semizi, Terzi, Bachagli, Psoma, Murer, Tambachi, Cafezi, Carvelá, κ.ά. Βεβαίως και τα στοιχεία αυτά έτσι κι αλλιώς δε μας επιτρέπουν να φθάσουμε σε κάποια συμπεράσματα για το ύψος του τουρκικού πληθυσμού.

Μήπως όμως θα μπορούσαμε να σχηματίσουμε σαφέστερη άποψη τουλάχιστον για τον αριθμό των Ελλήνων που κατοικούσαν την προηγούμενη περίοδο στην Τριπολιτσά αν χρησιμοποιούσαμε τα στοιχεία του εγγράφου μας που έχουν σχέση με τους Έλληνες ιδιοκτήτες των σπιτιών της πόλης; Κατά τα φαινόμενα δε θα είχαμε μια τέτοια δυνατότητα, αφού τα στοιχεία αυτά δεν αναφέρονται σε κατοίκους της πόλης αλλά μόνο σε ιδιοκτήτες. Εξάλλου δε φανερώνουν ποιοι και πόσοι από τους παλαιούς Έλληνες κατοίκους συνέχισαν να κατοικούν στην πόλη και μετά την έλευση των Βενετών, ποιοι ή πόσοι έφυγαν μαζί με τους Τούρκους, ποιοι ήταν παλαιότερα ενοικιαστές τουρκικών ή και ελληνικών σπιτιών και ποιοι από τους παλαιούς κατοίκους παρέμειναν ως ενοικιαστές και κατά τη νέα περίοδο. Στα ερωτήματα αυτά ίσως θα μπορούσαν να δοθούν έμμεσες απαντήσεις ή να διατυπωθούν κάποιες εικασίες ύστερα από προσεκτική εξέταση των ειδήσεων του εγγράφου μας που αναφέρονται στους παλαιούς και νέους κατοίκους της Τριπολιτσάς, δηλαδή σε όσους ήταν ιδιοκτήτες ή ενοικιαστές ή με οιονδήποτε άλλο τρόπο προσωρινοί ή μονιμότεροι κάτοχοι των ακινήτων της πόλης κατά τη Β' Βενετοκρατία στην Πελοπόννησο.

Για να κατανοήσουμε όμως καλύτερα αυτά τα ζητήματα θα πρέπει να αναφερθούμε, συνοπτικά έστω, στις σχέσεις πάνω στην κυριότητα της γης που προέκυψαν

20. Προβλ. πιο πάνω σημείωση 11 όπου αναφέρεται ότι έξι Τούρκοι ιδιοκτήτες, ενδεείς κατά τα φαινόμενα, κατείχαν μόνο μικρά σπίτια ή καλύβες. Στην ίδια κατηγορία θα μπορούσαμε να κατατάξουμε και δέκα από τους δεκατέσσερις Έλληνες ιδιοκτήτες μικρών σπιτιών, οι οποίοι δεν κατείχαν άλλο ακίνητο και θα πρέπει να ήταν και αυτοί αγρότες ή ενδεείς κάτοικοι της πόλης.

από τη βενετική κατάκτηση της χώρας. Η περίοδος της Β' Βενετοκρατίας στην Πελοπόννησο αρχίζει ουσιαστικά από το θέρος του 1687, όταν ύστερα από στρατιωτικές επιχειρήσεις τριών χρόνων (1685-1687) ολόκληρη η χώρα περιήλθε στην κυριαρχία του βενετικού κράτους, το οποίο στη συνέχεια προχώρησε στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση της νέας του κτήσης. Σημαντικότερη συνέπεια της βενετικής κατάκτησης υπήρξε το γεγονός ότι, εκτός των άλλων, οι πρώην τουρκικές γαίες της Πελοποννήσου πέρασαν στην κυριότητα του βενετικού Δημοσίου. Αυτό επέτρεψε στους Βενετούς να εφαρμόσουν σε ευρεία κλίμακα πρόγραμμα εποικισμού της κτήσης τους με την προσφορά καλλιεργήσιμων πρώην τουρκικών γαιών με αντικειμενικό στόχο να προσελκύσουν εποίκους από τουρκοκρατούμενες περιοχές για να εγκατασταθούν στην Πελοπόννησο, όπου ο πληθυσμός είχε υποστεί μεγάλη δημογραφική κάμψη λόγω του πολέμου και άλλων αιτιών. Σε σύντομο χρονικό διάστημα –και πριν από τη συνθήκη του Κάρολιτς του 1699– η γαιοκτητική εικόνα της βενετικής κτήσης διαμορφώθηκε με τα εξής χαρακτηριστικά: οι πελοποννησιακές γαίες που κατά την προηγούμενη περίοδο ανήκαν κατά πλήρη κυριότητα σε χριστιανούς συνέχισαν να αποτελούν και τώρα ιδιοκτησία τους και οι βενετικές αρχές τους παραχώρησαν νέο προσωρινό τίτλο κυριότητας, το λεγόμενο τίτλο του *beneficium*, αφού προηγουμένως οι δικαιούχοι προσκόμισαν τους παλαιότερους τουρκικούς τίτλους ή ελλείψει τούτων παρουσίασαν δύο μάρτυρες που πιστοποίησαν ενόρκως το ιδιοκτησιακό τους δικαίωμα. Μία άλλη κατηγορία ιδιοκτητών γαιών εξακολούθησαν να κυριεύονται χωρίς κανένα παλαιότερο ή νεότερο γραπτό τίτλο κυριότητας, κατά τα φαινόμενα όπως και στην προηγούμενη περίοδο, και συνέχισαν να παραμένουν υπό καθεστώς απλής και αδιατάρακτης κατοχής. Από τις άλλες, συντριπτικά περισσότερες πελοποννησιακές γαίες, που με τη φυγή των Τούρκων εντάχθηκαν συλλήβδην στη μερίδα του Δημοσίου, κάποιες άρχισαν να παραχωρούνται από τους Βενετούς χαριστικά σε εποίκους είτε για προσωρινό διάστημα 6-8 ετών που συνήθως ανανεωνόταν, είτε και μονιμότερα. Πρόκειται για τις γαίες εκείνες, τις οποίες οι βενετικές πηγές αναφέρουν με τον όρο *concessioni* (παραχωρήσεις), δηλαδή παραχωρημένες γαίες. Παράλληλα όμως άλλες καλλιεργήσιμες γαίες του Δημοσίου άρχισαν να εκμισθώνονται σε νέους ή και παλαιούς κατοίκους της κτήσης για βραχυ²¹ ή μακροχρό-

21. Στις πηγές της Β' Βενετοκρατίας χρησιμοποιούνται οι όροι *affittanza* (ενοικίαση) ή *con affitto* (με ενοίκιο). Στις πηγές αυτές η *affittanza* δεν αναφέρεται μόνο στην ενοικίαση δημόσιας γης από μέρος ενός αγρότη άμεσου καλλιεργητή, αλλά σημαίνει και τη διαδικασία με την οποία κάθε χρόνο το Δημόσιο εκμίσθωνε σε κάποιον ιδιώτη, ύστερα από πλειοδοτικό διαγωνισμό, το δικαίωμα της είσπραξης των ενοικίων των ενοικιαζόμενων δημόσιων κτημάτων σε μια συγκεκριμένη περιοχή με ανάλογο τρόπο που εφαρμόζαν οι Βενετοί για τη συλλογή του φόρου της δεκάτης. Ας προστεθεί ότι ως ενοικιαστές των κτημάτων του Δημοσίου θα πρέπει κανονικά να θεωρηθούν και οι καλλιεργητές των πρώην τουρκικών γαιών που συνέχισαν και μετά την έλευση των Βενετών να καλλιεργούν τις ίδιες γαίες (τόρα πια

νιο διάστημα.²² Οι υπόλοιπες γαίες του Δημοσίου που παρέμεναν στην κυριότητά του και που όπως είναι ευνόητο διαρκώς και βαθμιαία μειώνονταν, καλλιεργούνταν από τριτάρηδες παροίκους καλλιεργητές –που οι βενετικές πηγές αναφέρουν και ως «coloni» –πολλοί από τους οποίους, αν όχι όλοι, εργάζονταν στα κτήματα αυτά ήδη από την εποχή της Α' Τουρκοκρατίας. Ένα τελευταίο τμήμα αυτών των γαιών παρέμενε ακαλλιεργητο και θα πρέπει ήδη από την εποχή του πολέμου της βενετικής κατάκτησης να είχε χάσει τους καλλιεργητές του, οι οποίοι στη συνέχεια δεν αναπληρώθηκαν ούτε από άλλους γηγενείς, ούτε από εποίκους, έπαυσε να καλλιεργείται και τελικά άρχισε σιγά-σιγά να παίρνει το χαρακτήρα των χέρσων γαιών.

Ανάλογη με τις γαίες υπήρξε και η κατάσταση που διαμορφώθηκε στην Πελοπόννησο με τα αγροτικά και αστικά κτίσματα. Και αυτά άλλοτε αποτελούσαν ιδιοκτησία τόσο των Τούρκων, όσο και των Ελλήνων. Με την έλευση των Βενετών όλα τα πρώην τουρκικά κτίσματα πέρασαν όπως και οι γαίες στην κυριότητα του βενετικού κράτους, το οποίο σύμφωνα πάντοτε με τις πολιτικές και οικονομικές του σκοπιμότητες και επιδιώξεις άλλα διέθεσε κυρίως σε φυσικά πρόσωπα με διάφορους τρόπους και διαδικασίες που εφαρμόστηκαν και στην περίπτωση των πρώην τουρκικών γαιών και άλλα τα κράτησε για τις ποικίλες ανάγκες και χρήσεις του Δημοσίου.

Ως προς τα κτίσματα των Ελλήνων της προηγούμενης περιόδου παρέμειναν όπως και τα κτήματα στην κυριότητα των ιδίων προηγούμενων ιδιοκτητών, φυσικών προσώπων ή της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Ας δούμε όμως αναλυτικότερα πως διατέθηκαν από το βενετικό Δημόσιο τα πρώην τουρκικά κτίσματα ώστε, σε συνδυασμό με τα στοιχεία που δίνει το έγγραφό μας για τους παλαιότερους Έλληνες ιδιοκτήτες, κατοίκους της πόλης, να σχηματίσουμε μία κατά το δυνατόν πληρέστερη εικόνα για τη σύνθεση των κατοίκων κατά τη νέα περίοδο, δηλαδή για τη μεταστοιχείωση του πληθυσμού της Τριπολιτσάς με το πέρασμα της Πελοποννήσου από την Τουρκοκρατία στη Β' Βενετοκρατία.

Αρχίζουμε λοιπόν με τα σπίτια που διέθεσε το βενετικό Δημόσιο για να αντιμετωπίσει τις δικές του ανάγκες και ειδικότερα για να εξυπηρετήσει τη διαχείριση των στρατευμάτων του παρέχοντας κατάλυμα σε μισθοφόρους πρώτα-πρώτα του ιππικού των δραγόνων καθώς και του άλλου ανάλογου σώματος των *capeletti* που αποτελούσε συνέχεια του παρακαμασμένου πια παλαιού ελαφρού μισθοφορικού ιππικού των *stradioti*. Από την αρχή της βενετικής κατοχής η διαχείριση των

του Δημοσίου) και κατέβαλλαν στο κράτος το ένα τρίτο της παραγωγής που παλαιότερα έδιναν στον Τούρκο γαιοκτήμονα ως ενοίκιο προς ιδιώτη. Βλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, 'Η Στερεά Έλλάς κατά τόν ένετο-τουρκικόν πόλεμον (1684-1699) και ό Σαλώνων Φιλόθεος, Αθήνα 1975, σ. 126-129· Κ. ΝΤΟΚΟΣ-Γ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ, Το βενετικό κτηματολόγιο της Βοστίτσας, Αθήνα 1993, σ. XX-XXI.

22. Στις πηγές: *livello*.

δραγόνων δημιούργησε πρόβλημα στους Βενετούς κυρίως λόγω της έλλειψης οργανωμένων στρατοπέδων για το ιππικό και αυτοί προσπάθησαν να το αντιμετωπίσουν κατανέμοντας τους ιππείς κατά τη χειμερινή περίοδο στους οικισμούς όλης σχεδόν της Πελοποννήσου. Το μέτρο αυτό συνδυάστηκε από τους Βενετούς με την προσπάθειά τους να επιλύσουν και κάποια άλλα προβλήματα που είχαν σχέση με την ασφάλεια στην ύπαιθρο και την αντιμετώπιση των κλεφτών και άλλων κακοποιών ή με την επιτήρηση και τον εκφοβισμό των δυσήνιων κατοίκων των αγροτικών περιοχών -δηλαδή με την επαγρύπνηση κατά του «εσωτερικού εχθρού» σύμφωνα με την ορολογία των βενετικών πηγών της εποχής – ή ακόμη συνδέονταν με τη φύλαξη των Β. και ΒΑ. παραλίων της Πελοποννήσου (που γειτόνευαν με τις τουρκοκρατούμενες περιοχές της Στερεάς) για να αποτρέπουν τη φυγή των εποίκων από την Πελοπόννησο και την επιστροφή τους στις παλαιές τους πατριδες. Για όλους αυτούς τους λόγους οι Βενετοί επέβαλαν στους αγροτικούς πληθυσμούς της χώρας, εκτός των άλλων, και την αγγαρεία της φιλοξενίας των δραγόνων κατά τη χειμερινή περίοδο. Σύμφωνα με αυτή την αγγαρεία ανά 14-18 οικογένειες χωρικών²³ όφειλαν να φιλοξενούν από έναν δραγόνο παρέχοντάς του όχι μόνο κατάλυμα αλλά και άλλα δοσίματα για τον ίδιο και για το άλογό του, όπως καυσόξυλα, χόρτο, άχυρο και κριθάρι. Φαίνεται όμως ότι εκτός από τα σπίτια στους αγροτικούς οικισμούς χρησιμοποιήθηκαν ως καταλύματα των δραγόνων και αστικά κτίσματα στις πόλεις, τα οποία βρισκόταν άφθονα στην κυριότητα του Δημοσίου. Έτσι στην Τριπολιτσά ως τη στιγμή της σύνταξης του εγγράφου μας τριάντα εννέα σπίτια όλων των κατηγοριών (a perian, in soler, casette) είχαν παραχωρηθεί κατά καιρούς και χρησιμοποιούνταν για να διαχειμάζουν οι δραγόνοι, ενώ άλλα έξι σπίτια είχαν δοθεί για τον ίδιο σκοπό στους μισθοφόρους capeletti. Είναι αξιοσημείωτο ότι από τα πιο πάνω τριάντα εννέα καταλύματα των δραγόνων τα δεκαπέντε αναγράφονται στο έγγραφο μας ότι βρισκόταν κατεστραμμένα και σε ερειπιώδη κατάσταση και κατά τα φαινόμενα κάποια από αυτά δεν ήταν δυνατόν να κατοικηθούν πλέον. Η καταστροφή τέτοιων σπιτιών οφειλόταν γενικά στους ίδιους τους δραγόνους και οι βενετικές πηγές αναφέρονται με λεπτομέρειες σ' αυτό το ζήτημα. Πραγματικά οι δραγόνοι λόγω του αφόρητου κρύου κατά το χειμώνα²⁴ και

23. Από την αγγαρεία απαλλάσσονταν οι οικογένειες που είχαν εγγραφεί και ήταν μέλη κάποιας αστικής κοινότητας της χώρας ή ανήκαν σε χήρα με ορφανά ή σε ξένους. Πρβλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, Οι αστικές κοινότητες και οι αγγαρείες του Δημοσίου στη βενετοκρατούμενη Πελοπόννησο, *Εώα και Εσπέρια* 4 (1999-2000) 250-251, 266-269, 273-274.

24. Οι βενετικές πηγές επισημαίνουν μάλιστα την πολύ χαμηλή θερμοκρασία που επικρατούσε στην κεντρική Πελοπόννησο εκείνη την εποχή και συγκεκριμένα στην Αρκαδία και στην επαρχία της Τριπολιτσάς. Πρβλ. Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου (13ος-18ος αιώνας), Αθήνα 1987, σ. 133-134. ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, Ή περιό Πελοποννήσου ἔκθεσις τοῦ Βενετοῦ Προνοητοῦ Γραδενίγου, *Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας* (στο ἐξῆς Δ.Ι.Ε.Ε.) 5 (1896-1900) 247.

εξαιτίας της έλλειψης καυσόξυλων για να ζεσταθούν έκαιγαν κάθε ξύλο που υπήρχε μέσα στο σπίτι ακόμη και την ξυλεία που για αντισεισμικούς λόγους ήταν ενσωματωμένη μέσα στους τοίχους, σε τρόπο που πριν αποχωρήσουν με το τέλος του χειμώνα έκαιγαν και το τελευταίο διαθέσιμο ξύλο και έτσι φεύγοντας κατέριρε και όλο το σπίτι, όπως επισημαίνεται στις βενετικές πηγές.

Ωστόσο το βενετικό Δημόσιο δεν διέθετε κατοικίες μόνο στους απλούς μισθοφόρους, δραγόνους και *carpetti*, αλλά και σε μία σειρά από άλλα πρόσωπα πιο διακεκριμένα με τα οποία είχε υπηρεσιακή ή πολιτική σχέση και ήθελε να τους προσφέρει κάποια εξυπηρέτηση ή αμοιβή. Βλέπουμε λοιπόν στην πηγή μας να έχει εκχωρηθεί ή απλώς να κατέχεται, προφανώς δωρεάν, μία σειρά από σπίτια όλα *in solaro*, δηλαδή με όροφο, δέκα τον αριθμό, που κατοικούνταν από ανώνυμους στην πηγή μας αξιωματικούς των δραγόνων.²⁵ Εξάλλου σε ένα παρόμοιο σπίτι κατοικούσε ο στρατιωτικός διοικητής της πόλης (*governator della terra*, αρ. 55) και σ' ένα άλλο ανάλογο ο *sargente della terra* ονομαζόμενος «Stamati» (αρ. 381). Ένα παρόμοιο σπίτι χρησιμοποιείτο ως κατοικία στο *σαλπικητή* (*cornetta*, αρ. 239) και ένα ακόμη κατείχε χωρίς να πληρώνει τίποτε ο «πρωτομάστορας του Δημοσίου» (*proto publico*, αρ. 237), ενώ παράλληλα κατείχε με ενοίκιο (*affitto*) και ένα άλλο σπίτι (αρ. 347). Επίσης τρία σπίτια (δύο *in solaro* και ένα *a perian*) κατείχε δωρεάν ο δημόσιος αποθηκάριος των πυρομαχικών (*monitioner publico*) ο οποίος μάλιστα εισέπραττε ενοίκιο από το ένα σπίτι (αρ. 271, 410, 411). Ας προσθέσουμε στα σπίτια που κατέχονταν δωρεάν ένα «*in solaro*» που χρησιμοποιούσε το αστικό κοινοτικό σώμα της πόλης, ίσως για τις συνελεύσεις του κοινοτικού συμβουλίου (αρ. 276) και ένα άλλο ισόγειο που χρησιμοποιούσαν προφανώς δωρεάν ως σφαγείο οι εκδοροσφαγείς ή κρεοπώλες της πόλης (*beccari della terra*, αρ. 297). Στο έγγραφο μας σημειώνεται ακόμη ότι ένα σπίτι ισόγειο κατείχαν χωρίς να πληρώνουν τίποτε στο Δημόσιο δεκαέξι Αλβανοί κτίστες (*muregi Albanesi*).²⁶ Στην ίδια κατηγορία κατοίκων πρέπει να εντάξουμε και κάποια άλλα πρόσωπα που παρείχαν στρατιωτικές εκδουλεύσεις στους Βενετούς ή είχαν υπαλληλική σχέση μαζί τους. Από τα σπίτια που αναφέρει το έγγραφο μας ότι είχαν στη διάθεσή τους το ένα είχε παραχωρηθεί δωρεάν στον *Dimitrò Maricopulo*, κατά πάσα πιθανότητα

25. Από αυτούς ένας αναφέρεται με το αξίωμα του: *tenente collonello de dragoni*. Οι υπόλοιποι φέρονται απλώς ως *officiali di dragoni*, ενώ δύο ακόμη δεν έχουν την ένδειξη *di dragoni*. Βλ. αρ. 49, 77, 97, 98, 104, 134, 231, 287, 304 και 332.

26. Βλ. αρ. 367. Ίσως πρόκειται για επαγγελματίες κτίστες που οι Βενετοί χρησιμοποιούσαν στα δημόσια έργα, στις οχυρώσεις κ. α. Βέβαια δεν πρόκειται για Αλβανούς από την Αλβανία, αλλά μάλλον για Αρβανίτες της πελοποννησιακής υπαίθρου που οι βενετικές πηγές της εποχής αναφέρουν ως *territoriali che corrono soto il titolo d'Albanesi*. ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, 'Η περί Πελοποννήσου ἔκθεσις τοῦ Βενετοῦ Προννητοῦ Κορνέο, Δ.Ι.Ε.Ε. 2 (1885) 299.

καπετάνιο των μεϊντάνηδων στην επαρχία της Τριπολιτσάς,²⁷ ενώ όλα τα υπόλοιπα σπίτια, έξι τον αριθμό, δεν κατέχονταν δωρεάν αλλά με affitto ή με livello, δηλαδή με βραχυχρόνια ή μακροχρόνια ενοικίαση από άτομα που έφεραν τον τίτλο του capitan,²⁸ χωρίς όμως να γίνεται φανερό σε ποιο συγκεκριμένο στρατιωτικό σώμα ανήκαν και έφεραν το αξίωμα αυτό, αν ήταν δηλαδή αξιωματικοί του μισθοφορικού στρατού ή της πολιτοφυλακής ή ήταν απλώς άτακτοι Έλληνες οπλαρχηγοί, ίσως πρώην κλέφτες, που είχαν βοηθήσει άλλοτε τους Βενετούς στην κατάκτηση της χώρας.²⁹

Ας περάσουμε τώρα και στις άλλες κατηγορίες των πρώην τουρκικών σπιτιών που πέρασαν σε νέους κατόχους κατά τη Βενετοκρατία. Αρχίζουμε από τα σπίτια τα οποία σύμφωνα με το έγγραφο μας είχαν παραχωρηθεί χαριστικά και οι αποδέκτες της παραχώρησης δεν κατέβαλλαν έκτοτε κανένα χρηματικό ποσό στο Δημόσιο, ούτε ως affitto, ούτε ως livello. Αυτά θα μπορούσαν να διακριθούν σε τρεις ή τέσσερις ομάδες. Η πρώτη ομάδα είναι εκείνη στην οποία η χαριστική παραχώρηση (concessione) δεν δηλώνεται ρητά αλλά απλώς ο κάθε κάτοχος του ακινήτου

27. Βλ. αρ. 244. Όπως είναι γνωστό κατά τη Β' Βενετοκρατία στην Πελοπόννησο ο μεϊντάνης κάθε επαρχίας (territorio) διοριζόταν από το συμβούλιο της ασιακής κοινότητας της επαρχιακής πρωτεύουσας και είχε ως καθήκον να φροντίζει για την ασφάλεια στην ύπαιθρο της επαρχίας αντιμετωπίζοντας με τους ανθρώπους του τους κακοποιούς, τους κλέφτες κλπ. J. ALEXANDER, Brigandage and Public Order in the Morea 1685-1806, Αθήνα 1985, σ. 30· Κ. ΝΤΟΚΟΣ – Γ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ, ό.π., σ. XIII. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, Οι ασιακές κοινότητες, ό.π., σ. 271.

28. Έχουμε τον Κερκυραίο capitan Costantin Petritin με δύο σπίτια, ένα με livello και ένα με affitto (αρ. 21, 41), ο οποίος είναι αξιωματικός του μισθοφορικού στρατού των Βενετών, τον cap. Costantin Gianioti που έχει σπίτι με livello (αρ. 266), τον cap. Mascin (γρ. Manin) που παρόμοια έχει σπίτι με livello (αρ. 277), τον cap. Coglia που έχει σπίτι με affitto (αρ. 360), τον cap. Angelin d' Argos που έχει δύο σπίτια με affitto (αρ. 406, 407). Ας σημειώσουμε ότι δύο από αυτούς (Petritin και Manin) κατέχουν και καταστήματα (botteghe) πληρώνοντας affitto και livello (βλ. παρακάτω). Ο τελευταίος, αν δεν ανήκει στη βενετική οικογένεια Manin, ταυτίζεται κατά πάσα πιθανότητα με τον οπλαρχηγό την ίδια εποχή καπετάν-Μανή από την Τριπολιτσά, του οποίου η θυγατέρα υπήρξε δεύτερα σύζυγος του σιχουργού Μάνθου Ιωάννου, γνωστού από το έργο του για την ανακατάληψη της Πελοποννήσου από τους Τούρκους το 1715· Κ. ΜΕΡΤΖΙΟΣ, Ο μικρός Ελληνομνήμων, τ. Β', Ιωάννινα 1966, σ. 75-77· Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Σημειώσεις περί Μάνθου Ιωάννου, *Πελοποννησιακά* 7 (1969-1970) 395. Πρβλ. Ο ΙΔΙΟΣ, *Ιστορία της Τριπολιτσάς*, τ. Α', Αθήνα 1972, σ. 217. Ας προσθέσουμε ότι ο Γριτσόπουλος ταυτίζει τον καπετάν-Μανή με πρόσωπο που υπογράφει στην Τριπολιτσά μαζί με άλλους νοταριακό έγγραφο του 1711 με το όνομα Μανής Γούναρης (ό.π., σ. 213, 217, 229, 230). Χωρίς να αποκλείεται ότι έχουμε να κάνουμε με ένα και το αυτό πρόσωπο, ωστόσο ο εν λόγω Γούναρης κατά τα φαινόμενα ανήκει μαζί με κάποιους από τους υπογράφοντες στο φιλοβενετικό αχρονολόγι της Τριπολιτσάς που τότε διαμορφωνόταν συσσωματωμένο στην ασιακή κοινότητα της πόλης περιλαμβάνοντας διακεκριμένους εντόπιους και επήλυδες, κυρίως Αθηναίους. Έτσι βλέπουμε να υπογράφει και ο γηγενής και ιδιοκτήτης δύο σπιτιών στην Τριπολιτσά Θανάσης Καράς καθώς και ο πρόκριτος Αθηναίος Σωτήρχος Καρόρης (ό.π., σ. 230, πρβλ. αρ. 574, 284, 467, 483, 489).

29. Πρβλ. και παρακάτω τον capitan Stati Gunari που φαίνεται να είναι γηγενής κάτοικος της Τριπολιτσάς και ιδιοκτήτης σπιτιού κατά την προηγούμενη περίοδο της Τουρκοκρατίας.

αναφέρεται με την ένδειξη ότι για το σπίτι δεν πληρώνει τίποτε στο Δημόσιο: senza pagar al Publico niuna cosa ή non paga niuna cosa al Publico. Τα σπίτια αυτά θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι κατέχονταν με καθεστώς απλής και αδιατάρακτης κατοχής κατά παραχώρηση των Βενετών.

Το σύνολο των σπιτιών αυτής της ομάδας ανέρχεται σε ενενήντα. Τα δώδεκα από αυτά κατέχονταν από χήρες γυναίκες και μια τέτοια επισημάνση στην αναγραφή των ονομάτων δίνει ίσως κάποια έμφαση στη χαριστική σκοπιμότητα με την οποία παραχώρησαν τα σπίτια οι Βενετοί. Ωστόσο δε γίνεται σαφής η προέλευση των αποδεκτών της παραχώρησης, αν δηλαδή πρόκειται για γυναίκες γηγενείς ή επήλυδες, εκτός ίσως από μία περίπτωση για την οποία είναι σχεδόν βέβαιη η εντοπιότητα του «χαριστικάριου», δηλαδή η προέλευσή της από την πόλη της Τριπολιτσάς ή την ευρύτερη περιοχή της.³⁰ Εξάλλου και στα υπόλοιπα εβδομήντα οκτώ σπίτια της ίδιας ομάδας δεν δηλώνεται ρητά η προέλευση των κατόχων τους. Απλώς έχουμε κάποιες ενδείξεις στην πηγή μας που μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι άλλα από τα σπίτια, ίσως τα περισσότερα, είχαν παραχωρηθεί από τους Βενετούς χαριστικά σε εποίκους από τα έξω μέρη, δηλαδή σε επήλυδες κυρίως από τη Στερεά Ελλάδα και μάλιστα από την περιοχή της Θήβας³¹ και άλλα δόθηκαν πάλι κατά χαριστική παραχώρηση σε εντόπιους Πελοποννήσιους και μάλλον

30. Σύμφωνα με το έγγραφο μας η χήρα Giannù Thalasinù κατέχει ένα σπίτι χωρίς να πληρώνει τίποτε στο Δημόσιο (αρ. 46). Το ενδεχόμενο να είναι εντόπια βασίζεται στο γεγονός ότι υπάρχουν και άλλοι συνώνυμοι της ή ίσως της ίδιας οικογένειας που φαίνονται να είναι γηγενείς, όπως ο Anastasi Thalasinò που έχει ένα σπίτι του Δημοσίου με ενοίκιο (αρ. 61), ο Spilioti Thalasinò που κατέχει δύο σπίτια χωρίς πληρωμή και είναι καλλιερητής –colono– του Δημοσίου, δηλαδή άλλοτε των Τούρκων (αρ. 168, 169) και το ίδιο συμβαίνει με τους coloni Stati Thalasinò (αρ. 191), Figli Thalasinò (αρ. 209) και Strati Thalasinò (αρ. 199) που κατέχουν από ένα σπίτι. Ο τελευταίος είναι ενδεχομένως το ίδιο πρόσωπο με τον Stratigi Thalasinò που είναι ιδιοκτήτης δύο σπιτιών (αρ. 587, 588) και επομένως ανήκει στους παλαιούς κατοίκους της πόλης.
31. Έτσι στα σπίτια όπου σημειώνεται ότι ο κάτοχός τους δεν πληρώνει τίποτε στο Δημόσιο έχουμε τον Stati Thebano (= Θηβαίο) (αρ. 133), τον Gianni Balcocha Thebano (αρ. 153), τον Palli Thebano (αρ. 156), τον Driza Cuvara Thebano (αρ. 162), τον Gianni Thebano (αρ. 315), τον Stamo Thebano και πάλι (αρ. 316), τον Christo da Thebe (αρ. 324), τον Gianni da Thebe (αρ. 397, 398) και τον Triandafilgi da Thebe (αρ. 409). Επίσης έχουμε τον Atanasi da Negroponte (αρ. 217) και τον Giorgio da Negroponte (αρ. 423). Εξάλλου στους πιο πάνω πρέπει να προσθέσουμε τον Gianni Afioti που χαρακτηρίζεται ως «forestier», δηλαδή ξένος (αρ. 135) όπως και τον Stamo Ermocastriti που «δεν πληρώνει τίποτε επειδή είναι forastiero» (αρ. 138· πρβλ. αρ. 145). Από την ίδια οικογένεια Ermocastriti υπήρχαν και άλλοι που κατείχαν σπίτια με τον ίδιο τρόπο (αρ. 143, 144, 155, 204, 212, 242) και φαίνεται ότι ήταν έποικοι. Το όνομά τους δείχνει καταγωγή από το χωριό Ερημόκαστρο της επαρχίας Θηβών που αναπτύχθηκε στο χώρο των αρχαίων – αλλά και σημερινών – Θεσπιών. Πρβλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία κατὰ τὴν περίοδον τῆς Β' Βενετοκρατίας, *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* 21 (1971-1974) 45-46, 50-51, όπου σε απογραφικά στοιχεία για τον πληθυσμό της Τριπολιτσάς αναφέρονται να κατοικούν εκεί πλήθος «ξένοι», χωρίς όμως να διαφαίνεται με ποιο καθεστώς, δηλαδή χαριστικά ή επί πληρωμῆς.

παλαιούς κατοίκους της Τριπολιτσάς, ίσως ως ανταμοιβή για παρασχεθείσες υπηρεσίες ή για άλλες ανάλογες σκοπιμότητες.³²

Στη δεύτερη ομάδα της ίδιας κατηγορίας περιλαμβάνεται μία σειρά σπιτιών που αντίθετα δηλώνονται ρητά ότι είχαν παραχωρηθεί *χαριστικά* (*in concessione*)³³ σύμφωνα βέβαια με την καθιερωμένη από τους Βενετούς διαδικασία που είχαν ευρέως εφαρμόσει και στις παραχωρήσεις γαιών σε εποίκους από τα ξένα μέρη. Το σύνολο των παραχωρημένων μ' αυτόν τον τρόπο σπιτιών ανέρχεται σε σαράντα εννέα. Θεωρητικά στο σύνολό τους ή σχεδόν στο σύνολο θα πρέπει να είχαν παραχωρηθεί σε νέους κατοίκους της χώρας, ωστόσο αυτό δεν διαπιστώνεται ανέτως και με την πρώτη ματιά αφού δεν αναγράφονται ρητά ποιες ήταν οι περιοχές προέλευσης των κατόχων, εκτός από πολύ λίγες περιπτώσεις.³⁴ Αντίθετα αναγράφεται η σχετική ένδειξη καταγωγής όταν έχουμε να κάνουμε με Αθηναίους και έτσι επισημαίνονται δεκατρείς επήλυδες από την Αθήνα, ανάμεσα στους οποί-

32. Ήδη αναφέραμε ως κάτοχο σπιτιού χωρίς κάποια πληρωμή τη γηγενή χήρα του Γιάννη Θαλασσινού. Στο έγγραφό μας έχουμε και άλλες ανάλογες ενδεικτικές περιπτώσεις: στους αρ. 14, 15, 16, 17 και 18 ο Diamanti Spai έχει στη διάθεσή του δωρεάν πέντε case ή cassette, ενώ παράλληλα φέρεται και ως ιδιοκτήτης ενός άλλου σπιτιού, άρα είναι παλαιός κάτοικος της πόλης (αρ. 682). Στον αρ. 52 κατέχει σπίτι χωρίς πληρωμή ο Vassigli Tabachi, ο οποίος φαίνεται να είναι και ιδιοκτήτης ενός άλλου σπιτιού (αρ. 690), ενώ ιδιοκτήτης σπιτιού και παλαιός κάτοικος της πόλης είναι ο συνώνυμος του mistro-Gianno Tabachi (αρ. 660). Στον αρ. 452 ο Chirico di Marietta έχει σπίτι δωρεάν, ενώ ο ίδιος στον αρ. 665 αναγράφεται ως ιδιοκτήτης ενός άλλου σπιτιού. Εξάλλου στους αρ. 42 και 421 έχουμε τον Dimitri Schiada που κατέχει χωρίς πληρωμή ένα ισόγειο και μια casetta, ενώ από την ίδια ίσως οικογένεια γηγενών προέρχονται δύο άλλοι συνώνυμοι ιδιοκτήτες σπιτιών και παλαιοί κάτοικοι: ο Micho Schiada (αρ. 644) και ο Costantin Schiada (αρ. 695). Στον αρ. 330 η χήρα Statena Varella κατέχει δωρεάν ένα σπίτι, ενώ ο Gianni Varella, ενδεχομένως της ίδιας οικογένειας, είναι ιδιοκτήτης ενός άλλου σπιτιού (αρ. 637). Στις παραπάνω περιπτώσεις θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και κάποιες άλλες που αναφέρονται σε κατόχους σπιτιών χωρίς πληρωμή, των οποίων η γηγενής προέλευση συμπεραίνεται από το γεγονός ότι το επώνυμό τους προέρχεται από το όνομα του τόπου καταγωγής των ιδίων ή κάποιου προγόνου τους από κοντινή ή μακρυνή περιοχή της Τριπολιτσάς: έτσι έχουμε τον Gianni Levidioti (αρ. 93), τον Marino Argiti (αρ. 166), τον Dimitri Scaffidioti (αρ. 230). Πρβλ. και τον αρ. 3 όπου αναφέρεται και ο Giorgio Scaffidioti που είναι colono, άρα γηγενής. Τέλος ας προσθέσουμε την Panagiotea Piagnotissa που κατέχει σπίτι χωρίς πληρωμή (αρ. 299). Πρβλ. την ίδια οικογένεια γηγενών που ανήκουν ο Argiti Piagnoti colono (αρ. 221) και ο Panagioti Piagnoti ιδιοκτήτης σπιτιού και επομένως παλαιός κάτοικος (542). Πρβλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, «Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία, ὁ.π., σ. 45-46, 50, όπου σημειώνεται ότι στην Τριπολιτσά πολλοί εντόπιοι κατοικοῦν σε σπίτια «αυθεντικά» ή «σε αυθεντικό τόπο», δηλαδή σε πρώην τουρκικά. Εξάλλου τα τοπωνύμια που έχουν σχέση με τα πιο πάνω επώνυμα είναι Πιάνα, Σκαφιδιά, Άργος, Λεβίδι κλπ.

33. Μερικές φορές στο έγγραφό μας δεν αναφέρεται μόνο ότι ο δικαιούχος της παραχώρησης κατέχει το σπίτι *in* ή *con concessione* αλλά προστίθεται και η επισήμανση *gratis*, δηλαδή ότι δεν πληρώνει τίποτε στο Δημόσιο.

34. Σε τρεις μόνο περιπτώσεις σημειώνεται ότι ο δικαιούχος είναι Θηβαίος (Thebano) και σε δύο ότι κατάγεται από την Εύβοια (da Negroponte). Βλ. αρ. 100, 334, 339, 125 και 413.

ους και ο προεστός τους Σωτήρχος Καρόρης.³⁵ Στην ίδια ομάδα περιλαμβάνονται και κάποια εκκλησιαστικά πρόσωπα, κυρίως αρχιερείς, που είχαν έλθει από άλλα μέρη και τους είχαν παραχωρηθεί διάφορα οικήματα, αλλά γι' αυτούς θα επανέλθουμε παρακάτω. Εξάλλου διακρίνουμε και μικρό αριθμό εντοπίων στους οποίους είχαν παραχωρηθεί σπίτια «in concessione». Γι' αυτούς έχουμε κάποιες ενδείξεις στο έγγραφο μας.³⁶ Τέλος, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι υπάρχουν και μερικές περιπτώσεις όπου φαίνεται να έχουν εγκαταλειφθεί από τους δικαιούχους τα παραχωρημένα σ' αυτούς σπίτια και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρόκειται ακριβώς για το φαινόμενο της φυγής των εποίκων, όταν πολλοί αποδέκτες των παραχωρήσεων εγκατέλειπαν τα σπίτια και τις γαίες τους και επέστρεφαν στην παλιά πατρίδα τους.³⁷

Στην τρίτη ομάδα ανήκει μια σειρά από σπίτια των οποίων οι κάτοχοι ήταν *coloni*, δηλαδή καλλιεργητές των δημόσιων γαιών και μάλιστα γι' αυτό το λόγο δεν πλήρωναν τίποτε (ως ενοίκιο) στο Δημόσιο.³⁸ Το σύνολο των σπιτιών αυτής της ομάδας ανέρχεται σε εξήντα εννέα και οι δικαιούχοι *coloni* σε πενήντα τέσσερις. Εκείνο όμως που μας απασχολεί πρώτα-πρώτα είναι να εξιχνιάσουμε την προέλευσή τους και πιο συγκεκριμένα αν πρόκειται για παλαιούς ή για νέους κατοίκους της πόλης, παρόλο που αυτό δύσκολα θα μπορούσε να διαπιστωθεί αφού η πηγή μας δεν αναφέρει ρητά την προέλευση των καλλιεργητών αυτών.

-
35. Βλ. αρ. 92, 114, 179, 184 και 185 (το ίδιο πρόσωπο), 188, 189 και 190 (το ίδιο πρόσωπο), 198, 267, 281, 284, 291, 293, 447. Για τους Αθηναίους που μετανάστευσαν στην βενετοκρατούμενη Πελοπόννησο βλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, Η Μετοικεσία των Αθηναίων στην Πελοπόννησο, *Μνήμων* 10 (1982) 96-138.
36. Στον αρ. 54 έχει παραχωρηθεί σπίτι στον Dimitri Cachiri, ο οποίος είναι ίσως εντόπιος αφού ανήκει ενδεχομένως στην ίδια οικογένεια με τον Chiriasi Cachiri που είναι ιδιοκτήτης σπιτιού και παλαιός κάτοικος (αρ. 670) καθώς και ενοικιαστής ενός άλλου σπιτιού (αρ. 289). Ας προσθέσουμε και μια άλλη περίπτωση παλαιού κατοίκου στον οποίο εγχωρήθηκε σπίτι ή μάλλον του αναγνωρίστηκε η παλαιότερη κυριότητα: πρόκειται για το γιο του Τούρκου Smailo που βαπτίστηκε χριστιανός (αρ. 430). Πρβλ. ανάλογη περίπτωση Τούρκου που και αυτός βαπτίστηκε με το όνομα Marcello Aliberti και αναγράφεται ως ιδιοκτήτης τεσσάρων σπιτιών, δύο *in solaro* και δύο *a ripiano* (αρ. 544). Τέλος, στον εντόπιο Andrea Londo detto Franco του παραχωρήθηκε σπίτι αλλά στη συνέχεια αυτός το κράτησε με *livello* (αρ. 83).
37. Βλ. αρ. 49 όπου σε σπίτια που είχαν παραχωρηθεί στο Dimitri Zuchagli φαίνεται να κατοικεί ο μισθοφόρος αξιωματικός *sargente maggiore* Serpil προφανώς ύστερα από φυγή του δικαιούχου και παρόμοια στον αρ. 59 σε σπίτι που είχε παραχωρηθεί σε κάποιον Αθηναίο κατοικεί, κατά τα φαινόμενα με ενοίκιο, ο Nicolo della Vedoa, ενδεχομένως εντόπιος. Πρβλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, Η Στερεά Ελλάδα, ό.π., σ. 130-132· Ο ΙΔΙΟΣ, Το βενετικό κτηματολόγιο, ό.π., σ. XXI-XXII· Ο ΙΔΙΟΣ, Η μετοικεσία των Αθηναίων, ό.π., σ. 102 κε.
38. Η δωρεάν κατοχή του σπιτιού από τον κάθε καλλιεργητή (*colono*) αιτιολογείται με ποικίλες διατυπώσεις στις διάφορες αναγραφές της πηγής μας, όπως: *non paga niuna cosa come colono de terreni publici, non paga niuna cosa al pubblico perche é colono, non paga niuna cosa per esser colono, non paga come colono, colono perciò non paga niuna cosa.*

Όπως έχουμε ήδη επισημάνει όλες οι πρώην τουρκικές γαίες της Πελοποννήσου πέρασαν στην κυριότητα του βενετικού Δημοσίου και οι καλλιεργητές (coloni) των τουρκικών κτημάτων –όσοι δηλαδή επιβίωσαν παρά τα δεινά του πολέμου ή δεν ακολούθησαν εκούσια ή ακούσια τους Τούρκους – συνέχισαν να είναι καλλιεργητές των κτημάτων του Δημοσίου. Αυτό οδηγεί στη σκέψη μήπως οι πιο πάνω πενήντα τέσσερις οικογένειες των coloni, οι οποίες κατέχουν δωρεάν τα εξήντα εννέα σπίτια, αποτελούνταν από παλαιούς κατοίκους της περιοχής και καλλιεργητές των άλλοτε τουρκικών γαιών. Ωστόσο τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, επειδή είναι ενδεχόμενο, αλλά όχι πολύ πιθανό, οι πιο πάνω coloni ή πιο σωστά ένα τμήμα τους να μην ήταν παλαιοί καλλιεργητές αλλά νέοι έποικοι που παρέμειναν ακτήμονες και μετά την έλευσή τους στην Πελοπόννησο και εντάχθηκαν στην καλλιέργεια των δημόσιων κτημάτων.³⁹ Για όλους αυτούς τους λόγους θα πρέπει να εξετάσουμε με προσοχή τις ενδειξεις που προσφέρει η πηγή μας σχετικά με την προέλευση της ομάδας αυτών των καλλιεργητών.

Ας επισημάνουμε από την αρχή ότι δεν υπάρχει καμία εμφανής ένδειξη που να ενισχύει την άποψη ότι κάποιοι από τους coloni ήταν νέοι κάτοικοι της πόλης. Αντίθετα έχουμε αρκετές άλλες που μας υπαγορεύουν την εντοπιότητά τους. Και βέβαια διασκελίζουμε την ισχυρή ένδειξη, στην οποία αναφερθήκαμε πιο πάνω, ότι δηλαδή στην πηγή μας αναφέρονται ευθέως ως καλλιεργητές των δημόσιων – και άρα των πρώην τουρκικών– κτημάτων, οι οποίοι, όπως συνέβη τότε γενικά σ' όλη την Πελοπόννησο είχαν προφανώς παραμείνει επιτόπου κατά ένα μεγαλύτερο ή μικρότερο μέρος και εξακολούθησαν να καλλιεργούν τις γαίες αυτές. Απλώς θα προσπαθήσουμε να ερμηνεύσουμε άλλες δευτερεύουσες ενδειξεις που δείχνουν ότι έχουμε να κάνουμε με γηγενείς. Πρώτα-πρώτα, τα επώνυμα ορισμένων από τους coloni φανερώνουν πελοποννησιακή καταγωγή και κατά τα φαινόμενα σχηματίσθηκαν μετά την παλαιότερη εγκατάστασή τους –των ιδίων ή κάποιου προγόνου τους– στην Τριπολιτσά ή στην περιοχή της, όπως π.χ. Schafidioti, Scortinó, Muchlioti, Siglimiоти, Piagnoti και Luchaiti.⁴⁰

39. Πραγματικά, έχουμε αρκετές περιπτώσεις εποίκων αγροτών, κυρίως στη Β. Πελοπόννησο, που παρέμειναν ακτήμονες και δεν φρόντισαν να πάρουν γαίες κατά παραχώρηση (concessioni) από το κράτος, αλλά μετά την έλευσή τους διαβίωσαν στη χώρα μάλλον ως πάροικοι καλλιεργητές στα κτήματα των ιδιωτών μεγαλοαποκτημόνων (που ουσιαστικά διαδέχτηκαν τους Τούρκους) παρά ως coloni των γαιών του Δημοσίου. Ωστόσο δεν αποκλείεται και στην περίπτωση της Τριπολιτσάς να έχουμε και κάποιους coloni αυτής της τελευταίας κατηγορίας που ίσως τους δόθηκαν και σπίτια του Δημοσίου. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, Η Στερεά Ελλάς, ό.π., σ. 131-132· Κ. ΝΤΟΚΟΣ –Γ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ, Το βενετικό κτηματολόγιο, ό.π., σ. XIX-XXI, XCI κε.

40. Βλ. αυτούς τους coloni στο έγγραφο μας: τον Giorgio Schafidioti (αφ. 3), τον Dimitri Muchlioti (αφ. 5), τον Sarando Scortinó (αφ. 6), τον Arseni Scortinó (αφ. 8, 9, 10), τον Athanasi Siglimiotti (αφ. 146, 147), τον Chiriasi Siglimiotti (αφ. 148, 149), τον Sarando Selimiotti (αφ. 152), τον Giorgio Simiglioti (γφ. Siglimiotti) (αφ. 158, 159), τον Argiri Piagnoti (αφ. 22, 222) και τον Thodorin Luchaiti (αφ. 449). Πρβλ.

Στους παραπάνω θα προσθέσουμε και εκείνους τους coloni που ίσως είχαν κάποια συγγενική σχέση ή ανήκαν σε συνώνυμη ευρύτερη οικογένεια γηγενών όπως οι Parascheva Tambachi, Spiglioti Thalassinó, Argiri Piagnoti (που αναφέραμε και πιο πάνω), ίσως Athanasio Machrignani, Gianni Milona και Stati Gunari⁴¹.

Παρόλο λοιπόν που οι πιο πάνω ενδείξεις για την προέλευση των coloni είναι αρκετά περιορισμένες, αποκλίνουμε ωστόσο στην άποψη ότι μάλλον έχουμε να κάνουμε με γηγενείς στο σύνολό τους. Επειδή όμως στις βενετικές πηγές γενικά δεν διαθέτουμε άλλες μαρτυρίες για παραχωρήσεις πρώην τουρκικών σπιτιών σε εντόπιους αλλά μόνο σε εποίκους, αυτό μας υποχρεώνει να διατυπώσουμε κάποιες υποθέσεις σχετικά με τον τρόπο και τις διαδικασίες μεταβίβασης των τουρκικών σπιτιών στους εντόπιους coloni ως εξής: α) τα πρώην τουρκικά σπίτια τα κατέλαβαν αυτοβούλως οι coloni μετά την αποχώρηση των Τούρκων ιδιοκτητών και ενώ ως τότε καλλιεργούσαν τα τουρκικά κτήματα κατοικώντας σε αγροτικές καλύβες ή αγροτικά σπίτια κοντινών οικισμών στην πόλη ή πιο απομακρυσμένων της υπαίθρου.⁴² Σε

χωριά Σκαφιδιά, Σχορτινού (αλλά και περιοχή Σκόρτα), Μούγλι, Σιλίμνα, Πιάνα, Λουκά στο Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Πληθυσμός και οικισμοί, ό.π., *passim* και ευρετήριο στα σχετικά λήμματα.

41. Ο colono Paraschieva Tambachi (αρ. 23) είναι συγγενής ή απλώς συνώνυμος με άλλα πρόσωπα που φέρουν το ίδιο επώνυμο όπως του Pietro Tabachi ιδιοκτήτη και παλαιού κάτοικου (αρ. 603), του Mistro-Gianno Tabachi, εντόπιου ιδιοκτήτη σπιτιού και παλαιού κατοίκου της πόλης (αρ. 660) και του Vassigli Tabachi, που είδαμε, παρόμοια ιδιοκτήτη και παλαιού κατοίκου καθώς και κατόχου παραχωρημένου από το Δημόσιο σπιτιού (αρ. 52, 690). Βλ. παρακάτω σημ. 56 και τους ενοίκους πρώην Τουρκικών σπιτιών Dano Tabachi και Filandro Tabachi (αρ. 141, 387). Ο colono Spilioti Thalassinó (αρ. 168, 169) είναι συνώνυμος με τους ήδη αναφερθέντες coloni Figli Thalassino (αρ. 209, 210), Stati Thalassino (αρ. 191), Strati Thalassino (αρ. 199) καθώς και με τον ενοικιαστή πρώην τουρκικού σπιτιού Anastasi Thalassino (αρ. 61) καθώς και με τη χήρα Giannù Thalasinù όπου όπως είδαμε κατέχει σπίτι χωρίς πληρωμή (αρ. 46), όπως επίσης και με τον ιδιοκτήτη δύο σπιτιών και προφανώς παλαιό κάτοικο που ήδη αναφέραμε Stratigi Thalasinó (αρ. 587, 588). Ο colono Argiri Piagnoti (αρ. 221, 222) είναι συνώνυμος με την κάτοχο σπιτιού Panagiotena Piagnotissa (αρ. 299) καθώς και με τον Panagioti Piagnoti, ιδιοκτήτη σπιτιού και βέβαια παλαιό κάτοικο της πόλης (αρ. 542). Και τους τρεις αυτούς ήδη έχουμε αναφέρει πιο πάνω. Ο colono Athanasi Machrignani έχει τρία σπίτια του ίδιου Τούρκου πρώην ιδιοκτήτη, κατοικεί στα δύο και είναι ενοικιαστής του τρίτου και ίσως είναι παλαιός κάτοικος της πόλης (αρ. 307, 308, 309). Ο colono Gianni Milona κατοικεί σε casetta και συγχρόνως υπάρχει και άλλος ομώνυμος του Gianni Milona (πρόκειται για τον ίδιο;) που είναι ιδιοκτήτης σπιτιού και παλαιός κάτοικος της πόλης, ενώ παράλληλα μαρτυρούνται και οι Panagioti και Constantin Milona ως ενοικιαστές σπιτιών (αρ. 321, 371, 390, 642). Τέλος, υπάρχει ο colono Stati Gunari με δύο σπίτια (αρ. 424, 425) και ο ομώνυμος του (αν δεν είναι ο ίδιος) Stati Gunari, ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 66) καθώς και οι Dimitri και Nicolo Gunari ενοικιαστές σπιτιού καθώς και καταστημάτων στο παζάρι (αρ. 484, 492, 280, 501) και τέλος πάλι ένας Stati Gunari που είναι καπετάνιος (capitan), ιδιοκτήτης σπιτιού και παλαιός κάτοικος στην πόλη (αρ. 570). Ο τελευταίος δεν φαίνεται να είναι το ίδιο πρόσωπο με τον ομώνυμο του colono και μάλλον πρόκειται για τοπικό οπλαρχηγό στην υπηρεσία των Βενετών. Πρβλ. και παραπάνω και παρακάτω, όπου γίνεται λόγος για «καπετάνιους» των Βενετών, κατόχους ή μισθωτές (με affitto ή livello) σπιτιών ή καταστημάτων.
42. Ίσως σ' αυτό το σημείο είναι ενδεικτικά και τα πιο πάνω επώνυμα των coloni Muchlioti, Piagnoti, Siglimioti κ.λπ.

ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις οι coloni ενδεχομένως πήραν τα σπίτια εκείνων των Τούρκων που ήταν και οι άμεσοι αφέντες τους,⁴³ β) οι coloni κατοικούσαν στα τουρκικά σπίτια ως ενοικιαστές ήδη από παλαιότερα και συνέχισαν να τα κατοικούν και μετά τη φυγή των Τούρκων χωρίς όμως πλέον να καταβάλλουν ενοίκιο επειδή ακριβώς ήταν coloni και γ) τα σπίτια παραχώρησαν δωρεάν οι Βενετοί στους εντόπιους αυτούς καλλιεργητές κατά παρέκκλιση των καθιερωμένων διαδικασιών παραχώρησης (των γνωστών concessioni) που εφαρμόζονταν για την προσέλκυση εποίκων από τα ξένα μέρη. Προφανώς οι βενετικές αρχές θα αποσκοπούσαν μ' αυτόν τον τρόπο να περιποιηθούν τους coloni και να τους συγκρατήσουν στην καλλιέργεια των δημόσιων γαιών. Φυσικά δεν διαθέτουμε κάποια ισχυρή μαρτυρία για να θεωρήσουμε επικρατέστερη κάποια από τις πιο πάνω εκδοχές.

Ερχόμαστε τώρα σε μία τελευταία κατηγορία περιορισμένου αριθμού προσώπων στα οποία με γενναιοδωρία δόθηκαν από τους Βενετούς σπίτια υπό τύπον παραχώρησης (concessione). Πρόκειται για εκκλησιαστικά πρόσωπα της Ορθόδοξης Εκκλησίας μερικά από τα οποία ήλθαν από τα έξω μέρη. Είναι βέβαια γνωστό ότι κατά τη διάρκεια του βενετοτουρκικού πολέμου (1684-1699) ορισμένοι ορθόδοξοι αρχιερείς από τουρκοκρατούμενες περιοχές αναχώρησαν με το ποίμνιο τους (όπως συνέβη με τους Αθηναίους) ή με ένα τμήμα του ή και μόνοι τους και κατέφυγαν στην «απελευθερωμένη» βενετοκρατούμενη Πελοπόννησο και προσχώρησαν στους Βενετούς, όπου ανταμείφθηκαν από αυτούς με παραχωρήσεις γαιών, σπιτιών και ενίοτε κάποιου μισθού. Ας προστεθεί μάλιστα ότι σε κάποιες ιδιαίτερες περιπτώσεις υπήρξαν ορθόδοξοι αρχιερείς που πολέμησαν εναντίον των Τούρκων στο πλευρό των Βενετών.⁴⁴

43. Βλ. την περίπτωση του colono Thodorin Luchaiti (αφ. 449) και του συνώνυμού του Τούρκου Giuocha Luchaiti, ιδιοκτήτη του σπιτιού που πήρε στην κατοχή του ο πρώτος. Πρβλ. και τον Gianni Luchaiti κάτοχο σπιτιού χωρίς πληρωμή που ανήκε στον Τούρκο Psari (αφ. 418) καθώς επίσης και τον Gianni Dulaveri (αφ. 44) που κατέχει ένα σπίτι χωρίς πληρωμή, το οποίο ανήκε στον Τούρκο Dulaveri, ιδιοκτήτη τεσσάρων συνοδικών σπιτιών (αφ. 41, 42, 43, 44). Πρβλ. και αφ. 146, 147, 148, 149, όπου δύο coloni οι Athanasi και Chiriasi Siglimiotti κατέχουν τέσσερα σπίτια (από δύο ο καθένας) του Τούρκου Achamat Aga που πιθανώς ήταν αφέντης τους, ενώ ένας τρίτος ο Sarando Selimiotti κατέχει σπίτι του Τούρκου Dervo Seimegni (αφ. 152).

44. Ορθόδοξοι αρχιερείς που κατά τη διάρκεια του βενετοτουρκικού πολέμου κατέφυγαν από τα έξω μέρη στους Βενετούς υπήρξαν οι εξής: Φιλόθεος Σαλώνων, Ιερόθεος Θηβών (βλ. και παρακάτω), Ιάκωβος Αθηνών καθώς και ο διάδοχός του Μακάριος ο Πελεκάνος, Μακάριος Λαρίσης, Μακάριος Ντανασής επισκ. Κισσάμου, Διονύσιος Κνωσσού (βλ. και παρακάτω), Αθανάσιος Χορτάτης ή Χορτάκιος Ρεθύμνης και Θεοδόσιος Βενιέρης επίσκοπος από την Κρήτη πιθανώς Κυδωνίας. Σ' αυτούς ας προσθέσουμε τον Αγαθάγγελο Σελευκείας που την εποχή του εγγράφου μας φέρεται ως αρχιεπίσκοπος Τριπολιτσάς, τον Μάξιμο Κασσανδρείας, ο οποίος την ίδια εποχή μαρτυρείται ως «επιτηρητής» της μονής Θεοτόκου Παντάνασσας του Μυστρά και επίσκοπος της μητροπόλεως Λακεδαιμονίας, τον Ζαχαχάο μητροπολίτη Μυραίων, ο οποίος την ίδια εποχή υπογράφεται και ως καθηγούμενος του Μεγάλου Σπηλαίου, τον Γρηγόριο μητροπολίτη Τριπόλεως Λιβύης του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας (βλ. και πα-

Πιο συγκεκριμένα, κατά το έγγραφό μας προσήλθαν ή κατέφυγαν από τα ξένα μέρη στην πόλη της Τριπολιτσάς ο επίσκοπος Κνωσσού από την Κρήτη και ο επίσκοπος Θηβών, στους οποίους οι Βενετοί παραχώρησαν από ένα σπίτι (αρ. 446, 408). Ωστόσο έχουμε και άλλους ιερωμένους με πιο μακρινή προέλευση: κατά την πηγή μας ο μητροπολίτης (metropolitani) ή αρχιεπίσκοπος (arcivescovo) Αλεξανδρείας φέρεται ως κάτοχος και χρήστης έξι σπιτιών, τα οποία είχαν εκχωρηθεί στο ναό του Αγίου Σπυριδώνος (αρ. 440-445). Στην πραγματικότητα πρόκειται για το Γρηγόριο μητροπολίτη Τριπόλεως Λιβύης του πατριαρχείου Αλεξανδρείας, ο οποίος κατά τα φαινόμενα είχε καταφύγει στη βενετική Πελοπόννησο μαζί με δύο ιερομονάχους του ίδιου πατριαρχείου. Οι Βενετοί⁴⁵ εκχώρησαν το μοναστήρι – και όχι ναό – του Αγίου Σπυριδώνος Τριπολιτσάς στο μητροπολίτη Γρηγόριο, ο οποίος ανέλαβε και τα καθήκοντα του επιτρόπου του μοναστικού αυτού ιδρύματος.⁴⁶

Εκτός αυτών όμως έχουμε και δύο πολύ πιο κοντινά κατώτερα μοναστικά πρόσωπα που εντάσσονται στη διαδικασία και στα πλαίσια της ομαδικής μετοικεσίας των Αθηναίων στην Πελοπόννησο: είναι η μοναχή Afendra που της παραχωρήθηκε ένα σπίτι (αρ. 179) και ο calogero Gica με δύο παραχωρημένα σπίτια (αρ. 184,185) στην Τριπολιτσά. Σε έναν άλλο ιερωμένο, τον padre Gianni Dupaci που φαίνεται να ανήκε στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία (αρ. 292), του παραχωρήθηκε ένα σπίτι στην ίδια πόλη.

Στις πιο πάνω περιπτώσεις θα πρέπει να προσθέσουμε και εκείνες τις παραχωρήσεις σε εκκλησιαστικά πρόσωπα, τα οποία δεν προέρχονταν από τα έξω μέλη, αλλά ανήκαν στην Εκκλησία της Πελοποννήσου. Έτσι έχουμε την παραχώρη-

ρακάτω) καθώς και τους επισκόπους Χαλκίδος, Λήμνου και Πολυανής· ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, *Ιστορικά Μελετήματα, Τα Αρχεία της Βενετίας και η περί Πελοποννήσου έκθεσις του Μαρίνου Μικιέλ*, Αθήνα 1884, σ. 209, 213-214· Π. ΖΕΡΛΕΝΤΗΣ, 'Η έν Πελοποννήσω 'Ελληνική 'Εκκλησία επί 'Ενετών έτεσι 1685-1715, σ. 4· ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, *Νέος Ελληνομνήμων* 20 (1926) 204 και 21 (1927) 33· Κ. ΝΤΟΚΟΣ, 'Η Στερεά 'Ελλάς, ό.π., passim και ιδίως σ. 11-12, 107-108· Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, 'Ιστορία τής Τριπολιτσάς, ό.π., τ. Α', σ. 226 κε. Α.Σ.Υ., Archivio Grimani dai Servi, b. 54/157, φ. 384-384v, 395 κε., 668-668v.

45. Όλες οι ορθόδοξες μονές της Πελοποννήσου μετά τη βενετική κατάκτηση ανήκαν πλέον ως προς το jus patronatus στη βενετική Αυθεντία, η οποία μπορούσε να τις εκχωρεί κατά βούληση σε οποιονδήποτε.

46. Σε σύγχρονη με το έγγραφό μας πηγή διαβάζουμε τα εξής: *Τριπολιτζάς Μοναστήριον του Αγίου Σπυριδώνος. Έχει ιερομόναχους δύο παπά Γρηγόριον και παπά Ιωαννήσιον οι οποίοι είναι από την Αλεξάνδρειαν από τον θρόνον του Αγίου Μάρκου έχη δύο σπήητα ανογοκάτογα ακόμη τέσσερα οσπήητα ένα τουμπέ ένα περιβόλη έξη ζευγαριών χοράφια σαράντα πέντε ξηγαριών αμπέλια ένα μύλον ακόμη ένα παιδί ονόματι Κυριακός χρονών δώδεκα και εγκώ ο μητροπολίτης Τριπόλεως Γρηγόριος και επίτροπος του μοναστηριού*. Α.Σ.Υ., Archivio Grimani dai Servi, ό.π., φ. 607. Η μονή του Αγίου Σπυριδώνος προηγουμένως είχε παραχωρηθεί στον επίσης επήλυδα αρχιερέα Διονύσιο Κνωσσού (βλ. πιο πάνω) μαζί με διάφορες κτηματικές παραχωρήσεις (χωράφια και αμπελώνες) που του είχαν δοθεί το 1692 για πέντε χρόνια. Σε έγγραφο του 1696 υπογράφεται ως προεστός του Αγίου Σπυριδώνος. Βλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, 'Η έν Πελοποννήσω εκκλησιαστική περιουσία, ό.π., σ. 48, 51-52.

ση σπιτιού στον *arcivescovo della terra*, δηλαδή τον αρχιεπίσκοπο της πόλης (της Τριπολιτσάς) και δύο σπιτιών στον επίσκοπο «*de Muchlon*» (αρ. 123, 337, 338).⁴⁷ Τέλος, στο έγγραφό μας φαίνεται να έχει παραχωρηθεί ένα σπίτι στους μοναχούς του μοναστηριού «*Carcavo*» (αρ. 201). Κατά πάσα πιθανότητα πρόκειται για μονή κοντά στην Τριπολιτσά που έφερε την επωνυμία της Παναγίας (Ζ. Πηγής) Κάροτσοβας.⁴⁸

Ας περάσουμε τώρα από τα παραχωρημένα σπίτια κάθε κατηγορίας σ' εκείνα που παρουσιάζονται ως ενοικιασμένα, τα οποία μάλιστα διακρίνουμε σε δύο ομάδες: σε μία που περιλαμβάνει τα σπίτια με βραχυχρόνια ενοικίαση (*affitto*), που είναι και τα περισσότερα, και σε μια άλλη στην οποία ανήκουν τα σπίτια μακροχρόνιας ενοικίασης (*livello*). Η πρώτη ομάδα απαρτίζεται από εκατόν σαράντα τρία σπίτια που κατέχονται από εκατόν δεκατρείς ενοικιαστές. Θεωρητικά, οι τελευταίοι – όπως συμβαίνει και με άλλους παρόμοιους ενοικιαστές άλλων ακινήτων (χωραφιών, αμπελιών, καταστημάτων ή εργαστηρίων) στην Πελοπόννησο κατά τη Β' Βενετοκρατία – θα έπρεπε να είναι στην πλειοψηφία τους γηγενείς και πιο συγκεκριμένα παλαιοί κάτοικοι της πόλης ή της ευρύτερης περιοχής, όπως ακριβώς κατ' αντίστροφη φορά οι κάτοχοι παραχωρημένων σπιτιών στην πόλη ήταν κυρίως επήλυδες. Έχοντας στη διάθεσή μας πολύ λίγες ρητές μαρτυρίες αλλά αρκετές έμμεσες ενδείξεις μπορούμε να φτάσουμε σε κάποια συμπεράσματα για την προέλευση των ενοικιαστών, γηγενών ή επήλυδων. Πρώτα-πρώτα στο έγγραφό μας έχουμε ελάχιστα στοιχεία που κάνουν λόγο για τρεις ή τέσσερις εποίκους ή γενικά επήλυδες ως ενοικιαστές σπιτιών. Από αυτούς δύο είναι έποικοι

47. Την εποχή του εγγράφου μας αναφέρεται ως αρχιεπίσκοπος Τριπολιτσάς και πατριαρχικός έξαρχος ο Αγαθάγγελος Σελευκείας – ήδη έγινε λόγος πιο πάνω – του οποίου η πνευματική εξουσία εκτεινόταν σε μόνη την πόλη της Τριπολιτσάς. Αργότερα η αρχιεπισκοπή αυτή ενώθηκε με την επισκοπή Αμυγλών, που ήταν υποκείμενη στη μητρόπολη Λακεδαιμονίας. Ο αναφερόμενος στο έγγραφό μας επίσκοπος «*Muchlon*» είναι ο Ιωακείμ Αμυγλών, ο οποίος εκείνη την εποχή φαίνεται ότι είχε την έδρα του στο Νεοχώρι της επαρχίας (*territorio*) της Τριπολιτσάς. ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, Έκθέσεις τῶν Βενετῶν Προνοητῶν τῆς Πελοποννήσου ἐκ τῶν ἐν Βενετία Ἱερῶν ἐκδιδόμενων, ΔΙ.Ε.Ε. 5 (1896-1900) 465· Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Ἡ μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Ἱαμυγλῶν ἔνωσις τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας Τριπολιτσᾶς, *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher* 16 (1938) 345 κε· Ο ΙΑΙΟΣ, Ἱστορία τῆς Τριπολιτσᾶς, Ἀθήνα 1972, τ. Α', σ. 223-231. Α.Σ.Υ., Archivio Grimani dai Servi, b. 54/157, φ. 552, 587, 590, 591, 610, 612, 614ν.

48. Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Ἱστορία τῆς Τριπολιτσᾶς, τ. Β' 2, Ἀθήνα 1976, σ. 620-621. Πρβλ. στο ἴδιο Ευρετήριο λ. Κάροτσοβα και στον ΙΔΙΟ, τ. Α', σ. 232-233, όπου παρατίθενται στοιχεία απογραφικῆς υλικῆς ἀπὸ τὰ βενετικά αρχεῖα και περιλαμβάνεται και ἡ μονὴ τῆς Θεοτόκου Carravu (=Κάρτζοβας). Επίσης ἀπὸ τὰ ἴδια αρχεῖα ἔχουμε τὸ ἐξῆς ἐγγράφο: *Μοναστήρη πλυσίων εἰς Δρομπολιτζᾶ ὀνομαζόμενον Παναγία Καρτζαβα εχει εκκλησιᾶς 2 και τζελῆα 5 τοπο χοραφια ζευγαροη <v> 3 αμπεληα ξηνασιῶν 33 και ηερομοναχη 2 ο ηρομενος Νεκτᾶριος χρονων 50 ο ετερος Λεοντης χρονων 35 καλογερη 3 ο ενας Νεκταρης χρονων 30 ο ετερος Γαβροηλ χρονων 50 και ο τρητος Σμιεον χρονων 40.* Α.Σ.Υ., Archivio Grimani dai Servi, b. 54/157, φ. 601. Πρβλ. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία, ὀ.π., σ. 49.

που έχουν έλθει από την περιοχή της Θήβας⁴⁹ και ένας ακόμη είναι ενδεχομένως έπηλυσ,⁵⁰ ενώ ένας τέταρτος είναι ασφαλώς αξιωματικός του μισθοφορικού στρατού των Βενετών με καταγωγή από την Κέρκυρα.⁵¹ Αντίθετα οι ενδείξεις για τους γηγενείς ενοικιαστές είναι πολύ περισσότερες στο έγγραφό μας και θα μπορούσαμε να τις συνοψίσουμε ως εξής: υπάρχει μια κατηγορία ενοικιαστών που, όπως αναφέραμε πιο πάνω και για κάποιους coloni, τα επώνυμα δείχνουν εμμέσως ή ευθέως την πελοποννησιακή καταγωγή των ιδίων ή κάποιου προγόνου τους, η οποία στη συνέχεια πήρε τη σημασία της εντοπιότητας από την Τριπολιτσά λόγω της εγκατάστασης στην πόλη αυτή. Σε ορισμένες περιπτώσεις η εντοπιότητα που υπονοείται λόγω του επωνύμου ενισχύεται και από το γεγονός ότι ο φορέας του επωνύμου είναι και ιδιοκτήτης σπιτιού στην πόλη ήδη από την προηγούμενη περίοδο. Τα επώνυμά τους αναγράφονται ως εξής: Manarioti, Burioti, Ciriagniti, Doglianiti, Levidioti, Colignati, Mainioto, — d' Argos και ίσως Acicoglia.⁵²

Εκτός όμως αυτών υπάρχουν και άλλοι ενοικιαστές, των οποίων η εντοπιότητα υπονοείται από κάποιες άλλες ενδείξεις του εγγράφου μας. Συγκεκριμένα, είτε είναι ιδιοκτήτες σπιτιών από την προηγούμενη περίοδο, είτε είναι συνώνυμοι με άλλους ιδιοκτήτες σπιτιών, δηλαδή με παλαιούς κατοίκους, οι οποίοι εί-

49. Είναι ο Michali da Thebe (αρ. 84) και ο Antonio Schiotti da Thebe (αρ. 101).

50. Ο Atanasi Petrugni είναι ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 260) και ίσως από την ίδια οικογένεια είναι ο Gianni Pet<r>ugni που του έχει παραχωρηθεί σπίτι «in concessione» (αρ. 243) και ο Costantin Pet<r>ugni που είναι κάτοχος σπιτιού χωρίς να πληρώνει τίποτε στο Δημόσιο (αρ. 232). Οι δύο τελευταίοι φαίνονται να είναι επήλυδες.

51. Πρόκειται για τον Costantin Petritin (αρ. 41) που ήδη συναντήσαμε.

52. Ο Panagioti Manarioti είναι ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 126) και παράλληλα ενοικιάζει και κατάστημα (αρ. 462) ενώ είναι και ιδιοκτήτης δύο σπιτιών της πόλης, δηλαδή είναι παλαιός κάτοικος (αρ. 545, 572). Ο Gianni Manarioti είναι ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 396) και ο Stathi Manarioti ιδιοκτήτης ενός άλλου (αρ. 697). Το όνομά τους προέρχεται από το χωριό Μάναρι της Ναυπλίας ή το ομώνυμο του Λεονταρίου. Ο Costantin Burioti είναι ενοικιαστής τριών σπιτιών (αρ. 248, 249, 262). Το όνομά του προέρχεται από το χ. Μπούρα του Λεονταρίου. Ο para-Panagioti Ciriagniti είναι ενοικιαστής δύο σπιτιών (αρ. 252, 253). Το όνομά του υποδηλώνει καταγωγή από το χ. Τσιπιανά της Τριπολιτσάς ή το ομώνυμο της Γασπούνης. Ο Iglia Doglianiti είναι ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 270). Το όνομά του προέρχεται το χ. Δολιανά του τότε Αγίου Πέτρου της Τσακωνιάς. Ο Dimitrachi Levidioti είναι ενοικιαστής δύο ή τριών σπιτιών (αρ. 273, 274, 275). Το όνομά του έχει σχέση με το χ. Λεβίδι της επαρχίας (territorio) της Τριπολιτσάς. Ο Anagnosti Colignati ή Cuglignati είναι ενοικιαστής δύο σπιτιών (αρ. 279, 286), ενώ ενοικιάζει ενδεχομένως και κατάστημα (αρ. 458) και παράλληλα είναι ιδιοκτήτης τεσσάρων σπιτιών, δηλαδή είναι παλαιός της πόλης (αρ. 651, 652). Το όνομά του προέρχεται από το χ. Κολλίνες της Χρυσάφας. Ο Gianni Mainioto είναι ενοικιαστής ενός σπιτιού (αρ. 344) και το όνομά του έχει σχέση με τη Μάνη. Ο capitan Angelin d'Argos είναι ενοικιαστής δύο σπιτιών (αρ. 406, 407). Το όνομά του φυσικά προέρχεται από το Άργος. Τέλος, ο Gianni Acicoglia είναι ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 66) και το όνομά του ενδεχομένως σχετίζεται με το χ. Ατσιόγολος της Καρύτενας. Βλ. τα ονόματα των πιο πάνω οικισμών στο Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Πληθυσμός και οικισμοί, ό.π., passim.

να πιθανόν να είχαν μαζί τους συγγενική σχέση⁵³ ή να ήταν coloni. Έτσι κι' αλλιώς πάντως έχουμε στο έγγραφό μας μια σειρά από ενοικιαστές σπιτιών του Δημοσίου που κατά πάσα πιθανότητα ήταν παλαιοί κάτοικοι και ανήκαν σε οικογένειες με επώνυμο Caburi,⁵⁴ Boianzi,⁵⁵ Tambachi,⁵⁶ Tuna,⁵⁷ Triandafilo,⁵⁸ Manarioti,⁵⁹ Colignati,⁶⁰ Cachiri,⁶¹ Cosacagli ή Cossachagli ή Costachagli,⁶² Machrignani,⁶³ Passumazi ή Passumachi ή Passimachi,⁶⁴ Samarzi,⁶⁵ Vuzo,⁶⁶

-
53. Πρβλ. πιο πάνω σημείωση όπου σε ορισμένες περιπτώσεις οι ενδείξεις περί πελοποννησιακής καταγωγής λόγω επωνύμων συνδυάζονται με μαρτυρίες για ιδιοκτησία σπιτιού από την προηγούμενη περίοδο.
54. Ο ενοικιαστής Dimitri Caburi (αρ. 110) είναι ίσως το ίδιο πρόσωπο με τον ιδιοκτήτη σπιτιού Dimitri Caburi (αρ. 622), ενώ υπάρχει και άλλος ιδιοκτήτης Gianni Caburi (αρ. 683).
55. Έχουμε τους ενοικιαστές σπιτιών Andriano Bogianzi (αρ. 290) και Giorgachi Bogianzi (αρ. 111) και παράλληλα πάλι τον Andriano, ιδιοκτήτη σπιτιού (αρ. 621) και τον Giorgachi, ενοικιαστή καταστήματος (αρ. 480) καθώς και τον Dimitrachi Bogianzi, πάλι ενοικιαστή καταστήματος (αρ. 526).
56. Έχουμε τους ενοικιαστές Dano Tabachi (αρ. 141) και Filandro Tabachi (αρ. 364). Πρβλ. και τους ήδη αναφερθέντες ιδιοκτήτες και παλαιούς κατοίκους Pietro Tambachi (αρ. 603), Gianni Tabachi (αρ. 660) και Vassigli Tabachi (αρ. 690), ενώ είδαμε και τον colono Parascheva Tambachi ως κάτοχο σπιτιού χωρίς πληρομή (αρ. 23).
57. Έχουμε τους ενοικιαστές σπιτιών Giannú Tunena (αρ. 175) και τον Chiriaco Tuna (αρ. 364) καθώς και τον ενοικιαστή καταστήματος Chiriaco Tusia (γρ. Tuna) (αρ. 509), ενώ υπάρχει και συνώνυμος των δύο τελευταίων Chiriaco Tuno (ενδεχομένως είναι το ίδιο πρόσωπο) ιδιοκτήτης σπιτιού και επομένως παλαιός κάτοικος (αρ. 638).
58. Παράλληλα με τον ενοικιαστή δύο σπιτιών Chiriasi Triandafilo (αρ. 180, 181) υπάρχει και συνώνυμος του ιδιοκτήτη σπιτιού και παλαιός κάτοικος (αρ. 582).
59. Πρβλ. πιο πάνω σημείωση για τον Panagioti Manarioti, ενοικιαστή ενός σπιτιού και ιδιοκτήτη δύο άλλων (αρ. 126, 545, 572) και τον Stathi Manarioti, ιδιοκτήτη σπιτιού (αρ. 697).
60. Πρβλ. πιο πάνω σημείωση για τον Anagnosti Colignati, ενοικιαστή δύο σπιτιών (αρ. 279, 286) και ιδιοκτήτη τεσσάρων άλλων και παλαιό κάτοικο της πόλης (αρ. 651, 652).
61. Έχουμε τον Chiriasi Cachiri, ενοικιαστή σπιτιού (αρ. 289) και τον ομώνυμο του Chiriasi Cachiri (αρ. 670), ιδιοκτήτη σπιτιού και παλαιό κάτοικο, ενώ υπάρχει και ο Dimitri Cachiri ο οποίος κατέχει σπίτι κατά παραχώρηση σα να ήταν έποικος (αρ. 54).
62. Ο Todorí ή Todorin Costachali ή Cosachali είναι ενοικιαστής ενός σπιτιού (αρ. 295) και ενός καταστήματος (αρ. 503) και παράλληλα υπάρχει και ο Mina Cossachagli που είναι ιδιοκτήτης τριών σπιτιών και προφανώς παλαιός κάτοικος (αρ. 561, 562, 581).
63. Ο Atanasi Machrignani που ήδη αναφέραμε ως colono δηλαδή ως καλλιεργητή των πρώην τουρκικών και τώρα δημόσιων κτημάτων είναι ενοικιαστής σπιτιού και μάλλον γηγενής (αρ. 308).
64. Ο Gianni Passumazi είναι ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 342), ενώ ο Glia Passumazi είναι ιδιοκτήτης σπιτιού και παλαιός κάτοικος (αρ. 573). Δεν είναι βέβαιο αν έχουμε το ίδιο επώνυμο με τους ενοικιαστές σπιτιών Crogni Passimachi (αρ. 376) και Parascheva Passumachi (αρ. 386).
65. Έχουμε μια σειρά πρόσωπα με το επώνυμο αυτό: τον Crogni Samarzi, ενοικιαστή δύο σπιτιών και τριών καταστημάτων (αρ. 349, 350, 502, 527, 528) καθώς και ιδιοκτήτη σπιτιού, δηλαδή παλαιό κάτοικο (αρ. 647), τον Chiriaco Samarzi, ενοικιαστή δύο σπιτιών (αρ. 351, 352) και κάτοχο δύο καταστημάτων παραχωρημένων δωρεάν (αρ. 534, 535) και τον Giorgio Samarzi ενοικιαστή σπιτιού και καταστήματος (αρ. 348, 524).
66. Ο Gianni Vuzo είναι ενοικιαστής σπιτιού και καταστήματος (αρ. 354, 531), ενώ ο Policroni Vuzo είναι ιδιοκτήτης σπιτιού, άρα παλαιός κάτοικος της πόλης (αρ. 648).

Stamatello,⁶⁷ Milona,⁶⁸ Magdalo,⁶⁹ Burnaso,⁷⁰ Thalassino,⁷¹ Petruzo⁷² καθώς και Aidoni⁷³.

Στους πιο πάνω θα προσθέταμε μια ακόμη κατηγορία με ελάχιστα όμως πρόσωπα – δύο μόνον οικογένειες – τα οποία θα πρέπει να κατατάξουμε στους εντοπίους: πρόκειται για δύο Εβραίους ενοικιαστές σπιτιών ονόματι Givuda και Sabetai (αρ. 112, 113) που θα πρέπει μάλλον να ήταν κάτοικοι της πόλης από την προηγούμενη περίοδο παρά να ήλθαν ως αγρότες έποικοι από τα τουρκοκρατούμενα μέρη, εκτός βέβαια αν ήταν επήλυδες από τα βενετοκρατούμενα Ιόνια νησιά ή την Αθήνα ή άλλο αστικό κέντρο.

Στις υπόλοιπες αναγραφές των ενοικιαστών δεν παρουσιάζεται κανένα στοιχείο ούτε καν ένδειξη που να δείχνει ότι οι αναγραφόμενοι θα μπορούσαν να ενταχθούν σε μία από τις δύο μεγάλες κατηγορίες, των γηγενών ή των επήλυδων. Ωστόσο και σ' αυτούς θα πρέπει λογικά να επικρατούσαν οι πρώτοι, δηλαδή οι γηγενείς, αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι και πιο πάνω, όπου χρησιμοποιήσαμε τις υπάρχουσες ενδείξεις σχετικά με την προέλευση των ενοικιαστών, διαπιστώσαμε ότι σ' αυτούς υπερετρούσαν συντριπτικά οι γηγενείς.

Η άλλη κατηγορία εκμισθωμένων σπιτιών από το Δημόσιο περιλάμβανε εκείνα που κατέχονταν με μακροχρόνια ενοικίαση (livello). Ο αριθμός τους είναι πολύ περιορισμένος, μόλις είκοσι σπίτια, που είχαν διατεθεί σε δώδεκα μισθωτές. Την προέλευση των τελευταίων επιχειρούμε και στην περίπτωση τους να εξιχνιάσουμε με βάση έμμεσες κυρίως μαρτυρίες που όμως μόνο μερικές είναι σχετικά ασφαλείς και μας δείχνουν ότι ήταν μάλλον γηγενείς,⁷⁴ ενώ για τους υπόλοιπους δεν

67. Ο Panagiotti Stamatello είναι ενοικιαστής δύο σπιτιών (αρ. 368, 369) και ενός καταστήματος (αρ. 533) καθώς και ιδιοκτήτης σπιτιού (αρ. 628), ενώ ο Dimitri Stamatello είναι ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 508).

68. Για πρόσωπα με το επώνυμο αυτό ως ενοικιαστές σπιτιών βλ. πιο πάνω σημ. 41.

69. Ο Stati Magdalo ή Magdalu είναι ενοικιαστής τεσσάρων σπιτιών (αρ. 63, 434, 435, 436) και ιδιοκτήτης ενός άλλου (αρ. 600) επομένως είναι παλαιός κάτοικος.

70. Ο Dimitri Burnaso είναι ενοικιαστής δύο σπιτιών και ιδιοκτήτης ενός άλλου (αρ. 30, 63, 639), άρα είναι παλαιός κάτοικος.

71. Για πρόσωπα με αυτό το επώνυμο, ενοικιαστές σπιτιών και άλλους, βλ. πιο πάνω σημ. 41. Πρβλ. σημ. 30.

72. Ο Atanasi Petruzo είναι ενοικιαστής ενός σπιτιού και ίσως ενός άλλου (αρ. 65, 426), ενώ είναι ιδιοκτήτης δύο σπιτιών (αρ. 566, 687) και παλαιός κάτοικος.

73. Ο Dimo Aidoni είναι ενοικιαστής δύο σπιτιών (αρ. 108, 109) και ενός καταστήματος (αρ. 481), ενώ μαρτυρείται σε άλλη πηγή ο συνώνυμός του ιερέας Πέτρος Αϊδόνης, εφημέριος της ενορίας του Αγίου Μάρκου Τριπολιτιάς. Κ. ΝΤΟΚΟΣ, *Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία*, ό. π., σ. 50.

74. Σύμφωνα με αυτές τις έμμεσες μαρτυρίες έχουμε έναν ενοικιαστή με livello δύο σπιτιών που ονομάζεται Andrea Londo detto Franco, ο οποίος κατά πάσα πιθανότητα ανήκε στη γνωστή οικογένεια των Λόντων από το Νεζερό (αρ. 83, 84) καθώς και τον Paraschieva Dado, ενοικιαστή με παρόμοιο τρόπο δύο ή τριών σπιτιών (αρ. 105, 106, 107) που ήταν και ιδιοκτήτης ενός άλλου (αρ. 674), άρα παλαιός κά-

υπάρχει βεβαιότητα αν ήταν γηγενείς ή επήλυδες.⁷⁵ Πάντως θεωρητικά και αυτής της κατηγορίας οι κάτοχοι των σπιτιών δεν είναι τόσο πιθανό να προέρχονταν από εξωμεριότες εποίκους.

Υπάρχει και μία τελευταία ολιγάριθμη κατηγορία πρώην τουρκικών σπιτιών, τα οποία αναγράφονται στο έγγραφό μας απλώς ως κατοικούμενα από φυσικά πρόσωπα που κατονομάζονται χωρίς όμως να διευκρινίζεται συγκεκριμένα επί τη βάσει τίνος δικαιώματος – παραχώρησης, ενοικίασης κλπ. – κατέχονταν από τα πρόσωπα αυτά. Έτσι υπάρχουν πέντε σπίτια που σημειώνονται να κατοικούνται από ισάριθμους κατόχους. Ενδεχομένως έχουμε να κάνουμε με καταπατήσεις ή άτυπες παραχωρήσεις σπιτιών που δυνητικά είχαν σχέση είτε με γηγενείς, είτε με επήλυδες.⁷⁶

Η ως τώρα εξέταση των ποικίλων κατηγοριών των πρώην τουρκικών σπιτιών της Τριπολιτσάς αναφέρεται κυρίως στη χρήση των σπιτιών αυτών και στα πρόσωπα που τα κατείχαν και τα χρησιμοποιούσαν κατά την περίοδο της Β' Βενετοκρατίας. Με αυτό προσπαθήσαμε να σχηματίσουμε μια εικόνα της σύνθεσης του πληθυσμού της πόλης κατά την περίοδο αυτήν, ενώ δεν παραβλέπουμε και το στόχο μας να φτάσουμε μέσω των στοιχείων του εγγράφου σε κάποια συμπεράσματα, έστω υποτυπώδη, σχετικά με την αναλογία του χριστιανικού στοιχείου έναντι του μουσουλμανικού κατά την προηγούμενη περίοδο.

τοικος. Αζόχι έχουμε το Nicolo Gunari ενοικιαστή με livello ενός σπιτιού (αρ. 280) και ενός καταστήματος (αρ. 501) (για τον οποίο βλ. πιο πάνω σημ. 41) καθώς και τον Gianni Casazi. Τον τελευταίο ως τον συσχετίσουμε με κάποιους άλλους παλαιούς κατοίκους που φέρουν το επώνυμο Casanzi, αν πρόκειται βέβαια για το ίδιο επώνυμο: τον Gianni Casanzi, ιδιοκτήτη δύο μικρών σπιτιών (αρ. 584), τον Gligori Casanzi, ιδιοκτήτη σπιτιού (αρ. 585), τον Dimitri Casanzi, ιδιοκτήτη μικρού σπιτιού (αρ. 592) και τον Velissari Cassanzi, ιδιοκτήτη σπιτιού (αρ. 694). Τέλος έχουμε τον Parascheva Psomà, ενοικιαστή τριών σπιτιών (αρ. 288 κ.ε.) και παράλληλα την Panagiotena Psomà, ιδιοκτήτρια σπιτιού και παλαιά κάτοικο (αρ. 657). Τέλος έχουμε τον Giorgachi Cara, ενοικιαστή σπιτιού με livello (αρ. 455) και τον Athanasio Cara ιδιοκτήτη δύο σπιτιών και παλαιό κάτοικο (αρ. 574). Πρβλ. Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, *Ίστορία της Τριπολιτσάς*, ό.π., τ. Α', σ. 230.

75. Σ' αυτούς ανήκουν και πρόσωπα που ήδη αναφέραμε πιο πάνω ως καπετάνιους των Βενετών, όπως ο «capitan Costantin Gianioti» (αρ. 266) και ο «capitan Mascin» (μάλλον Manin) (αρ. 277). Οι υπόλοιποι αβέβαιοι είναι ο Francesco Theracli (αρ. 287), Atanasi Crondira (αρ. 356), Giacomo Zagho (αρ. 403, 404) και Pietro Cazaiti (αρ. 433).

76. Σε δύο από τις πέντε περιπτώσεις έχουμε να κάνουμε μάλλον με γηγενείς: Ο Atanasi Petruzo αναφέρεται απλώς ως κάτοικος (αρ. 426), ενώ παρουσιάζεται ως ενοικιαστής (αρ. 65) και κυρίως ως ιδιοκτήτης δύο σπιτιών (αρ. 566, 687), άρα είναι παλαιός κάτοικος της πόλης. Πρβλ. τον ίδιο πιο πάνω σημ. 72. Εξάλλου έχουμε τον αναγραφόμενο ως κάτοικο Dimitri Macarugni (αρ. 306) και παράλληλα τη συνώνυμη του Canella Macharuni, ιδιοκτήτρια σπιτιού (αρ. 627). Στις υπόλοιπες τρεις περιπτώσεις δεν διαφαίνεται η προέλευσή τους. Ωστόσο θα πρέπει να προσθέσουμε ότι υπάρχουν και κάποια άλλα πρόσωπα που ανήκαν είτε στην ορθόδοξη ιεραρχία, όπως ο επίσκοπος Κνωσού (αρ. 446), είτε στην υπηρέσια των Βενετών, τα οποία απύτως κατείχαν σπίτια του Δημοσίου και κατοικούσαν σ' αυτά. Βλ. και πιο πάνω.

Παρά ταύτα όμως δε θα πρέπει να παραλείψουμε και εκείνα τα πρώην τουρκικά σπίτια τα οποία κατέχονταν από πρόσωπα που προς το παρόν δεν τα κατοικούσαν, είτε επειδή τώρα πια τα ακίνητα είχαν καταστραφεί, είτε επειδή άλλαξαν προορισμό και χρησιμοποιούνταν για άλλες ανάγκες του Δημοσίου και όχι ως κατοικίες προσώπων. Στην πρώτη ομάδα έχουμε δώδεκα σπίτια κατεστραμμένα και ακατοίκητα,⁷⁷ ενώ στη δεύτερη περιλαμβάνονται δέκα σπίτια τα οποία ρητά αναφέρονται ότι χρησιμοποιούνταν σαν αποθήκες (magazeni).⁷⁸ Οι περισσότερες από αυτές προοριζόνταν για χόρτο ή για φορβή (fieno) και άχυρο (paglia) μαζί ή μόνο για το ένα από τα δύο, ενώ από τις υπόλοιπες μία προοριζόταν για κριθάρι, μία για σιτάρι (σιταποθήκη) και μία αναφέρεται χωρίς εξειδίκευση.⁷⁹ Τα σπίτια αυτά με τη νέα τους χρήση που δεν έχει βέβαια σχέση με τη σύνθεση του πληθυσμού της πόλης κατά τη Βενετοκρατία θα μπορούσαν απλώς να προστεθούν σ' εκείνα τα ακίνητα του Δημοσίου που είδαμε να χρησιμοποιούνται από τους Βενετούς σαν στρατιωτικά καταλύματα κάποιων μισθοφόρων τους – αξιωματικών ή απλών ιππέων – ή και υπαλλήλων τους.

Τελειώνοντας, ας μας επιτραπεί μία παρέκκλιση, να αναφερθούμε δηλαδή και σε μια άλλη κατηγορία ακινήτων που, όπως έχουμε ήδη σημειώσει, καταγράφονται στην πηγή μας, αλλά όμως δεν ήταν κατοικίες και έτσι δεν είχαν άμεση σχέση με το μέγεθος ή τις διάφορες κατηγορίες του πληθυσμού της πόλης, αλλά συνδέονται μάλλον με την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα ενός τμήματός του. Εννοούμε τα καταστήματα ή εργαστήρια (botteghe) που περιήλθαν και αυτά στην κυριότητα του βενετικού Δημοσίου μετά την αποχώρηση των Τούρκων. Όπως επισημάναμε πιο πάνω, έχουμε ογδόντα τέσσερα καταστήματα που κατέχονταν αποκλειστικά από είκοσι έξι Τούρκους ιδιοκτήτες και κανένα Έλληνα. Από τους ιδιοκτήτες αυτούς οι μισοί είχαν από ένα κατάστημα και οι υπόλοιποι από περισσότερα του ενός ως δώδεκα.⁸⁰ Από τους πρώτους κάποιοι ή όλοι ήταν ενδεχομένως οι ίδιοι χρήστες του καταστήματός τους, ενώ αυτό μάλλον δεν ισχύει για τους άλλους.

77. Στις περισσότερες αναγραφές αυτών των σπιτιών στο έγγραφο μας –δέκα στις δώδεκα– σημειώνεται αντίστοιχα στο περιθώριο τους το κεφαλαίο γράμμα Α ή C. Όπως δηλώνεται σε υπόμνημα μετά την απαρίθμηση των πρώην τουρκικών σπιτιών, δηλαδή μετά τον αριθμό 456, το γράμμα Α δηλώνει τα σπίτια που χρησιμοποιούνται για δημόσιες αποθήκες (magazeni publici), ενώ το γράμμα C τα σπίτια που προορίζονται για άλογα και μισθοφόρους δραγόνους. Ωστόσο αρκετές φορές η σημασία αυτών των γραμμάτων στο περιθώριο δεν ανταποκρίνεται σε όσα αναφέρονται στον κάθε αριθμό της αναγραφής. Κατεστραμμένα και ακατοίκητα σπίτια έχουμε στους αριθμούς 47, 137, 139, 176, 187, 219, 226, 325, 353, 366, 383 και 415. Ωστόσο στα πέντε από αυτά έχουμε την ένδειξη Α και σε άλλα την ένδειξη C.

78. Από τα δέκα αυτά σπίτια που έχουν μεταβληθεί σε αποθήκες τα εννέα φέρουν την ένδειξη Α στο περιθώριο και ένα την παράταξη ένδειξη C. Πρβλ. προηγ. σημείωση.

79. Βλ. τους αρ. 172, 207, 236, 361, 370, 382, 392, 400, 431, 432.

80. Δεκατρείς Τούρκοι ιδιοκτήτες είχαν από ένα ακίνητο, τέσσερεις είχαν από δύο, ένας είχε τρία, τρεις είχαν από πέντε, ένας είχε οκτώ, ένας εννέα και δύο είχαν από δώδεκα.

Από όλους τους ιδιοκτήτες μόνο οι οκτώ ήταν και ιδιοκτήτες σπιτιών στην πόλη και από αυτούς οι πέντε φαίνεται ότι ανήκαν στην ανώτερη τάξη κατέχοντας και πολλά καταστήματα. Όσοι δεν ήταν ιδιοκτήτες σπιτιών στην πόλη κατά τα φαινόμενα κατοικούσαν σε μισθωμένα σπίτια ή κάπου αλλού. Ίσως κάποια από τα καταστήματα δεν ανήκαν σε φυσικά πρόσωπα, αλλά σε ιερά ιδρύματα.⁸¹ Από τους είκοσι έξι Τούρκους ιδιοκτήτες οι ένδεκα ανήκαν στην ανώτερη τάξη⁸² και φαίνεται γενικά ότι τα καταστήματα τα εκμίσθωναν οι κύριοί τους –φυσικά πρόσωπα ή θρησκευτικά ιδρύματα– σε χριστιανούς ή μουσουλμάνους επαγγελματίες.

Παίρνοντας οι Βενετοί τα ογδόντα τέσσερα καταστήματα, τα οποία θα πρέπει να βρίσκονταν στο παζάρι της πόλης, διατήρησαν την κυριότητα του Δημοσίου σχεδόν στο σύνολό τους και παραχώρησαν με χαριστική δωρεά μόνο ένα μικρό αριθμό – δέκα στα ογδόντα τέσσερα – σε επήλυδες ή γηγενείς.⁸³ Τα υπόλοιπα⁸⁴ εκμίσθωναν με μακροχρόνια ή βραχυχρόνια μίσθωση σε ιδιώτες επήλυδες ή γηγενείς, επιδιώκοντας προφανώς με αυτόν τον τρόπο να εξασφαλίσουν μια υπολογίσιμη ετήσια χρηματική πρόσοδο στο Δημόσιο.

Από τους ενοικιαστές των καταστημάτων (με *affitto* ή με *livello*) έχουμε μία ομάδα διακεκριμένων προσώπων που ήταν καπετάνιοι του στρατού ή είχαν κάποια άλλη υπηρεσιακή ή μισθοφορική σχέση με το κράτος, χωρίς όμως να είναι εμφανές σ' όλες τις περιπτώσεις αν είναι γηγενείς ή επήλυδες, όπως είδαμε να συμβαίνει και πιο πάνω προκειμένου περί ανάλογης προέλευσης κατόχων σπιτιών της πόλης.⁸⁵

81. Πρβλ. Thana Vacufi (αφ. 481).

82. Πρβλ. Χ. ΙΝΑΛΤΖΙΚ, Η Οθωμανική αυτοκρατορία. Η κλασική περίοδος 1300-1600, μετάφρ. Μ. ΚΟΛΑΚΗΣ, Αθήνα 1995, σ. 272-273.

83. Από τα δέκα παραχωρημένα καταστήματα δύο κατέχονταν χαριστικά από δύο Αθηναίους, τον Gianni Candilori (αφ. 459) και τον Sottircho Carodi (γρ. Carori) (αφ. 467) και δύο ίσως άλλα από έναν ενδεχομένως Αθηναίο (αφ. 468 και 510) τον Sarando Caragianni, ενώ δύο ακόμη καταστήματα φαίνονται παραχωρημένα στον Chiriaco Samarzi (αφ. 534, 535), ο οποίος ίσως είναι γηγενής. Πρβλ. πιο πάνω σημ. 65. Πρβλ. και απόφαση Βενετών για παραχώρηση καταστημάτων ή εργαστηρίων στους επήλυδες Αθηναίους, Κ. ΝΤΟΚΟΣ, 'Η Στερεά Έλλάς, ό.π., σ. 127-128.

84. Από τα υπόλοιπα εβδομήντα τέσσερα μόνο δύο δεν είναι βέβαιο ότι ήταν ενοικιασμένα επειδή αναγράφονται ότι απλώς κατέχονταν από κάποιο φυσικό πρόσωπο τον Dimitri Papadopiti και τον Sarando Cazigiani (αφ. 464, 498). Από τα άλλα εβδομήντα δύο καταστήματα τα οκτώ ήταν εκμισθωμένα με *livello* και τα εξήντα τέσσερα με *affitto*.

85. Έτσι έχουμε τους αναφερόμενους ήδη *capitan* Costantin Petritin, ενοικιαστή (με *affitto*) τριών καταστημάτων (αφ. 496, 497, 516) που είναι επήλυς και τον *capitan* Manin (αλλά και Marin ή Mascin) που είναι ενοικιαστής (με *affitto* ή *livello*) επτά καταστημάτων (αφ. 466, 471, 472, 511, 512, 513, 514) του οποίου όμως η προέλευση δεν διαφαίνεται με βεβαιότητα (βλ. πιο πάνω σημ. 28). Η μίσθωση περισσότερων του ενός καταστήματος από μέρους αυτών των μισθοφόρων αξιωματικών των Βενετών μας θυμίζει την περίπτωση των Τούρκων αξιωματούχων ή διακεκριμένων προσώπων που είδαμε πιο πάνω να είναι ιδιοκτήτες πολλών καταστημάτων. Πρβλ. Χ. ΙΝΑΛΤΖΙΚ, ό.π.

Εκτός αυτών έχουμε και Αθηναίους που φέρονται ως ενοικιαστές καταστημάτων,⁸⁶ οπότε έχουμε βέβαιη την εξωτερική προέλευσή τους. Παράλληλα έχουμε και ορισμένους άλλους ενοικιαστές για τους οποίους έχουμε έμμεσες ενδείξεις ότι αντίθετα ήταν γηγενείς,⁸⁷ ενώ για το πλήθος των υπολοίπων δε διαφαίνεται ούτε υπονοείται η προέλευσή τους. Βέβαια οι τελευταίοι αυτοί θα πρέπει και εδώ κανονικά να ήταν γηγενείς στην πλειονότητά τους (όπως σημειώσαμε πιο πάνω ότι είναι δυνατόν να συμβαίνει και με τους ενοικιαστές των σπιτιών) και μάλιστα κάποιιοι από όλους αυτούς τους γηγενείς ενοικιαστές δεν αποκλείεται να ήταν ή μάλλον είναι βέβαιο ότι ήταν μισθωτές των καταστημάτων ήδη από την προηγούμενη εποχή των Τούρκων και συνέχισαν τη μίσθωσή τους και μετά την έλευση των Βενετών.

Από την ως τώρα διαπραγμάτευση μας νομίζουμε ότι σε αδρές γραμμές επισημάναμε τα βασικά συνθετικά στοιχεία του πληθυσμού της Τριπολιτσάς κατά την περίοδο της Β' Βενετοκρατίας. Με την παράθεση όμως των στοιχείων αυτών φά-

86. Βλ. αρ. 474 (ενοικιαστής Gianni Candiloru) και αρ. 483, 489 (ενοικιαστής Sottiricho Carori). Προβλ. πιο πάνω σημ. 35, 83.

87. Αναφέρουμε κάποιες περιπτώσεις εντοπιότητας των ενοικιαστών καταστημάτων με βάση τις ενδείξεις της πηγής μας: στις περισσότερες έχουμε ήδη αναφερθεί πιο πάνω. Ο Anagnosti Culignati και Cuglignati (αλλά και Coglinasi), ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 458) και δύο σπιτιών (αρ. 279, 286) είναι και ιδιοκτήτης τεσσάρων σπιτιών (αρ. 651, 652) και επομένως παλαιός κάτοικος. Ο Panagiotti Manarioti, ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 452) και σπιτιού (αρ. 126) είναι και ιδιοκτήτης δύο σπιτιών (αρ. 545, 572). Ο Giorgachi Bogianzi, ενοικιαστής καταστήματος και σπιτιού (αρ. 480, 111) και ο Dimitri Bogianzi, ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 526) είναι συνώνυμοι με τον Andriano Bogianzi, ενοικιαστή σπιτιού (αρ. 290) και ιδιοκτήτη ενός άλλου (αρ. 621), άρα παλαιό κάτοικο. Ο Dimitri Gunari (αρ. 484, 492) είναι ενοικιαστής δύο καταστημάτων και ο Nicolo Gunari ενοικιαστής ενός άλλου (αρ. 501), ενώ παράλληλα έχουμε τους συνώνυμους τους Stati Gunari, ενοικιαστή σπιτιού (αρ. 66) και κάτοχο δύο σπιτιών ως colono (αρ. 424, 425) και τον capitan Stati Gunari, ιδιοκτήτη σπιτιού και επομένως παλαιό κάτοικο (αρ. 570). Ο Dimitri Papagianni είναι ενοικιαστής δύο καταστημάτων (αρ. 488, 490) και ο συνώνυμος του Panusso ή Panussi Papa Gianni ή di Papagianni είναι ιδιοκτήτης τριών σπιτιών (αρ. 549, 615). Ο Atanasi Cosidogianni είναι ενοικιαστής καταστήματος και έχει ενδεχομένως σχέση με τον ιδιοκτήτη μικρού σπιτιού (αρ. 495) και παλαιό κάτοικο Casido Gianni (αρ. 546). Ο Grogni Samarzi, ενοικιαστής τριών καταστημάτων (αρ. 502, 527, 528), είναι και ιδιοκτήτης δύο σπιτιών (αρ. 647) και ο Giorgio Sarmazi (γρ. Samarzi) ενοικιαστής ενός καταστήματος (αρ. 524), ενώ ο Chiriaco Samarzi ενοικιαστής δύο σπιτιών (αρ. 351, 352) και κάτοχος κατά παραχώρηση δύο καταστημάτων (αρ. 534, 535). Ο Paraschieva Cugia, ενοικιαστής δύο καταστημάτων (αρ. 506, 507), είναι και ιδιοκτήτης ενός σπιτιού, άρα παλαιός κάτοικος (αρ. 666). Ο Dimitri Stamatello, ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 508), ενώ ο Panagiotti Stamatello είναι ενοικιαστής σπιτιού (αρ. 368, 369) και καταστήματος (αρ. 533) και ιδιοκτήτης μικρού σπιτιού και παλαιός κάτοικος (αρ. 628). Ο Chiriaco Tusia (γρ. Tuna) είναι ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 509) και σπιτιού (αρ. 364) και η Giannù Tunena είναι ενοικιαστριά σπιτιού, ενώ ο Chiriaco Tuna είναι και ιδιοκτήτης σπιτιού (αρ. 638) και παλαιός κάτοικος. Ο Costantin Buscho είναι ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 530) και συγχρόνως ιδιοκτήτης σπιτιού και παλαιός κάτοικος (αρ. 649). Ο Gianni Vuzo είναι ενοικιαστής καταστήματος (αρ. 531) και σπιτιού (αρ. 354), ενώ είναι και ιδιοκτήτης σπιτιού (αρ. 648), άρα παλαιός κάτοικος.

νηκε να μεταβάλλεται ως ένα βαθμό και η αρχική μας εντύπωση, ότι δηλαδή ο τουρκικός πληθυσμός της πόλης ήταν άλλοτε σημαντικά πολυπληθέστερος από τον ελληνικό. Η εντύπωση αυτή δημιουργήθηκε από τα στοιχεία της πηγής μας που δείχνουν ότι τα τουρκικής ιδιοκτησίας κτίσματα ήταν συντριπτικά περισσότερα από τα ελληνικά. Ωστόσο παρά τον περιορισμένο αυτόν αριθμό των Ελλήνων ιδιοκτητών αστικών κτισμάτων κατά την περίοδο της Α' Τουρκοκρατίας, ο ελληνικός πληθυσμός θα πρέπει να ήταν περισσότερος. Πραγματικά, θα μπορούσαμε, εκτός των Ελλήνων ιδιοκτητών, να προσθέσουμε στους τότε κατοίκους της πόλης και πολλούς Έλληνες, όχι βέβαια ιδιοκτήτες αλλά κατόχους με άλλο τρόπο τουρκικών σπιτιών – με μίσθωση ή με άλλου τύπου παραχώρηση από μέρους των Τούρκων ιδιοκτητών κλπ. – όπως ήταν δυνατόν να συμβαίνει π.χ. με καλλιεργητές (coloni) των τουρκικών γαιών ή με νοικιαστές τουρκικών σπιτιών κατά την προηγούμενη περίοδο, οι οποίοι μάλιστα συνέχισαν να μισθώνουν τις κατοικίες τους και κατά τη βενετική εποχή. Βέβαια τα στοιχεία που διαθέτουμε δεν επιτρέπουν τη διασαφήνιση του ζητήματος και είναι αναγκαία μια περαιτέρω αρχαιολογική διερεύνηση.

Κατά τη δημοσίευση της πηγής μας που επιχειρούμε στη συνέχεια διατηρούμε την ορθογραφία του πρωτοτύπου καθώς και τα τυχόν λάθη στην προοδευτική αρίθμηση κατά την αναγραφή των κτισμάτων. Όπου υπήρξε αναγκαίο χρησιμοποιήσαμε τα εξής κριτικά σημεία

<αβγδ> = παράλειψη του γραφέα του κειμένου που συμπληρώνουμε.

+αβγδ+ = προσθήκες που έχουν γραφεί στα περιθώρια και εντάσσουμε στο κείμενο.

[[αβγδ]] = παρεμβλήματα και επαναλήψεις που εξοβελίζουμε.

(...) = αποσιωπητικά του κειμένου που περικλείουμε σε παρένθεση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ARCHIVIO DI STATO DI VENEZIA

Archivio Grimani dai Servi, busta 30/79, ff. 530-542.

Notta di Case s' atrouano in Terra di Tripolizza di Publica raggione parte delle qualli sono destinate per Magazeni, e Quartieri, parte concesse con Decreti de Eccellentissimi Generali à Liuello, et affitanze, Altre pure à Lauoratori de beni di Publica Raggione, et parte godute per gratia da Famiglie de Paesi nemici, uenute ad' habitare in questo Regno.

Casa à pepiano era del Turcho Ali Afendi habbita la Vedoà Gianni Bura qual non pagha al Publico niuna cosa numerata No 1

Casa in solaro era del Turcho Ali Afendi habbita Nicoletto non pagha niuna cosa No 2

Casa à pepiano, era del Medesimo Turcho habbita Giorgio Schafidioti non pagha niuna cosa al Publico come colono de Terreni Publici No 3

Casa à pepiano del Turco Mero Ali Afendi habbita Nicolo Bichili Colono No 4

Casa la meta in solaro e la meta à pepiano era del medesimo Turcho Mero habbita Dimitri Muchlioti non pagha niuna cosa al Publico perche è Colono No 5

Casete à pepiano due erano del Turcho Braim Celepi Lasanà habbita Sarando Scortino non pagha niuna cosa al Publico perche è Colono No 6

C *Caseta tacata alle dette era del medesimo Turcho à pepiano serue per Quartier de Dragoni No 7*

Altra pure à pepiano era del medesimo Turcho habbita Arsegni Scortinò Colono non paga niuna cosa al Publico No 8

Altra pure à pepiano era del Turcho medesimo la tiene pure il sudetto Arssegni No 9

Casa in solaro era del Turcho medesimo habbita il sudetto Arssegni No 10

Casa à pepiano pure del Turcho médesimo habbita la Vedoà Atanaso di Panagioti non paga niuna cossa No 11

B *Casa in solaro del medesimo Turcho serue per Quartier de Dragoni No 12*

Casa à pepian era del medesimo Turcho habbita Paraschieua Theodoraco Colono No 13

Casa era del Turcho Melisurghà habbita Diamanti Spai non pagha niuna cosa al Publico No 14

Altra à pepiano era del medesimo Turcho la tiene il medesimo Diamanti come sopra No 15

- Altra del medesimo à pepiano la tiene il sudetto* No 16
- Altra à pepiano del medesimo Turcho La tiene il sudetto* No 17
- Altra pure à pepiano del medesimo Turcho la tiene il sudetto tute le dette case in un cortiuo è non pagha come dissi al Publico niuna cossa* No 18
- C *Casa in solaro era del Turcho Metto Semeci serue per Quartier di Dragoni ridoto però senza la metà del solaro è senza porta ne balconi è quasi cadente* No 19
- C *Casa à pepiano era del Turcho Durachmano al presente cadente serue per Quartiere de Dragoni* No 20
- Case de Capitan Costantin Petritin le tiene dice con liuello dal Publico era del Turcho Mustafa* No 21
- C *Casa era del Turcho Musto Bachalopù, serue per Quartier de Dragoni era questa con solaro ma li fù leuata la metà* No 22
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo habbita Paraschieua Tambachi non paga per esser Colono de terreni Publici* No 23
- Casa à pepiano era del medesimo Turcho habbita Maurodo Vlaco Colono* No 24
- [f.530v] *Altra piccola à pepiano era del Turcho medesimo e la tiene l'oltrascritto Vlaco e non pagha come dissi niuna cossa per esser Colono* No 25
- Casa à pepiano era del Turcho Malta habbita Pietro Spudami Colono* No 26
- Casa à pepiano era del Turcho Duramano di Bachi habbita Figli Cubogli Colono* No 27
- Casa à pepiano era di Carà Sumagni habbita Michali da Negroponte non pagha niuna cosa al Publico perche disse esserli Concessa* No 28
- Casa à pepiano era del Turcho Sumagni medesimo habbita Chiriaco Stamù Colono* No 29
- Case una in solaro è due à Pepiano taccate era del Turcho Aimè Sofi habbita in esse Dimitri Burnaso dice che pagha affitto al Publico* No 30
- Casa à pepiano del Turcho medesimo la tiene la Vedoà Giorgù di Cazabà non pagha al Publico niuna cosa* No 31
- Casa à pepiano era del Turcho Carmano habita Pietro Bacha non pagha per esser Colono* No 32
- Altra à pepiano era del medesimo Turcho la tiene il detto Bacha come sopra* No 33
- Casa à pepiano era del medesimo Turcho habbita Panagiotti Bacha non pagha come Colono* No 34
- Altra à pepiano era del Turcho medesimo la tiene il sudetto Panagiotti Bacha* No 35
- Altra era del medesimo Turcho la metà in solaro mà fu rouinato la tiene Teodoro Criata non paga niuna cosa al Publico* No 36

- Altra à pepiano era del medesimo Turcho la tiene il medesimo Criata come sopra* No 37
- Casa à pepiano era del Turcho Surlobachi habbita Costantin Triando non pagha niuna cosa al Publico* No 38
- Casa à pepiano era del Turcho Achme Basaca habbita Chirico Tersi d' Arcondo disse che pagha affito al Publico* No 39
- A** *Casa era con solaro, ma li fù leuato era del Turcho medesimo serue per Quartier de Dragoni* No 40
- Casa era del Turcho Dulaueri à pepiano la tiene Capitan Costantin Petritin pagha fito* No 41
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo habbita Giorgio Vassili non pagha per esser Colono* No 42
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo habbita Chiricho Pasmachi non pagha niuna casa al Publico* No 43
- Casa à pepiano era del medesimo quale là uà restaurando Giani Dulaueri, non pagha niuna cosa al Publico* No 44
- Casa à pepiano era del Turcho Mer Chreatà habbita Giano di Giorgi non pagha niuna cosa al Publico* No 45
- Altra à pepiano del medesimo Turcho habbita la Vedoà Gianù Thalasinù non pagha cosa niuna al Publico* No 46
- C** *Altra casa à pepiano del Turcho medesimo in diuersse parte ruuinata desabitata* No 47
- Casa à pepiano del medesimo Turcho habbita Paraschieua Coromila Colono* No 48
- B** *Case erano del Turcho Celena Boscinachi habbita il sergente Maggiore Serpil dicono però che le tiene con concessione Dimitri Zachagli senza paghar al Publico niuna Cosa* No 49
- C** *Casa era del Turcho Sihila à pepiano serue per Quartiere di Dragoni* No 50
- Altra à pepiano era del medesimo Turcho la tiene Giorgio di Cristo è non pagha al Publico cosa niuna* No 51
- [f.531] *Casa à pepiano era del Turcho Braim Agà là tiene Vasili Tabachi non pagha niuna cosa al Publico* No 52
- C** *Casa à pepiano era del Turcho medesimo et è Cadente serue per Quartiere de Dragoni* No 53
- C** *Casa in solaro era del Turcho medesimo Là possede come dicono con consessione Dimitri Chachiri al presente Quartiere* No 54
- Casa in solaro era del Turcho Mustafà Aga habbita il Gouvernator della Terra* No 55
- Casa in solero era del Turcho medesimo Abita Alessandro Agorasto con affito come lui dice* No 56

- Casa à pepiano era del Turcho medesimo là tiene Gianni Cazaba non pagha niuna cosa al Publico* No 57
- Casa à pepiano era del Turcho Mussoli Barbier habbita Nicolo della Vedoà pagha affito come lui dice* No 58
- Casa era in solaro mà li fù leuato era del Turcho medesimo habbita il detto Nicolò della Vedoà e dice d' hauerla in concessione un Athenese* No 59
- Casa à pepiano era del Turcho Celepi Seel habbita Gianni Acicoglià come dice con affito* No 60
- Casa del medesimo Turcho habbita Anastasi Thalasio con affito come dice* No 61
- Casa à pepiano era del Turco medesimo habbita Dimitri Burnaso pagha come dice affito al publico* No 62
- Altra à pepiano era del medesimo Turcho habbita Stati Magdalu pagha affito come dice al Publico* No 63
- Casette due à pepiano attaccate al Cortiuo del Palazzo erano del Turcho medesimo habbita Diama<n>ti Saura con paghar affito al Publico come dice* No 64
- Casa à pepiano era del Turcho Meto Chelena la tiene Atanasi Petruzo come disse con affito* No 65
- Altra à pepiano era del medesimo Turcho là tiene in affito come disse Stati Gunari* No 66
- Altra pur à pepiano era del medesimo la tiene con affito Panagioti Aruagli* No 67
- Altra in solaro era del medesimo Turcho la tiene detto Aruagli con affito come disse* No 68
- Casa la mità in solaro, è là metà pepiano era del Turcho Bibi là tiene in affito come dice Gianni M<a>urolemo* No 69
- Altra à pepiano era del Turcho medesimo là tiene à affito il medesimo Maurolemo* No 70
- Altra tacata pur à pepiano era del medesimo la tiene il detto con affito* No 71
- Casa à pepiano era del medesimo Turcho Chelafas habbita Pharaschieua Burugni dice con affito* No 72
- Altra à pepiano era del medesimo Turcho habbita una pouera Vedoà non pagha cosa alcuna al Publico* No 73
- Casa in solaro era del Turcho Ebreaturca, habbita Gianachi Xidi dice con affito* No 74
- Altra à pepiano era del medesimo Turcho la tiene il detto Xidi come sopra* No 75

- [f. 531v] *Casa là metà à pepiano è là metà in solaro, era del Turcho Mesini habbita Dimitri Miglidogni come dice con affito* No 76
- B** *Casa in solaro era del medesimo Turcho, serue al Tenente Collonello de Dragoni* No 77
- Altra casa era del Medesimo Turcho la metà con solaro è l'altra metà senza serue per Quartier de Dragoni* No 78
- Casa à pepiano era del Turcho Zambasi habbita Giorgi Meschini dice che pagha affito* No 79
- Casa in solaro era del Turcho Met Veruchi la tiene Maurolemo pagha affito* No 80
- Casa in solaro del medesimo Turcho là tiene in affito detto Maurolemo* No 81
- Casa à pepiano era di Essimano Alebagni la tiene Grogni Politi con affito* No 82
- Casa in solaro era del Turcho Ali Alebagni habbita Andrea Franco con concessione* No 83
- Altra casa à pepiano era del medesimo Turcho habbita Michali da Thebe con affito come dice* No 84
- + Case <No 83 e No 84> prese à Liuello da Andrea Londo detto Franco per Lire 38:5 all' anno +
- Casa à pepiano con sufà era del Turcho Cassano Carpassi habbita Barba Giani pagha come dice affito al Publicho* No 85
- Altra Casetta à pepiano era del Turcho Messigni habbita Dimitri Chaleger non pagha niuna cosa al Publico questa seruiua altri anni per Quartier di Dragoni* No 86
- Altra Casetta à pepiano era del Turcho Cassano Carpassi là tiene Barba Giani con affito* No 87
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Messigni la tiene Dimitri Chaleger senza affito* No 88
- C** *Casa à pepian era del Turcho Deruis serue per Quartier de Dragoni* No 89
- A** *Casa in solaro era del medesimo Turcho là metà rouinata serue per Quartier de Dragoni* No 90
- Casa à pepiano era del Turcho Cassagni Musmugli habbita Dimo Trianda non pagha niente al Publico* No 91
- Casa parte con solaro è parte senza era del Turcho Rezepi Cassagni habbita Nicoletto Ateniese dice con concessione à gratis* No 92
- Casa à pepian era del Turcho Canopula habita Giani Leuidioti non paga niuna cosa al Publico* No 93

- Casa à pepian era del Turcho Mustafà Bobo habbita Dimitri Bustolumi non pagha niuna cosa al Publico* No 94
- Altra casa à pepian era del medesimo Turcho habbita Thoma Fabro non pagha niuna cosa al Publico* No 95
- C** *Casa in solaro mà leuato tute le tolle era del Turcho Casan Agà Serue per Quartier de Dragoni* No 96
- Altra pur in solaro attaccata alla detta era del medesimo Turcho Serue per Quartier d' OfICIALI De Dragoni* No 97
- Di più altra in Solaro era del medesimo serue per Quartier anch' essa d' OfICIALI* No 98
- [f. 532] *Casa in solaro era del Turcho Daico habbita Giani Sdrigoni pagha come dice affito* No 99
- Casa in solaro era del Turcho Issa habbita la Vedoa de Dimitri Thebano dice la gode con concessione senza pagar niuna cosa* No 100
- Casa in solaro era del Turcho Bostandi habbita Antonio Sciotti de Thebe pagha affito* No 101
- Casa à pepiano era del Turcho Cassan Aga habbita Neofoti Famigliari dice con concessione* No 102
- Casa in solaro era del Turcho Meto Chometo habbita Chiriassi Colocoti pagha affito* No 103
- Casa in Solaro là metà con traui è tolle è l'altra metà senza serue per Quartier à un OfICIAL de Dragoni* No 104
- Casa à pepiano era del Turcho Machumut la tiene à Liuello come dice Paraschieua Dado* No 105
- Altre à pepiano erano del medesimo habbita il detto Dado con Liuello come dice* No 106
- Altra taccata à pepiano era del medesimo la tiene il detto Dado* No 107
- Casa à pepiano era del Turcho Metto Chaciri là tiene Dimo Aidoni con affito* No 108
- Casa in solaro era del Turcho Acmato Papiza habbita il sudetto Aidoni con afito* No 109
- Casa à pepiano era del Turcho Mussoli Coza la tiene affito Dimitri Caburi* No 110
- Casa à pepian era del medesimo la tien affito Giorgiachi Bogianzi* No 111
- Casa à pepiano la tiene in affito Ebreo Giuuda era del medesimo Coza* No 112
- Casa à pepiano era del Turcho Memet Bei Kastioti habita Sabetai con affito* No 113

- B** *Casa à pepian era del Turcho Bachinessa habita Giani Priazula Ateneze gratis dice con concessione* No 114
Casa à pepiano era del Turcho medesimo la tiene affito Gianachi Xidi No 115
Casa à pepiano era del Turcho Meemet Bassa Bactimari habbita Stauriano Armeno dice pagha affito No 116
Casa in solaro era del medesimo habbita Andrea Salbagni pagha affito No 117
Casa à pepiano del Turcho medesimo là tiene Gianachi Stassino con affito No 118
Casa à pepiano era del Turcho Memena habbita Giani di Diamanti pagha affito No 119
- C** *Casa era in solaro al presente rouinato era del Turcho Rezo Albagni serue per Quartier de Dragoni* No 120
Casa à pepiano era del Turcho medesimo habbita Chiriaco Valtechiosi non pagha niuna cosa al Publico No 121
Casa in solaro era del Turcho Mero habbita Athanasi Burlocha non pagha al Publico niuna cosa No 122
Casa à pepiano era del Turcho Mero là tiene l' arcivescouo della Terra No 123
Casa à pepian era del Turcho Mustafà di Periza, habbita Gianni Rachezi dice che pagha affito al Publico No 124
- [f. 532v] *Casa à pepian era del Turcho Mustafà Bezo habbita Coglia Golemi da Negroponte gratis dice con concessione* No 125
Casa in solaro era del Turcho Smaigli Arapi là tiene Panagiotti Manariotti dice che pagha affito al Publico No 126
Casa in solaro li manca però tute le tolle era del Turcho Eminà là tiene Nicolò Scordino non pagha niuna cosa al Publico + Casa presa à livello da Nicolo Scortino per lire 20 all' anno + No 127
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Barbugniotti Corcosi serue per Quartier a Dragoni* No 128
- C** *Altra à pepian era del medesimo Turcho là tiene in affito l' istesso Theofilo* No 129
- C** *Altra pure à pepiano era del medesimo là tiene in affito Giorgio Triandi serue però al presente per Quartier de Dragoni* No 130
Casa à pepiano era del Turcho Meemet Afendi habbita Panagiotti Mamula non pagha niuna cossa per esser Colono No 131
Altra à pepiano era del medesimo habbita Dimo Gaiduriati non pagha niuna cosa per esser Colono No 132

- Casa à pepiano era del Turcho Smailo Bardugnoti habbita Stamo Thebano non pagha niuna cosa al Publico* No 133
- B** *Casa in solaro era del Turcho Bichir Afendi serue al presente per Quartier à un Oficiale* No 134
- Casa là metà in solaro era del Turcho Balci Mustafà habbita Giani Afioti non pagha niuna cosa al Publico per esser Forestier* No 135
- Casa in Solaro era del Turcho Embrogli la tiene affito Giorgio Thodorupulo* No 136
- C** *Casa con sufà era del Turcho medesimo non è habitata* No 137
- Casa era con solaro al presente li manca era del Turcho Muratachi habbita Stamo Ermocastriti non pagha per esser forastiero* No 138
- A** *Altra casa rouinata tanto le mura quanto là porta è balconi à solo il coperto buono con li copi era detta Casa del Turcho medesimo* No 139
- C** *Casa era tuta in solaro, mà al presente l'e solo là meta era del Turcho Merbei serue per Quartier de Dragoni* No 140
- Casa in solaro era del Turcho Bama Barbier habbita Dano Tabachi dice che pagha affito al Publico* No 141
- Casa à pepiano era del Turcho Amet Aga habbita Mistro Giocha non pagha niuna cosa al Publico* No 142
- Casa à pepian era del medesimo Amet habbita Giani Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico* No 143
- Altra à pepiano era del medesimo Turcho habbita Athanasi Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico* No 144
- Casa à pepiano era del Turcho Amet Aga, habbita Stamo Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico* No 145
- [f. 533] *Casa a pepiano era del Turcho Achamato Aga habbita Athanasi Siglimiotti non pagha per esser Colono* No 146
- Altra à pepiano era del Turcho medesimo la tiene l'istesso Siglimiotti* No 147
- Altra à pepiano era pure del detto Turcho habbita Chir<i>asi Siglimiotti Colono perciò non pagha niuna cossa* No 148
- Altra à pepiano coperta là metà de Copi, è l'altra metà di fieno con parte del muro à secho era del detto Turcho là tiene il medesimo Chir<i>assi* No 149
- Casa à pepiano era del Turcho Muster Celepi, habbita Apostoli Tragi non pagha per esser Colono* No 150
- Altra pepiano era del medesimo la tiene il detto Tragi* No 151
- Casa à pepiano era del Turcho Deruo Seimegni habbita Sarando Selimiotti non pagha per esser Colono* No 152
- Casa à pepiano era del medesimo habbita Giani Balchoca Thebano non pagha niuna cosa al Publico* No 153

- Casa à pepiano era del Turcho Ramasani habbita Paraschieua Maradi non pagha per esser Colono* No 154
- Altra à pepiano era del medesimo habbita Pan<a>gniotti Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico* No 155
- C** *Casa in solaro era del Turcho Curto, habbita Palli Thebano non pagha niuna cosa al Publico* No 156
- Altra à pepiano era del medesimo habbita Nicolò de Samardi non pagha cossa niuna al Publico* No 157
- Caseta in solaro era del Turcho Durachmano di Deruo habbita Giorgio Simiglioti non pagha per esser Colono* No 158
- Altra la mità in solaro è là mità senza era del Turcho Rifi la tiene il detto Giorgio come Colono* No 159
- Caseta à pepiano era del Turcho Durachmano di Deruo habbita la Vedoa Pan<a>giota non pagha niente al Publico* No 160
- Casa à pepiano era del Turcho Sechiria Serdari habbita Stati Bilagli non pagha niente al Publico* No 161
- Casa à pepiano del Turcho Stachmet habbita Driza Cuuara Thebano non pagha cosa alcuna al Publico* No 162
- Casa à pepiano era del medesimo Turcho Stachmet Surderopulu habbita Giorgio Cocona non pagha per esser Colono* No 163
- C** *Casa in solaro era del Turcho Braim Serderopulu serue per Quartier alli Dragoni là meta il suo solaro è rouinato senza Porta e parte deli Balconi le mancano* No 164
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Asiso Serdaropulo serue per Quartier à Dragoni* No 165
- [f. 533v] *Casa à pepiano era del Turcho Chielali, habbita Marino Argiti non pagha niente al Publico* No 166
- A** *Altra Casa era Solaro tuto al presente rouinato come anco parte de balconi, era del <medesimo> Turcho serue per Quartier de Dragoni* No 167
- Casa à pepiano era del Turcho Pazarisi d'Argos habbita Spilioti Thalassino non pagha per esser Colono* No 168
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene il detto Thalassino* No 169
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Saim serue per Quartier alli Dragoni* No 170
- Casa in solaro era del Turcho Meto Tersì habbita Dimo Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico* No 171
- A** *Casa in solaro li manca pero tutte le tolle, balconi, e porta con qualche traou era del Turcho Agli Celepi Gliagnoti seruiua per magazzino di fieno, è Paglia* No 172

- Casa à pepiano era del Medesimo habbita Giani Turaioti dice che pagha affito* No 173
- Altra à pepiano era del Medesimo la tiene detto Turaioti pagha fito* No 174
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo habbita la Vedoà Gianù Tunena dice che pagha affito* No 175
- Casa era in solaro al presente senza detto solaro, balconi, nè Porta sta per cadere ui si troua solo sano il Coperto con li copi era del Turcho sudetto non habbita niuna persona* No 176
- Casa in solaro era del Turcho Maramo Siglimioti habbita Papa Gianni di Papa Panagiotti dice che pagha affito* No 177
- Altra à pepiano era del detto Turcho là tiene come dice con concessione Costantin Cassiula* No 178
- Altra à pepian era del Turcho medesimo là tiene come dice con concessione Afendra Monacha Ateniese* No 179
- Casa in solaro era del Turcho Assan Mussurbari, habbita Chiriassi Trandafilo dice che pagha affito* No 180
- Casa mità in solaro è mità à pepiano era del medesimo la tiene detto Trandafilo affito* No 181
- Casa à pepiano era del Turcho Cafiri là tiene Chiriassi Canata dice con concessione* No 182
- C** *Altra à pepiano era del Turcho medesimo là tiene detto Chiriassi* No 183
- Casa à pepiano era del Turcho Mustafà Schinà, habbita Gicha Calogiero Atenese dice d' hauerla in concessione* No 184
- Altra pure à pepiano era del Turcho medesimo là tiene il detto Calogiero* No 185
- Casa à pepiano con un pocho di solaro era del Turcho Maccmuto Barbier habbita Nicolò Curemadi con concessione come dice* No 186
- C** *Casete due taccate assieme tutte rouinate, è cadenti erano del detto Turcho non habbita niuna persona* No 187
- Casa in solaro era del Turcho Bahi Chilabi habbita Gianni Candiloru Atenese dice d' hauerla in concessione* No 188
- Casa à pepian era del Turcho Musto Serdaropulo habbita Dimitri Cazari Atenese dice d' hauerla in concessione* No 189
- Altra pure à pepiano era del medesimo la tiene detto Cazari come dissi* No 190
- [f. 534] *Casa là metà in solaro è là metà à pepiano era del Turcho Assano Tagnioti habbita Stati Thalassino non pagha per esser Colono* No 191
- Casa in solaro era del Turcho Sufo Beldecho habbita Nicolò Raina dice d' hauerla in concessione* No 192

- Casa in solaro era del Turcho Audi, habbita Costantin Derssi con affito*
No 193
- Casa in solaro era del Turcho Jsufu Mestichi habbita Stamati Laina con affito*
No 194
- Casa à pepiano era del Turcho Cuseigni Semizi la tiene Paraschieua Padermo non pagha niuna cosa al Publico*
No 195
- Altra pure à pepiano era del Turcho medesimo habbita Diamanti Scarioti dice con concessione*
No 196
- Casa à pepiano era del Turcho Jsufu Beltecho, habbita Micali Caleger dice che pagha affito*
No 197
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo la tiene Costantin Chapinachi Attenese dice per concessione*
No 198
- Casa à pepiano era del Turcho Assano Thagnoti, là tiene Strati Thalassinò non pagha per esser Colono*
No 199
- C** *Casa à pepiano al presente rouinata serue per Quartier à Dragoni era del Turcho Metto di Vurchasia*
No 200
- B** *Casa in solaro era del Turcho Nassufo là tengono li Calogieri del Monasterio Carcauo dicono con concessione*
No 201
- Casa à pepiano era del Turcho Solachi habbita Costantin Vrondi non pagha per esser Colono*
No 202
- Casa à pepiano era del Turcho Anasufu habbita Costantin Zuchala dice pagha affito*
No 203
- Altra pure à pepiano era del medesimo, habita Nicolò Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico*
No 204
- Altra à pepiano del Turcho medesimo là tiene Vlasi Vrondo Colono*
No 205
- Casa à pepiano era del Turcho Ali di Chiochardari habbita Dimo Cocori non pagha per esser Colono*
No 206
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Ali di Chicardari seruiua l'anno Presente per magazeno di fieno*
No 207
- C** *Altra à pepiano era del Turcho medesimo habbita Giani Sguromagli non pagha niuna cosa el Publico*
No 208
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Sereri de Chichardari là tiene Figli Talasino non pagha per esser Colono*
No 209
- Casa mittà in solaro, è mità pepiano era del Turcho Seuero sudetto habbita il detto Colono*
No 210
- C** *Casa à pepian era del Turcho Amet di Chichardari, non habbita persona seruiua prima per Quartiere*
No 211
- Caseta à pepian era del Turcho Cadirò habbita Dimo Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico*
No 212

- [f.534v] *Casa à pepiano era del Turcho Meemet di Margarito là tiene in affito Papà Nicola di Seruo* No 213
- Casa in solaro del Turcho medesimo habbita detto Papa con affito* No 124
- A** *Casa era in solaro al presente rouinata senza li scuri di tre balconi, era del Turcho Amet di Chiacardari serue per Quartier di Dragoni* No 215
- Casete à pepiano era del Turcho Meemet Aga Chiacardari habbita Costantin Periuolari Colono* No 216
- Casa in solaro era del Turcho medesimo habbita Papà Atanasi di Negroponte non pagha niuna cosa al Publico* No 217
- Caseta à pepiano era del Turcho medesimo là tiene Dimena Albanesa non pagha niuna cosa al Publico* No 218
- A** *Casa in solaro al presente senza, mà ben coperta, era del Turcho Bassa Medi non habbita niuna persona* No 219
- Casa à pepiano era del medesimo Bassa habbita Nicolò Zauri non pagha al Pablico* No 220
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene Argiri Piagnoti Colono* No 221
- Altra à pepiano era del medesimo habbita il detto Colono* No 222
- Altra à pepiano era del medesimo habbita Giani Schlià Colono* No 223
- C** *Casa à pepiano era del medesimo serue per Quartiere* No 224
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Burdus, serue per Quartiere de Dragoni* No 225
- C** *Casa era del detto à pepiano desabitata* No 226
- Altra à pepiano era del Turcho medesimo habbita Manogli Gabrugli Colono* No 227
- Altra à pepiano era del medesimo là tiene il detto Colono* No 228
- Altre due casete à pepiano nel detto sito l'habbita Giani Cochinogeni Colono* No 229
- Altra pure à pepiano era del Turcho medesimo habbita Dimitri Scafidioti non pagha niuna cosa al Publico* No 230
- B** *Casa in solaro era del Turcho Calilù serue per Quartiere de Oficiali* No 231
- Casa à pepian era del Turcho Mustafà Budala habbita Costantin Pet<r>ugni non pagha niuna cosa* No 232
- Altra à pepiano era del Turcho medesimo habbita Giorgio Castriti non pagha* No 233
- Altra à pepiano era del medesimo habbita Nicolò Fortuni non pagha niuna cosa* No 234
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Mustafà Budelà serue per Quartiere de Dragoni* No 235
- Casa à pepiano del Turcho Meemet Afendi habbita Andea Cufandria Colono et non è numerata per esser attaccata alla seguente*

- A** *Casa era in solaro senza porta ne balconi seruiua per Magazen dà fieno era del Turcho medesimo* No 236
Casa in solaro era del Turcho Sufò Mastichi, habbita Mistro Dimitri Bachali Protto Publico non pagha niuna cossa No 237
Casa à pepian era del Turcho Meto Saburiti serue per Quartier de Capeleti No 238
- B** *Altra in solaro era del Turcho medesimo serue per Quartier al Corneta* No 239
- C** *Altra à pepiano era del medesimo serue per Quartier de Capeleti* No 240
- [f. 535] *Altra à pepiano era del Turcho Oltrascritto Saburiti, habbita Giorgachi Caraza non pagha niuna cosa al Publico* No 241
Casa à pepiano era del Turcho Saburiti medesimo habbita Panagiotti Ermocastriti non pagha niuna cosa al Publico No 242
Altra à pepiano del medesimo habbita Giani Pet<r>ugni dice d'hauerla per Concessione No 243
Casa in solaro era del Turcho Chinagni da Leuidi habbita Capitano de Meidani Dimitrò Maricopulo dice per concessione No 244
Casa à pepiano era del Turcho Esse habbita Giorgio Ermocastriti non pagha cosa niuna al Publico No 245
Casa à pepiano era del Turcho Chadiro Saboriti serue per Quartiere de Capeleti No 246
Altra à pepiano era del Turcho medesimo serue per Quartiere come sopra No 247
Casa à pepian con sufà era del Turcho Bostanzi la tiene Costanti Buriotti con affito No 248
Altra pur à pepian era del medesimo habbita Dobro Giani con affito No 250
Altra à pepiano del medesimo la tien il detto affito No 251
Casa à piepiano era del Turcho Roma Giuda, habbita Papa Panagiotti Cipiagniti pagha dice affito No 252
Altra à pepian era del Turcho Issufo Giuda habbita Papà Panagiotti Cipiagniti paga dice affito No 253
- C** *Casa in solero era del Turcho Achmato Dagliani, là tiene con affito Dimo Carazi* No 254
Altra in solaro del Turcho medesimo habbita il detto Carazi con affito No 255
- C** *Casa à pepian era del Turcho Bardugnoti, serue per Quartiere de Capeleti* No 256

- C** *Altra in solaro del Turcho medesimo habbita Giani Castriti non pagha niente* No 257
- Casa à pepiano era del Turcho Luchaiti Caso, habbita Condogiani pagha come dice affito* No 258
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene il medesimo con affito* No 259
- Casa in solaro era del Turcho Ali Zauo Bachriari, habbita Atanasi Petrugni pagha come dice affito* No 260
- Casa à pepiano era del Turcho Braim Plagnoti là tiene in affito Cacidogiorgo* No 261
- Casa à pepiano era del Turcho Gauala, habbita Costantin Burioti come dice con affito* No 262
- Casa era del Turcho medesimo habbita la Vedoa Stratigena non pagha niuna casa al Publico* No 263
- [f. 535v] *Casa in solaro era del Turcho Mucharemo Passimachi, habbita Panagiotti Crassi pagha affito come dice* No 264
- Altra in solaro del medesimo habbita Giorgio Chrassi pagha affito* No 265
- Casa in solaro era del Turcho Aiuari di Sichiria là tiene in Liuello Capitan Costantin Gianioti* No 266
- Casa in solaro era del Turcho Caidaro, là tiene Maria Athenese con concessione come mi fù detto* No 267
- Altra à pepiano era del Turcho medesimo habbita Dimitrula Cristofilena come mi fù detto* No 268
- Casa à pepiano era del Turcho Mustafa Muchturi la tiene Giorgio Duburdi come dice con concessione* No 269
- Casa à pepiano era della Turcha Arapisa, habbita Jglia Doglianiti pagha affito* No 270
- Casa in solaro, era del Turcho Chadiro Bachagli, habbita Giorgio Semicì pagha affito al Monitioner Publico* No 271
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo serue per Quartiere à Capeleti* No 272
- Casa la mettà in solaro era del Turcho Bachi Deruisi habbita Dimitrachi Leuidioti pagha affito* No 273
- Casa à pepiano era del medesimo la tiene il medesimo Dimitrachi affito* No 274
- Casa in solaro era del Turcho Aufdi la tiene detto Dimitrachi* No 275
- B** *Casa in solaro era del Turcho Saimi, serue alla Comunita della Terra* No 276
- Casa due in solaro attaccate assieme era del Turcho Gunarà habbita Capitan Mascin Con Liuello* No 277

- Casa à pepiano era del Turcho Bachali Rezo, habbita Stamati Canata dice con concessione* No 278
- Casa à pepiano era del Turcho Chipolita, la tiene con affito Anagnosti Colignati* No 279
- Case due a pepiano erano del Turcho (...) habbita Nicolo Gunari con Liuello* No 280
- Casa in solaro era del Turcho Sulman Barbier, habbita Giorgachi Mazauracho Atenese con concessione* No 281
- Casa à pepiano era del Turcho Mustafà Bassi, habbita Dimo Calazi con affito* No 282
- Altra parte in solaro, è parte à pepiano era del Turcho medesimo habbita Panagioti Bicazi dice goderla con concessione* No 283
- Casa la metà in solaro, l' altra à pepiano era del Turcho Mustafà Mulubari habbita Sottiro Carori d' Atene disse con concessione* No 284
- Casa à pepiano era del Turcho Meemet Bassa Ali Celepi, la tiene Cacidogiorgo pagha affito* No 285
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene affito Anagnosti Colignati* No 286
- [f. 536] *Casa in solaro era del Turcho Metusi serue per Quartier d' Oficiali la tiene con Liuello Francesco Theracli* No 287
- Casa in solaro era del Turcho Mustafà Muzo, habbita Paraschieua Psoma con Liuello* No 288
- Altra in solaro era del medesimo la tiene il sudetto come sopra (...)*
- Altra à pepiano del medesimo la tiene il detto Psoma tutte con Liuello (...)*
- Casa la metta in solaro era del Turcho Capsorachi, habbita Chiriasi Cachiri pagha come dice affito* No 289
- Casa à pepiano era del Turcho Achmet Psoma, la tiene Auoriano Bogianzi affito* No 290
- Casa in solaro era del medesimo, habbita Samaltano Papa Sgrafi Ateniese dice con concessione* No 291
- Casa in solaro era del Turcho Saimi la tiene il Padre Gioani Dunaci con concessione* No 292
- Altra pur in solaro del medesimo, la tiene Sarandi Casigniani Atenese disse con concessione* No 293
- Casa a pepiano serue per magazen alli due sudetti* No 294
- Casa in solaro era del Turcho Sechiria, la tiene Todori Costachali con affito* No 295
- Casa à pepian era del medesimo habbita Alessandro Calichia con affito* No 296

- C** *Casa a pepian era del medesimo si seruono li Bechari della Terra senza pagar niuna cosa al Publico* No 297
- Casa in solaro era del Turcho Curo Bachagli, habbita Nicolò Schiauu dice con concessione* No 298
- Casa in solaro era del Turcho medesimo habbita la Vedoà Panagiotena Piagnotisa non pagha niuna cosa al Publico* No 299
- Casa à pepian era del Turcho Jdirù, habbita Nicolo Caraza pagha fito* No 300
- Altra in solaro era del Turcho medesimo habbita Giani Albanese con affito* No 301
- Casa à pepiano era del Turcho Susula, habbita la Vedoà Giorgù Coconi che non pagha niuna cosa al Publico* No 302
- Casa à pepiano era del Turcho Cassin Bassa, habbita Chiriasi Cacona con affito* No 303
- B** *Casa in solaro era del Turcho Bichir Aga, habbita uno oficial de Dragoni* No 304
- Casa à pepian era del Turcho medesimo, habbita Chiriasi Baculgi Colono* No 305
- Casa à pepian era del Turcho Bachalà, habbita Dimitri Macharugni* No 306
- Casa à pepian era del Turcho Sparioti, habbita Atanasi Machrignani* No 307
- Altra pur a pepiano era del medesimo là tiene il sudetto con affito* No 308
- [f. 536v] *Altra à pepiano era del medesimo Turcho habbita Atanasi Macrignani Colono* No 309
- C** *Casa à pepiano era del Turcho Casagni serue per Quartiere de Dragoni* No 310
- Casa la meta in solaro è là mettà à pepiano era del Turcho Belegni, habbita Giano Bacugli Colono* No 311
- Casa à pepiano era del medesimo habbita Giani Cumbo Colono* No 312
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene il detto Colono* No 313
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene Giani Baculi come Colono* No 314
- Casa à pepiano era del Turcho Lucumi habbita Giani Thebano non pagha* No 315
- Casa à pepiano era del Carabata, habbita Stamo Tebano non pagha niente* No 316
- Casa à pepiano era del Turcho Chirimogli habbita Dimitri Pacugli Colono* No 317
- Altra à pepiano era del medesimo là tiene il detto Colono* No 318
- Casa à pepiano era del Turcho Bichir Meruli, habbita la Vedoà Dimitrù Calichu pagha affito* No 319

- A** Casa là mettà in solaro là mettà à pepian al presente senza solaro è senza balconi ne porta era del Turcho Merugli serue per Quartiere No 320
- C** Casete tre à pepiano era del medesimo seruono per Quartiere de Dragoni No 321
- C** Casa à pepiano era del Turco Sulfucari, serue per Quartiere No 322
- C** Altra Caseta à pepiano era del Turcho Cassin Bassa serue per Quartiere No 323
- C** Caseta à pepian era del medesimo habbita Cristo dà Thebe non pagha al Pubbico No 324
- Caseta era in solaro al presente senza, era del Turcho Mussuli Passumachi disabitata No 325
- Caseta à pepian era del Turcho Mustafà Spai habbita Dimitri Lastiosi non pagha niuna cosa No 326
- Altra à pepiano era del medesimo habbita la Vedoà Chrisaui Vumbira non pagha niuna cosa No 327
- Caseta in solaro era del Turcho Cusseim Zelepi, habbita Dimitri Caragiani non pagha niente No 328
- Caseta a pepiano era del Turcho Cassimbari, habbita Giani Milona Colono No 329
- Casa in solaro, era del Turcho Caimi, habbita la Vedoà Statena Varella non pagha niente al Pubbico No 330
- Caseta à pepian era del Turcho Mesto Murer habbita Chiriassi Schliua non pagha per esser Colono No 331
- B** Casa in solaro era del Turcho Chierim Lago habbita un Oficial de Dragoni No 332
- Caseta à pepian era del Turcho Sechiria Pizu, habbita Panagioti Politi non pagha niente al Pubbico No 333
- Altra à pepiano era del medesimo, habbita Gianachi Chrustali Thebano per concessione No 334
- A** Casa là metà à pepian l'altra metà in solaro era del Turcho Saba Arapagni serue per Quartier de Dràgoni No 335
- Casa là metà in solaro era del Turcho Metto Piagnoti habbita Costantin Sotirù con affito No 336
- B**[f. 537] Casa là meta in solaro, è la metta à pepiano era del Turcho Meemet Zaona la tiene il Vescouo de Muchlon No 337
- Altra Casa à pepiano era del Turcho Bessiro, la tiene il detto Vescouo No 338
- Casa à pepian era del Turcho Mero, habbita Angeli Calburi Thebano con concessione No 339

- Caseta à pepiano era del Turcho Sechira Celepi, habbita Thodorin Caleger pagha affito* No 340
- Casa in solaro era del Turcho Zurzi, habbita la Vedoà Petrù Lechachi pagha affito* No 341
- Caseta in solaro era del Turcho Scanzori Mucturi, habbita Gianni Passumazi pagha affito* No 342
- C** *Casa a pepiano era del Turcho Murato, serue per Quartier de Dragoni* No 343
- Casa à pepiano era del Turcho Sebroucula, habbita Giano Mainioto, pagha affito* No 344
- Caseta à pepiano era del Turcho Giaezi, habbita Panagioti Manzagura, pagha affito* No 345
- C** *Caseta à pepiano era del Turcho Se<r>dari, serue per Quartier de Dragoni* No 346
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo, là tiene con affito Mistro Dimitri Bacali* No 347
- Casa in solaro era del Turcho Ali Memo, habbita Giorgio Samarzi pagha affito* No 348
- Casete due à pepiano era del Turcho Mucarem, la tiene con affito Crogni Samarzi* No 349
- Casa à pepiano era del Turcho Memo la tiene con affito il detto Samarzi* No 350
- Casa in solaro era del Turcho Cusaim Afendi, habbita Chiriaco Samarzi pagha affito* No 351
- Altra à pepiano era del Turcho medesimo la tiene in affito il detto Samarzi* No 352
- A** *Casa era in solaro del Turcho Chiurzi, non habbita niuno* No 353
- Casa in solaro era del Turcho Bechir Telaci la tiene con affito Giani Vuzo* No 354
- Casa à pepiano era del Turcho Dreuis Ahcmeti, la tiene con affito Panagioti Chino* No 355
- Casa in solaro era del Turcho Cuseim Afendi, habbita Atanasi Crondira con Liuello* No 356
- Casa à pepiano era del Turcho Achcmat Barbier, habbita Giano Casazi con Liuello* No 357
- Caseta in solaro era del Turcho Mustafà Chieperse, habbita Giorgio Rachezi con affito* No 358
- Altra à pepiano del medesimo habbita Giano Colochoti con affito* No 359
- Altra à pepiano del medesimo, habbita Capitan Coglia pagha affito* No 360
- A** *Casa era in solaro al presente senza serue per magaze<n> dà fieno* No 361

- Casa in solaro era del Turcho Meemet Porzi, habbita Vedoanag<n>ostena
paga affito* No 362
- Casa là metà in solaro era del Turcho Charausso, habbita Gnicho Mano
con affito* No 363
- A** *Casa era in solaro del Turcho Charusso, la tiene con affito Chiriaco Tuna*
No 364
- Casa à pepiano era del Turcho Muratachi habbita Giani Gaiduriari non
paga niente* No 365
- A** *Casa Cadente era in solaro del Turcho Muratachi non habbita persona
alcuna* No 366
- C** *Casa à pepiano era del Turcho medesimo habbitano 16 Mureri Albanesi
non paga niuna cosa al Publico* No 367
- Casa in solero era del Turcho medesimo habbita Panagioti Stamatello con
affito* No 368
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene detto Stamatello con affito*
No 369
- A** *Casa à pepiano era del Turcho Meemet Porzi seruina per magazen di
Paglia* No 370
- Casa à pepiano era del Turcho Assano Cardazico habbita Pan<a>gioti
Milona paga affito* No 371
- Casa à pepian con sufà era del medesimo, habbita Chiriasi Achrida con
affito* No 372
- Casa era con solaro al presente senza era del Turcho Suman figlio de
Musteri habbita Panagioti Cussarifi con affito + Presa in Liuello dal medesimo
pagando annualmente lire 50 +* No 373
- Casa à pepiano era del Turcho Amet Afendi la tiene affito Atanasi Chrodira*
No 374
- Casa à pepian del Turcho Alulo, habbita Nicolo Setelo con affito* No 375
- [f. 537v] *Casa à pepian del Turcho medesimo habbita Grogni Passimachi con affito*
No 376
- C** *Casa à pepian cadente del Turcho medesimo serue per Quartier de Dragoni*
No 377
- Casa à pepian era del Turcho Mustafa Cosifa, habbita Giani Bacumi non
paga niente* No 378
- Casa in solaro era del Turcho medesimo, habbita Panagioti Tartaro con
affito* No 379
- Casa à pepiano era del Turcho medesimo, serue per Quartier de Dragoni*
No 380
- + Case 3 <No 378-380> prese in Liuello da Stefano Sembrico per lire 130
al anno +

- Casa là metta in solaro è là metta pepiano era del Turcho Mustafà Bei Salameleco, habbita Stamati Sargente della Terra* No 381
- A *Casa à pepiano serue per Magazen dà Formento* No 382
- A *Altra caseta à pepiano meza scoperta attaccata al magazzino era del Turcho medesimo non habbita niuno* No 383
- Altra à pepiano era del medesimo habbita Trandafilo Varelo Colono* No 384
- Casa in solaro era del Turcho Memo Tambachi, habbita la Vedoà Schieuo pagha affito* No 385
- C *Casa una Terza parte in solaro et il rimanente à pepiano era del Turcho Bramo Sarachi habbita Paraschieua Passumachi pagha affito* No 386
- Casa in solaro era del Turcho Adurachmano Affendi, habbita Filandro Tabachi pagha affito* No 387
- C *Altra in solaro tuto ruuinato era del medesimo serue per Quartiere* No 388
- C *Altra à pepian era del medesimo serue per Quartiere* No 389
- Casa à pepian era del Turcho Chinari Cuseim, habbita Costantin Milona, pagha affito* No 390
- Casa à pepian era del medesimo habbita Stati Stupi pagha affito* No 391
- A *Casa in solaro mà senza tolle era del medesimo seruiua per magazen di paglia* No 392
- A *Caseta in solaro era del Turcho Achamasi Caramati habbitano Dragoni* No 393
- Altra à pepiano era del medesimo habbita Todorin Velagni pagha affito* No 394
- Altra à pepiano era del medesimo habbita Paraschieua Velagni pagha affito* No 395
- Casa a pepiano era del Turcho Bachirena, habbita Giano Manarioti pagha affito* No 396
- C *Casa à pepiano era del Turcho Casseim Chinari, habbita Giani da Thebe non pagha niuna cosa al Publico* No 397
- Casa à pepian del medesimo habbita il detto Giani non pagha niente* No 398
- Casa à pepiano era del Turcho Candagicho, habbita la Vedoà Dimena non pagha cosa alcuna al Publico* No 399
- A *Casa era in solaro del Turcho medesimo serue per magazen dà fieno* No 400
- Casa in solaro era del Turcho Sinanochi, habbita Stamati Malteso con affito* No 401
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene il detto Maltese à affito* No 402
- Casa in solaro era del Turcho Braim Barbier, habbita Giacomo Zagho con Liuelo* No 403
- Altra à pepiano del medesimo, la tiene il detto Zagho à Liuelo* No 404

- Casa à pepiano era del Turcho Baba Assagni, habbita con concessione Zacharo di Thodorin Zurani* No 405
- B** *Casa con sufà era del Turcho medesimo la tiene affito Capitan Angelin d' Argos* No 406
- C** *Casa à pepiano era del medesimo la tiene il detto Angelin con affito* No 407
Casa à pepiano era del Turcho Cazi Piglino, la tiene il Vescouo di Thebe con concessione No 408
Casa à pepiano era del Turcho Mustafà Aga Voionda habbita Trandafigli dà Thebe non pagha niente No 409
Casa in solaro era del medesimo Voiuonda habbita il Monitioner Publico No 410
- [f. 538] *Casa à pepiano del Turcho medesimo là tiene il Monitioner sudetto* No 411
Altra a pepiano del medesimo habbita Carito Passumachi con affito No 412
Casa con sufà era del medesimo habbita Atanasi dà Negroponte dice con Concessione No 413
Caseta a pepiano era del medesimo, habbita Dusi non pagha niente No 414
- A** *Casa à pepiano era del Turcho Cuuarà la meta scoperta senza copi ne balconi non habbita persona alcuna* No 415
Altra à pepiano era del medesimo habbita Dimitri Xenos non pagha niente No 416
Casa à pepiano era del Turcho Cassano Cafezi, habbita Paraschieua Cagori non pagha cossa nisuna al Publico No 417
Casa à pepiano era del Turcho Psari, habbita Giani Lucaiti non pagha niente No 418
Casa à pepiano era del Turcho Assagni Telagni, habbita Dimitri Fagura Colono No 419
Casa à pepian era del Turcho Schinderi habbita Dimitri Schiada non pagha niente No 420
Altra caseta à pepian era del medesimo la tiene il detto Schiadà No 421
Casa à pepiano era del Turcho Rezo Cafezi, habbita Atanasi Ricosi Mendasi non pagha niuna cosa al Publico No 422
Altra à pepiano del medesimo habbita Giorgio da Negroponte non pagha niente No 423
Casa la mittà in solaro, è là mettà à pepian era del Turcho Cuuara habbita Stati Gunari Colono No 424
Casa à pepiano del medesimo la tiene il sudetto Cuuara Colono No 425
Casa la metta in solaro, e l' altra à pepiano del Turcho sudetto habbita Atanasi Petruzo No 426
Casa à pepian era del Turcho Saligo habbita Paraschiezo di Bezo non pagha niuna casa al Publico No 427

- Casa à pepian era del Turcho Asmano Barbier, habbita Sotiro Pasmachcis
paga affito No 428*
- Casa à pepian era del Turcho Cassin Dede habbita Dimo Colono No 429*
- Case à pepiano erano del Turcho Smailo là possede suo figlio fatto
Cristiano dice con concessione No 430*
- A** *Case erano del Turcho Carauaua seruono per magazeni No 431*
- A** *Altra attaccata assieme à pepiano del medesimo serue per magazen da Orzo
No 432*
- Casa la mettà in solaro era del Turcho Cusso Chilti habbita Pietro Cazaiti
dice con Liuello No 433*
- Casa à pepian era del Turcho Cazinena habbita Stati Magdalo paga affito
No 434*
- Altra à pepiano era del medesimo là tiene il detto Magdalo con affito No 435*
- Casa in solaro era del medesimo la tiene il detto con affito No 436*
- Casa con sufà à pepiano era del Turcho Sfiri habbita Panussich Chirico
con affito No 437*
- Casa in solaro era del Turcho Acginena là tiene affito la Vedoà Dimitrù
No 438*
- Casa in solaro era del Turcho Sino Messigni habbita Panagiotti Malaco
paga affito No 439*
- [f. 538v] *In Chiesa di san Spiridion*
- Casa à pepiano era del Turcho Celepi Seopulo là tiene il metropolita d'
Alessandria No 440*
- Altra à pepiano Come sopra No 441*
- Altra à pepiano Come sopra No 442*
- Casa in solaro era del medesimo Turcho là tiene il detto Arciuescouo
No 443*
- Altra in solero era del medesimo è la tiene il detto Arciuescouo No 444*
- Altra à pepiano era del medesimo la tiene il detto Arciuescouo No 445*
- Il tutto è concesso alla Chiesa come mi disse il detto Metropolita*
- Case à pepiano era del Turcho Inglese habbita il Vescouo Candioto di
Chonosci No 446*
- Casa à pepiano era del medesimo, habbita Nicolò Rachezi Atenese disse
con Concessione No 447*
- Casa à pepiano era del Turcho Cassani Cardazico habbita Panagiotti Dima
Colono No 448*
- Casa in solaro era del Turcho Giuocha Luchaiti, habbita Thodorin
Luchaiti Colono No 449*
- Casa in solaro, era del Turcho Piraza Sachani là tiene Nicolo Trapria affito
No 450*

- Casa à pepiano era del Turcho Cadore, habbita Mistro Vagiotti non pagha affito* No 451
- Casa in solaro era del Turcho di Chichiardari, là tiene Chirico di Marietta non pagha niuna cosa al Publico* No 452
- Casa à pepiano era del Turcho Giftameri, la tiene Giani Cochinogeni non pagha per esser Colono* No 453
- Altra à pepiano era del medesimo là tiene il detto Colono* No 454
- Casa à pepiano era del Turcho Nesiro Casari habbita Giorgio Cognoti non pagha cossa niuna al Publico* No 455
- Casa à pepiano era del Turcho Musto Verucho, habbita Giorgachi Carà con Liuello* No 456
- La Lettera A nel margine uol significare le Case che sono destinate per magazeni Publici*
- La Lettera B Quelle che haueranno dà seruire per allogio de Officiali de Dragoni*
- La Lettera C Quelle destinate per Caualli, è Dragoni*

[f. 539]

Nota delle Bottege segnade come segue

- Bottega era del Turcho Bichir Afendi, là tiene Angegli affito* No 452
- Bottega era del Turcho Issufo Beldecho la tiene Giorgachi Rachezi affito* No 453
- Bottega era del Turcho Mustafa Chilopita la tiene Gianachi Chrustali affito* No 454
- Bottega era del Turcho Seopulo la tiene M<a>urolemo affito* No 455
- Bottega era del Turcho Saha Lasana la tiene Giorgio Sinuri affito* No 456
- Bottega era del Turcho Seopulo la tiene Giani Chirico affito* No 457
- Bottega era del Turcho medesimo la tiene Anag<n>osti Cuglignati* No 458
- Bottega era del Turcho Seopulo la tiene Giani Candiloru dice con consessione* No 459
- Bottega era del Turcho medesimo la tiene Giano Chirico affito* No 460
- Bottega era del Turcho stesso la tiene Nicolò Bruto affito* No 461
- Bottega era del Turcho medesimo la tiene Panagioti Manarioti affito lasiata andar di malle* No 462
- Bottega era del Turcho medesimo la tiene Barba Gianni affito lassiated andar di malle* No 463
- Bottega era del Turcho Murzo là tiene Dimitri Papadopiti* No 464
- Bottega era del Turcho medesimo la tien Paolo Tiganiti affito* No 465
- Bottega era del Turcho Cusso Lagò la tiene Capitan Manin affito* No 466
- Bottega era del Turcho Am<e>t Caruelà là tiene Sottircho Carodi dice Gratis per Concessione* No 467
- Bottega era del Turcho Bichir Affendi la tiene Sarando dice gratis per Concessione* No 468

	<i>Bottega era del Turcho Achmet Caruelà là tiene Dimitri Papagiorgi affito</i>	No 469
	<i>Bottega era del Turcho Bichir Afendi là tiene Frango Teriachli dice gratis per Concessione</i>	No 470
	<i>Bottega era del Turcho Caruelà la tiene Capitan Manin affito</i>	No 471
	<i>Bottega era del Turcho Bichir Afendi la tiene Capitan Costantin de Manin con affito</i>	No 472
	<i>Bottega era del Turcho medesimo là tiene Stefano Pano affito</i>	No 473
	<i>Bottega era del Turcho Mustafà Celepi la tiene Candilorù affito</i>	No 474
	<i>Bottega era del Turcho Afdi, là tiene Panagiotti Aruagli affito</i>	No 475
	<i>Bottega era del Turcho Cazi Pilino là tiene Atanassi Chroundira affito</i>	No 476
	<i>Bottega era del Turcho Pechliuanena la tiene Franco Teriach<l>i affito</i>	No 477
	<i>Bottega era del Turcho Bachì Celepi di Latì Zaufi la tiene Giorgio Stumba con affito</i>	No 478
	<i>Bottega era del Turcho Achmet Afendi la tiene Nicolò Rachezi affito</i>	No 479
	<i>Bottega era del Turcho Tetaco là tiene Giorgachi Bogianzi affito</i>	No 480
	<i>Bottega era del Turcho Thana Vacufi là tiene Dimo Aidogni affito</i>	No 481
[f. 539v]	<i>Bottega era del Turcho medesimo la tiene Giero-Riso dice gratis con concessione</i>	No 482
	<i>Bottega del Turcho Achmet Afendugli la tiene Sotircho Carori affito</i>	No 483
	<i>Bottega era del Turcho Cazi Pìglino la tiene Dimitri Gunari affito</i>	No 484
	<i>Bottega era del Turcho Seim Serdarogli la tiene Chiriasi Rogari affito</i>	No 485
	<i>Bottega era del Turcho Braim Afendi la tiene Dimitri Papagiorgi affito</i>	No 486
	<i>Bottega era del Turcho medesimo la tiene Vassigli affito</i>	No 487
	<i>Bottega era del Turcho medesimo la tiene Dimitri Papagiani affito</i>	No 488
	<i>Bottega era del Turcho medesimo la tiene Sotircho Carori affito</i>	No 489
	<i>Bottega era del Turcho stesso la tiene detto Papagiani affito</i>	No 490
	<i>Bottega era del Turcho Chilopita la tiene Giano di Mollo affito</i>	No 491
	<i>Bottega era del Turcho Achmet Aga la tiene Dimitrachì Gunari affito</i>	No 492
	<i>Bottega era del Turcho medesimo là tiene Atanasi Grondira afito</i>	No 493
	<i>Bottega era del Turcho medesimo là tiene Dimitri di Papagiorchi affito</i>	No 494
	<i>Bottega era del Turcho stesso là tiene Atanasi Cosidogniani affito</i>	No 495
	<i>Bottega era del Turcho medesimo là tiene Capitan Costantin Petritin affito</i>	No 496
	<i>Bottega era del Turcho stesso là tiene l' istesso affito</i>	No 497
	<i>Bottega era del Turcho stesso là tiene Sarando Cazigiani</i>	No 498
	<i>Bottega era del Turcho medesimo là tiene Atanasi Crondira affito</i>	No 499
	<i>Bottega era del Turcho stesso là tiene il detto Crondira affito</i>	No 500

- Bottega era del Turcho medesimo là tiene Nicolo Gunari à Liuello come dice* No 501
- Bottega era del Turcho stesso la tiene Crogni Samarzi affito* No 502
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene Thodorin Cosachagli affito* No 503
- Bottega era del Turcho Achmet Afendi la tiene Giorgo Capsochili affito* No 504
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene Mistro Stasinò affito* No 505
- Bottega era del Turcho Thana Zami là tiene Paraschieua Cugia affito* No 506
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene il detto Cugia affito* No 507
- Bottega era del Turcho stesso la tiene Dimitri Stamatelo affito* No 508
- Bottega era del Turcho stesso là tiene Chiriaco Tusia affito* No 509
- Bottega era del Turcho stesso la tiene Sarando Caragiani dice con Concessione* No 510
- Bottega era del Turcho medesimo la tiene Capitan Marin con Liuello* No 511
- Bottega era del Turcho stesso noua là tiene il detto capitan à Liuello, scoperta* No 512
- Bottega come sopra ancora scoperta* No 513
- Bottega era del Turcho stesso le tiene tute quatro il detto Capitan à Liuello* No 514
- Bottega era del Turcho Bachi la tiene Capitan Costantin Petritin affito* No 516
- Bottega del Meziti là tiene Giorgi Salonichio affito* No 517
- Bottega era del delto Meziti là tiene Giorgo de Marino affito* No 518
- Bottega era del stesso là tiene Giani Sicoti dice à gratis con Concessione* No 519
- Bottega era del medesimo la tiene detto Sicotti à gratis* No 520
- Bottega del detto la tiene Nicolò Bruto affito* No 521
- Bottega era del medesimo là tiene Giani Maurolema affito* No 522
- [f. 540] *Bottega era del Turcho Achmet Afendi là tiene Marino Demezo à Liuello* No 523
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene Giorgo Sarmazi affito* No 524
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene Marino Demezo à Liuello* No 525
- Bottega era del Turcho stesso là tiene Dimitrachi Bogianzi affito* No 526
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene Grogni Samarzi affito* No 527
- Bottega era del Turcho stesso là tiene affito detto Samarzi* No 528
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene Vassili Papuzi* No 529
- Bottega era del Turcho stesso là tiene Costantin Buscho affito* No 530
- Bottega era del Turcho stesso là tiene Giani Vuzo affito* No 531
- Bottega era del Turcho Mustafà Muzo là tiene Thodarin Casachagni affito* No 532

- Bottega era del Turcho Mucharemo Passumachci là tiene Panagiotti
Stamatelo affito* No 533
- Bottega era del Turcho Mustafà Muzo la tiene Chiriacho Samarzi con
concessione d'anni (....)* No 534
- Bottega era del Turcho medesimo là tiene detto Chiriaco gratis per anni
(....)* No 535
- Bottega era del medesimo Muzo là tiene Alessandro Larssinò affito* No 536
- Bottega era del medesimo Muzo, là tiene affito Dano d' Argos* No 537

[f. 540v]

Nota delle Case, che dicono siino de Greci segnate come segue

- Monasterio detto Sottira con diuersse Cellete à pepiano serate in un
Cortiuo tre altre pur à pepiano fuori del cortiuo* No 538
- Case due à pepiano di Paraschieua Mango* No 539
- Casa à pepiano del Monasterio sudetto Sottira* No 540
- Case doi in solaro del Costantin Copita* No 541
- Casa in solaro de Panagiotti Piagnoti* No 542
- Casa in solaro de Dimitri Sachtiani* No 543
- Case due in solaro, è due à pepiano de Marcello Aliberti era Turcho fatto
Cristiano* No 544
- Caseta à pepiano di Panagiotti Manarioti* No 545
- Caseta à pepiano di Casido Giani* No 546
- Caseta à pepiano di Buluco* No 547
- Casete due una à pepiano et una in solaro di Giani Vengo* No 548
- Case due una à pepiano et una in solaro con corte di Panusi di Papagiani*
No 549
- Case tre alla Chiesa Glistra qual è attaccata alle medesime Casette* No 550
- Casete tre à pepiano di Gianachi Theofilo* No 551
- Casa in solaro di Papà Atanasio Conomo* No 552
- Altre due in solaro di detto Papà* No 553
- Altra à pepiano di detto Papà* No 554
- Altra à pepiano di detto Papà* No 555
- San Nicolò con tre Casette à pepiano in un Cortino di detta Chiesa* No 556
- Case tre in solaro di Dimitri Cadro Nicolù* No 557
- Case due à pepiano della Chiesa San Zuane* No 558
- Casa à pepian di Panagiotti Amiriagli* No 559
- Casa à pepian della Vedoa di Nicolò Caia* No 560
- Casa in solaro di Mina Cossachagli* No 561
- Altra à pepian di detto Mina* No 562
- Casa una in solaro et una à pepiano con Cortiuo di Teofili dà Mistrà* No 563
- Chiesa di San Nicolò con due Celle à pepiano* No 564

<i>Casa in solaro con cortiuo di Chiriassi Duldura</i>	<i>No 565</i>
<i>Casa in solaro di Atanasi Petruzo</i>	<i>No 566</i>
<i>Casa in solaro di Panagioti Calfa</i>	<i>No 567</i>
<i>Casa à pepiano con Cortiuo di Parischieua Caruugnari</i>	<i>No 568</i>
<i>Casa in solaro con corte di Dimitrù Bonena</i>	<i>No 569</i>
<i>Casa à pepiano di Capitan Stati Gunari</i>	<i>No 570</i>
<i>Casa in solaro di Dimitri Bonena</i>	<i>No 571</i>
<i>Casa in solaro con Cortiuo di Panagioti Manarioti</i>	<i>No 572</i>
<i>Caseta à pepiano di Glia Passumazi</i>	<i>No 573</i>
<i>Case due in solaro, et à pepiano una dentro un cortiuo di Athanasio Carà</i>	<i>No 574</i>
<i>Casa in Solaro con cortiuo di Dimitri Cazi</i>	<i>No 575</i>
<i>Casa à pepiano di Iglia Manichachi</i>	<i>No 576</i>
[f. 541] <i>Casa in solaro di Thodorin Bachalopulo</i>	<i>No 577</i>
<i>Casa in solaro con cortiuo di detto Bachalopulo</i>	<i>No 578</i>
<i>Casa in solaro di Papà Caglignico</i>	<i>No 579</i>
<i>Casa in solaro di Chiriaco di Vasigli</i>	<i>No 580</i>
<i>Casa in solaro una, e quatro à pepiano dentro un Cortiuo di Mina Cosa-</i> <i>chagli</i>	<i>No 581</i>
<i>Case due à pepiano di Chiriassi Trandafilo</i>	<i>No 582</i>
<i>Casa in solaro con Cortiuo di Giorgio Samarzi</i>	<i>No 583</i>
<i>Casete due una in solaro e l'altra à pepiano con Cortiuo di Giani Casanzi</i>	<i>No 584</i>
<i>Casa in solaro di Gligori Casanzi</i>	<i>No 585</i>
<i>Casa a pepian di Atanasio Caia</i>	<i>No 586</i>
<i>Caseta à pepian di Stratigi Thalasio</i>	<i>No 587</i>
<i>Casa in solaro di detto Thalasio</i>	<i>No 588</i>
<i>Casa una in solaro, e cinque à pepiano, di Dimitri Bacalina</i>	<i>No 589</i>
<i>Case due, una in solaro, è l'altra à pepiano di Panagiotena Triclagiti</i>	<i>No 590</i>
<i>Casa in solaro di Stamo Schinà</i>	<i>No 591</i>
<i>Caseta à pepiano con cortiuo di Dimitri Casanzi</i>	<i>No 592</i>
<i>Casa in solaro con cortiuo et Orto di Athanasi Tachiari</i>	<i>No 593</i>
<i>Casa là meta in solaro, è la metta à pepiano con contiuo di Panagioti Fta...ia</i>	<i>No 594</i>
<i>Casa à pepiano di Dimitri Garufo</i>	<i>No 595</i>
<i>Case una in solaro, et una à pepiano con cortiuo di Marino Condoglia</i>	<i>No 596</i>
<i>Casa in solaro di Costa Sino</i>	<i>No 597</i>
<i>Casa in solaro di Paolo Sino</i>	<i>No 598</i>
<i>Casa a pepian di Milia di Driza</i>	<i>No 599</i>
<i>Casa à pepiano con cortiuo di Stati Magdalo</i>	<i>No 600</i>

	<i>Casa à pepiano di Anastasena</i>	No 601
	<i>Casa à pepiano di vedoa Giorgala</i>	No 602
	<i>Casa una in solaro, e due piccole à pepiano dentro un Cortiuo di Pietro Tambachi</i>	No 603
	<i>Casa à pepiano di Pietro di Nichita</i>	No 604
	<i>Caseta à pepiano di Paulo Schina</i>	No 605
	<i>Case due à pepiano con cortiuo della Chiesa Là Madona Apanochrepa</i>	No 606
	<i>Caseta à pepiano con cortiuo di Costandi Sabagni</i>	No 607
	<i>Case due una in solaro, et una à pepiano di Dimitri Michalachi</i>	No 608
	<i>Casa in solaro di Athanasi Murichio</i>	No 609
	<i>Casete due, una in solaro, è l' altra à pepiano di Glinardena dalla ...anena</i>	No 610
	<i>Case due una in solaro, et l' altra à pepiano con Cortiuo di Thodorin Cosachagli</i>	No 611
	<i>Case due una in solaro et una à pepiano con Cortiuo di Diamantin Cosachagli</i>	No 612
	<i>Casa à pepiano di Giorgio Ragnoti</i>	No 613
	<i>Casa à pepiano di Panagioti Rognoti</i>	No 614
	<i>Casa à pepiano di Panusso Papa Giani</i>	No 615
	<i>Casa à pepian di Giorgio Murer</i>	No 616
	<i>Casa à pepian di detto Murer</i>	No 617
	<i>Casa in solaro con corte di Costantin Spurdicha</i>	No 618
[f. 54]v	<i>Casa à pepiano con corte di Nicolo Cabrocurti</i>	No 619
	<i>Casa à pepian di Papà Anthimo</i>	No 620
	<i>Casa in solaro con cortiuo di Andriano Bogianzi</i>	No 621
	<i>Casa in solaro di Dimitri Camburi</i>	No 622
	<i>Case tre una in solaro è due à pepiano con corte del monasterio Apanochrepa</i>	No 623
	<i>Casa à pepiano del detto monasterio</i>	No 624
	<i>Casa à pepiano di Athula</i>	No 625
	<i>Casa à pepiano del monasterio di San Nicolo</i>	No 626
	<i>Casa à pepiano di Canella Macharuni</i>	No 627
	<i>Caseta à pepiano di Panagioti Stamatello</i>	No 628
	<i>Casa à pepiano di Dimitri Viglia con corte</i>	No 629
	<i>Casa à pepiano di Stamo di Marino Seuastò</i>	No 630
	<i>Casa à pepian con cortiuo di Chalogiero Giani</i>	No 631
	<i>Casa à pepian con cortiuo di Nicolò Sotiro</i>	No 632
	<i>Casa à pepian di Panagioti Vriogni</i>	No 633
	<i>Casa in solaro con una à pepiano di Giano Mollo</i>	No 634
	<i>Casa in solaro di Athanasi Mollo dentro tute in un cortiuo</i>	No 635

<i>Casa à pepiano di Panagiotti Cacagni</i>	<i>No 636</i>
<i>Casa in solaro con cortiuo di Giani Varella</i>	<i>No 637</i>
<i>Casa in solaro nella corte medesima di Chiriaco Tuno</i>	<i>No 638</i>
<i>Casa in solaro nella medesima corte e di Dimitri Burnaso</i>	<i>No 639</i>
<i>Casa à pepiano in un cortiuo di Giani Pariaso</i>	<i>No 640</i>
<i>Casa à pepiano di Dimo Tatanzi</i>	<i>No 641</i>
<i>Casa à pepiano di Giani Milona</i>	<i>No 642</i>
<i>Caseta à pepiano con cortiuo della Vedoà Dimitrula</i>	<i>No 643</i>
<i>Casa à pepiano di Micho Schiada</i>	<i>No 644</i>
<i>Casa in solaro della Vedoà Costena</i>	<i>No 645</i>
<i>Casa à pepian di Paraschieui Costena</i>	<i>No 646</i>
<i>Casa in solaro, con una à pepian di Croni Samarzi</i>	<i>No 647</i>
<i>Casa a pepiano di Policroni Vuzo</i>	<i>No 648</i>
<i>Casa in solaro con cortiuo di Costantin Buscho</i>	<i>No 649</i>
<i>Casa in solaro nel medesimo Cortiuo di Panagiotti Chino</i>	<i>No 650</i>
<i>Case tre in solaro con cortiuo di Anagnosti Caglinasi</i>	<i>No 651</i>
<i>Altra pur in solaro del detto Caglinasi</i>	<i>No 652</i>
<i>Casa in solaro di Zacharia</i>	<i>No 653</i>
<i>Casa à pepiano di Dimitrù Bachalena</i>	<i>No 654</i>
<i>Casa in solaro di Chiriaco Policroni</i>	<i>No 655</i>
<i>Casa à pepiano di Costantin Sabagni</i>	<i>No 656</i>
<i>Casa in solaro di Panagiotena Psomà</i>	<i>No 657</i>
<i>Chiesa di san Zuane con una Celeta</i>	<i>No 658</i>
[f. 542] <i>Case due in solaro con cortiuo di Anagnosti Mantheo</i>	<i>No 659</i>
<i>Casete à pepiano di Mistro Giano Tabachi</i>	<i>No 660</i>
<i>Casete due à pepiano del Papà Chirico Sachelari</i>	<i>No 661</i>
<i>Casa in solaro del detto Papà</i>	<i>No 662</i>
<i>Altra pur in solaro del detto Papà</i>	<i>No 663</i>
<i>Case tre in solaro de Vassili Stamati con cortiuo</i>	<i>No 664</i>
<i>Casa in solaro di Chirico Marietas con cortiuo</i>	<i>No 665</i>
<i>Casa una in solaro è due à pepiano serate con cortiuo di Paraschiena Gugia</i>	<i>No 666</i>
<i>Casa à pepiano di Dimitrù Bonenas</i>	<i>No 667</i>
<i>Casa in solaro con cortiuo di Costantin Ralò</i>	<i>No 668</i>
<i>Altra pur in solaro di detto Ralò</i>	<i>No 669</i>
<i>Casa in solaro di Chiriassi Cachiri</i>	<i>No 670</i>
<i>Casa in solaro di Papà Chalinico</i>	<i>No 671</i>
<i>Casa una in solaro, e due à pepiano con corte di Giorgio di Barbà</i>	<i>No 672</i>
<i>Casa à pepiano di Zacono</i>	<i>No 673</i>
<i>Casa in solaro di Paraschieua Dado</i>	<i>No 674</i>

<i>Casa in solaro di Atanasio di Giani</i>	<i>No 675</i>
<i>Casa in solaro di Papapetro di Dimo</i>	<i>No 676</i>
<i>Casete tre à pepiano di Peristerena</i>	<i>No 677</i>
<i>Casa in solaro di Iglia di Sofia</i>	<i>No 678</i>
<i>Casa in solaro di Nicolò Cronopula con una à pepiano</i>	<i>No 679</i>
<i>Case tre in solaro di Papà Iglia di Canata</i>	<i>No 680</i>
<i>Casa in solaro con una picciola à pepiano di Panagioti Dadri</i>	<i>No 681</i>
<i>Casa parte in solaro, è parte à pepiano di Diamanti Spai</i>	<i>No 682</i>
<i>Casa à pepiano di Giani Caburi</i>	<i>No 683</i>
<i>Casa a pepiano di Dano Rafiglia</i>	<i>No 684</i>
<i>Casa à pepiano di Giano Chilocha</i>	<i>No 685</i>
<i>Casa una in solaro et due à pepiano di Giani Bacagli</i>	<i>No 686</i>
<i>Caseta in solaro di Athanasi Petruzo</i>	<i>No 687</i>
<i>Casete à pepiano due di Panagioti Vugnicha</i>	<i>No 688</i>
<i>Casa in solaro di Vassili di Bezi</i>	<i>No 689</i>
<i>Caseta là metà in solaro è là metta à pepiano di Vassigli Tabachi</i>	<i>No 690</i>
<i>Altra à pepiano di detto Vassigli</i>	<i>No 691</i>
<i>Case due in solaro, et una à pepiano di Caido di Petro Varela con corte</i>	<i>No 692</i>
<i>Caseta à pepiano di Giorgio Cazaugni</i>	<i>No 693</i>
<i>Altra pur à pepiano di Velissari Cassanzi</i>	<i>No 694</i>
<i>Caseta à pepiano di Costantin Schiada</i>	<i>No 695</i>
<i>Casa in solaro con cortiuo di Augero di Petro</i>	<i>No 696</i>
<i>Caseta à pepiano di Stathi Manarioti</i>	<i>No 697</i>
<i>Casette à pepiano due di Trisegni Saragniti</i>	<i>No 698</i>

Formato il mese d'Aprile l'anno 1698 D'ordine dell'Illustrissimo et Eccellentissimo Signor Francesco Grimani Proueditor General dell'Armi in Regno.

SUMMARY

THE PELOPONNESIAN TOWNS AND THE CHANGE IN THE CONFIGURATION OF THEIR POPULATION DURING THE SECOND VENETIAN DOMINION: THE CASE OF TRIPOLIZZA

When the Venetians dominated the Peloponnese and the so called Second Venetian dominion began, all the Turks withdrew from the region. On the contrary, many colonists from the surrounding areas of the Turkish-occupied Greece came to settle in that area.

Therefore, a true change was observed in the configuration of the whole Peloponnesian population. Based on an unpublished, till now, Italian document of the Venetian archives dated back to 1698, this historic phenomenon is investigated in particular in Tripolizza, a provincial town of the Venetian Peloponnese.

CONSTANTINOS DOCOS
CATERINA VASSILAKI
GHEORGHIOS VIOLIDHAKIS
STELLA LEMBESSI
MARIA MANDHILA
DHIMITRIOS MITOULAKIS
PHOTINI PERRA
CONSTANTINOS PELSIS